

ДОПОВІДЬ

ПРО СТАН ІНФОРМАТИЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

1. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

1.1. Ключові напрямки інформатизації України

Безумовною і безальтернативною світовою тенденцією останнього десятиріччя є тенденція розвитку інформаційного суспільства. Урядом України також проводиться поглиблення інформатизації національної економіки, масове запровадження інформаційно-комунікаційних технологій у різні сфери суспільного життя.

Одним з найактуальніших завдань сьогодення є розвиток інформаційних технологій, подолання цифрової нерівності, спрощення надання адміністративних послуг шляхом переведення їх у електронну форму. Адже сьогодні за допомогою сучасних інформаційних технологій та комп'ютерної техніки можна проводити статистичні дослідження та дистанційно здобувати освіту, вести бізнес та отримувати адміністративні та інші публічні послуги, подавати фінансову, статистичну й іншу звітність та здійснювати покупки, оплачувати будь-які товари і послуги через мережу Інтернет та комунікувати з іншими користувачами мережі, організовувати одночасну роботу різних фахівців над спільними проектами тощо¹.

Слід відмітити, що 2021 рік охарактеризувався всесвітньою пандемією гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 (далі – пандемія коронавірусної інфекції COVID-19) та потребами у створенні дистанційних методів праці та навчання, надання адміністративних послуг в електронній формі засобами мережі Інтернет, посиленні електронної взаємодії державних інформаційних ресурсів для швидкого та надійного обміну інформацією в режимі реального часу.

Разом з тим, 2022 рік приніс нові виклики з початком повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України, що пов'язані з потребою у підвищенні рівня кіберзахищеності державних інформаційних ресурсів та об'єктів критичної інформаційної інфраструктури, наданні більшої кількості адміністративних послуг в електронній формі, розширенні можливостей для забезпечення освітнього процесу, тощо.

Для забезпеченості безперебійної роботи інформаційно-комунікаційних систем все більшої довіри заслуговують «хмарні технології», що дозволяє значно зменшити об'єм початкових капітальних витрат на розгортання необхідної

¹ https://dndi.mvs.gov.ua/files/pdf/Zbirnyk_theses_2021_05_20.pdf#page=328

цифрової інфраструктури, орендувати обчислювальні можливості та сервіси, виходячи з потреб конкретного бізнес-процесу. Користувач має можливість швидкого доступу до сервісу та оренди на необхідний час потрібних потужностей на захищених та технологічних площадках. Така технологія сприяє швидкому відновленню зруйнованої інформаційної інфраструктури.

Так для забезпечення належного функціонування інформаційних, інформаційно-комунікаційних та електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів, володільцями (держателями) та/або адміністраторами яких вони є, та захисту інформації, що обробляється в них, а також захисту державних інформаційних ресурсів, прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 12.03.2022 № 263 «Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану»² (далі – Постанова № 263), яка, зокрема, визначає, що державні органи можуть вживати таких додаткових заходів: 1) розміщувати державні інформаційні ресурси та публічні електронні реєстри на хмарних ресурсах та/або в центрах обробки даних, що розташовані за межами України, та реєструвати доменні імена у домені gov.ua для такого розміщення; 2) створювати додаткові резервні копії державних інформаційних ресурсів та публічних електронних реєстрів з дотриманням установлених для таких ресурсів вимог щодо цілісності, конфіденційності та доступності; 3) зберігати резервні копії державних інформаційних ресурсів та публічних електронних реєстрів у зашифрованому вигляді, зокрема за межами України, на хмарних ресурсах та/або окремих фізичних носіях, та/або в ізольованому сегменті центрів обробки даних з дотриманням установлених для таких ресурсів вимог щодо цілісності, конфіденційності та доступності; 4) зупиняти, обмежувати роботу інформаційних, інформаційно-комунікаційних та електронних комунікаційних систем, а також публічних електронних реєстрів. Також даною постановою визначено заборону використання хмарних ресурсів та/або центрів обробки даних, розташованих на тимчасово окупованій території України, або тих, що належать державі, визнаній Верховною Радою України державою-агресором чи державою-окупантом, або належать державі чи суб'єктам, діяльність яких підпадає під дію Закону України «Про санкції», щодо яких прийнято рішення про застосування санкцій в Україні та/або іншій державі та на територіях держав, які входять до митних та воєнних союзів з такими державами.

З 01.07.2022 набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення функціонування інформаційно-

² <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-zabezpechennya-funkcionuvannya-informacijno-komunikacijnih-sistem-elektronnih-komunikacijnih-sistem-publichnih-elektronnih-reyestriv-v-umovah-voennogo-stanu-263>

комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів», яким внесено зміни до Законів України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах», «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», «Про публічні електронні реєстри» та визначено заходи щодо забезпечення належного функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів, власниками яких є органи державної влади, органи місцевого самоврядування, державні та комунальні підприємства, установи, організації, що належать до сфери їх управління, та захисту інформації, що обробляється в них, в умовах дії воєнного стану, зокрема, створення резервних копій державних інформаційних ресурсів із дотриманням встановлених для таких ресурсів вимог щодо їх захисту, цілісності та конфіденційності та їх розміщення за межами України; можливість розміщення інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів за межами України.

Також з 16.09.2022 набрав чинності Закон України «Про хмарні послуги», який визначає правові відносини, що виникають при наданні хмарних послуг, та встановлює особливості використання хмарних послуг органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, військовими формуваннями, утвореними відповідно до законів України, державними підприємствами, установами та організаціями, суб'єктами владних повноважень та іншими суб'єктами, яким делеговані такі повноваження.

Законом України «Про адміністративні послуги» визначено, що адміністративні послуги в електронній формі надаються з використанням Єдиного державного вебпорталу електронних послуг (далі – Портал Дія), у тому числі через інтегровані з ним інформаційні системи державних органів та органів місцевого самоврядування.

В свою чергу держава докладает максимум зусиль для розвитку даного напрямку, додаючи нові види послуг, що можна отримати засобами Порталу Дія, а також за допомогою мобільного додатку Порталу Дія (Дія) (далі – мобільний додаток Дія):

- значна кількість внутрішньо переміщених осіб, які евакуювалися у більш безпечні регіони України, не завжди має із собою необхідні документи. Від початку активних бойових дій державні реєстри були відключені з метою збільшення захищеності даних українців під час війни. Тож цифровий паспорт чи водійське у мобільному додатку Дія не завжди були під рукою, як у мирні часи. Саме тому була необхідна альтернатива, яка забезпечить швидке підтвердження

особи. Так, на період дії воєнного стану було впроваджено тимчасовий цифровий документ – *«Документ»*³;

- внаслідок ворожих обстрілів сотні тисяч громадян України залишилися без домівок. Для збору інформації та фіксації збитків на Порталі Дія та в мобільному додатку Дія створено новий сервіс – *повідомлення про пошкоджене майно*. Ця послуга реалізована Міністерством цифрової трансформації України за підтримки проекту USAID/UK aid «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS» та Офісу ефективного регулювання BRDO;

- *допомога по безробіттю* — соціальна послуга для українців, які втратили роботу під час війни та зареєстровані на тимчасово окупованих територіях чи там, де ведуться активні бойові дії. У мобільному додатку Дія та на Порталі Дія створено відповідний сервіс для оформлення статусу безробітного й отримання щомісячної допомоги. «Через війну багато українців втратили роботу й не мають можливості працювати. Частина підприємств знищено окупантами, деякі збанкрутували або втратили попит. Крім того, тисячі українців не мають змоги зараз відвідувати держоргани. Тому ми працюємо над тим, щоб усі важливі соціальні послуги були доступні в смартфоні. Запускаємо спеціальну послугу в Дії — Допомогу по безробіттю. Послуга працює, як завжди, за декілька кліків», — зазначив Віце-прем'єр-міністр — Міністр цифрової трансформації України Михайло Федоров⁴;

- у мобільному додатку Дія запущено чат-бот *«ЄВороз»*⁵, куди можна надсилати фото та відео, де видно перебування російських військ та їхньої техніки. Дані будуть перевіряти та надсилати до Збройних сил України: українська армія зможе бачити переміщення ворога в реальному часі та знешкодити його;

- окрім всіх прямих функцій сервісу, зараз діє категорія *«Допомога армії»*, де кожен користувач, який хоче допомогти українській армії, може сплатити будь-яку суму грошей, що піде у фонд допомоги армії «Повернись живим» або на потреби Збройних сил України (в рамках ініціативи Президента України United24) в залежності від версії мобільного додатку Дія;

- за допомогою мобільного додатку Дія можна отримати *статус та допомогу ВПО*⁶;

³ <https://diia.gov.ua/news/yedokument-novij-timchasovij-cifrovij-dokument-na-period-voyennogo-stanu>

⁴ <https://diia.gov.ua/news/dopomoga-po-bezrobittyu-posluga-dlya-tih-hto-vtrativ-robotu-pid-chas-vijni>

⁵ https://t.me/evorog_bot

⁶ <https://guide.diia.gov.ua/view/vydacha-dovidky-pro-vziattia-na-oblik-vnutrishno-peremishchenoi-osoby-e0d66712-cab9-43a2-8f11-2daa4b395bc6>

- спільно зі стрімінговим сервісом Megogo в мобільному додатку Дія запущено сервіс «*Дія TV*», щоб 24/7 інформувати українців про війну з російської федерації і боротися з пропагандою агресора⁷;

- за допомоги Національної суспільної телерадіокомпанії України в мобільному додатку Дія реалізовано послугу «*Дія.радіо*»⁸.

Впроваджуються нові рішення для роботи об'єктів критичної інфраструктури за допомогою терміналів Starlink - платформи супутникового Інтернету компанії SpaceX. Зазначене рішення є важливим для підтримання резервного каналу передачі даних, використовується як індивідуальними користувачами, так і підприємствами, а також в якості магістрального каналу операторами мобільного та фіксованого доступу до Інтернету. Наразі Україна використовує понад п'ятнадцять тисяч станцій доступу до супутникового Інтернету.

Інформатизація освітньої галузі в Україні теж має здобутки.

Цифрові технології все активніше використовуються для вдосконалення організації освітнього процесу та покращення управління в школах, коледжах, університетах. Для управління на центральному рівні створено ряд освітніх реєстрів, функціонують освітні інформаційні системи, за допомогою яких збирається, обробляється, зберігається різноманітна статистична та адміністративна інформація. На сьогодні уявити сучасну освіту без інформаційних технологій неможливо.

Утім в освітній галузі залишаються та з'являються нові проблеми, які необхідно розв'язувати. Зокрема, прийдешній навчальний рік буде невідворотно передбачати застосування дистанційної та змішаної форм навчання, вимушене використання яких зумовлено безпековими ризиками. Проведення ефективного дистанційного та змішаного навчання потребує вирішення багатьох технічних завдань із залученням сучасних комп'ютерних технологій.

Серед головних викликів, які постали у сфері інформатизації освіти, можна зазначити такі⁹.

Подолання нерівності доступу закладів освіти, педагогів, здобувачів освіти до інформаційно-комунікаційних технологій. Така нерівність, яка ще більше загострюється через внутрішнє переміщення учасників освітнього процесу з безпекових мотивів та їх вимушений виїзд за межі країни, спричинена відсутністю у деяких місцевостях швидкісного Інтернету; недостатністю фінансування

⁷ <https://www.unian.ua/techno/u-zastosunku-diya-zapustili-ukrajinske-telebachennya-yak-nalashtuvati-ta-divitisiya-11731354.html>

⁸ <https://t.me/zedigital/1352>

⁹

закладів освіти в частині комп'ютерного забезпечення освітнього процесу та застосування мультимедійного контенту у навчанні; соціально-економічною обмеженістю сімей щодо надання можливості їхнім дітям використовувати комп'ютери для дистанційного/змішаного навчання під час війни тощо.

Необхідність створення єдиної інформаційної платформи для відповідних сегментів системи освіти, передусім повної загальної середньої освіти, яка є обов'язковою для всіх громадян України відповідно до статті 53 Конституції України. Опитування учасників освітнього процесу свідчать, що використання нестандартизованого, неуніфікованого освітнього контенту ускладнює доступ до інформації та сприйняття навчального матеріалу.

Забезпечення безпечної та швидкої взаємодії між великою кількістю освітніх баз даних, оскільки їхня розрізненість й різноманіття інформації та форматів даних ускладнює користування освітнім контентом, не дає змоги отримати достовірну інформацію про стан системи освіти України.

Створення на національному рівні інформаційних баз з індивідуальними деперсоналізованими даними про здобувачів освіти та педагогічних працівників, а також відповідних державних освітніх реєстрів. У розвинених країнах світу вже більше десятиріччя такий інструментарій використовується як основа для ідентифікації освітньої траєкторії здобувача освіти. За рівнем успішності його реалізації в дорослому житті оцінюється якість освітніх послуг та ефективність функціонування закладів освіти. Індивідуальні деперсоналізовані дані педагогічних працівників забезпечать облік реальної чисельності педагогічного персоналу закладів освіти.

Подолання спротиву інформаційним новаціям консервативної частини учасників освітнього процесу, зумовленого порівняно невисоким рівнем опанування ними ІТ технологіями. З огляду на це, МОН здійснює посилену комунікаційну кампанію та ритмічно ініціює загальнонаціональні безкоштовні ІТ навчання (використання засобів Google Workspace, MS 365 тощо).

Прискорене вирішення завдань цифровізації освітніх процесів в контексті зменшення негативного впливу війни на освітній процес.

Наразі Міністерство освіти і науки України проводить інтенсивну роботу з напрацювання дієвих сценаріїв з розв'язання зазначених проблем, вдосконалює та уніфікує в цьому контексті низку освітніх інформаційних систем та централізованих інформаційних баз.

1.2. Україна у міжнародних індексах та рейтингах

Наразі Україна перебуває на етапі трансформації та реформування багатьох сфер суспільного життя. Значну роль у цих змінах відіграє процес цифровізації. Важливим показником цих змін є те коригування значення рейтингу Україні у

різних міжнародних дослідженнях, що присвячені або ІТ-сфері або стосуються окремих питань розвитку інформаційного суспільства. Загалом за даними таких рейтингів можна констатувати, що в Україні спостерігається поступовий (з окремих позицій - стрімкий) ріст інформатизації суспільства та його готовності використовувати здобутки інформаційних технологій у повсякденній та професійній діяльності.

За даними щорічного звіту Всесвітньої організації інтелектуальної власності - рейтинг «**Global Innovation Index 2021**» засвідчив зниження позиції України (рисунок 1). Глобальний інноваційний Індекс ранжує світові економіки відповідно до їх інноваційних можливостей. Він складається з 80 показників, згрупованих за вхідними та вихідними інноваційними ресурсами та віддзеркалює різні аспекти інновацій. Якщо в 2020 році Україна посідала в цьому рейтингу 45 місце зі 131¹⁰, то у 2021 році – 49 місце зі 132¹¹.

- 2021 року Україна посіла 76 місце по запровадженню інновацій, що нижче, ніж 2020 року, але вище, ніж у 2019 році.

- За результатами інноваційної діяльності Україна посідає 37 місце.

Rankings for Ukraine (2019–2021)

	GII	Innovation inputs	Innovation outputs
2021	49	76	37
2020	45	71	37
2019	47	82	36

Рисунок 1. Рейтинг України Global Innovation Index 2021

Серед країн із рівнем доходу економіки нижче середнього Україна посіла за цим індексом третю позицію серед 34 країн та 32 місце серед 39 економік Європи (рисунок 2).

Top three innovation economies by income group

High-income	Upper middle-income	Lower middle-income	Low-income
<ol style="list-style-type: none"> 1. Switzerland 2. Sweden 3. United States of America 	<ol style="list-style-type: none"> 1. China 2. Bulgaria ↑ 3. Malaysia ↓ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Viet Nam 2. India ↑ 3. Ukraine ↓ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rwanda ↑ 2. Tajikistan ⇌ 3. Malawi ↓
<p>↑ ↓ Indicates the movement of rank within the top three, relative to 2020, and</p> <p>★ Indicates a new entrant into the top three in 2021.</p>	<p>† Top three in Northern Africa and Western Asia (NAWA) – excluding island economies. The top four in the region, including all economies, are as follows: Israel (1st), Cyprus (2nd), United Arab Emirates (3rd) and Turkey (4th).</p>	<p>* Top three in sub-Saharan Africa (SSA) – excluding island economies. The top five in the region comprise Mauritius (1st), South Africa (2nd), Kenya (3rd), Cabo Verde (4th) and the United Republic of Tanzania (5th).</p>	

Рисунок 2. Global Innovation Index 2021 за рівнем доходу економіки

¹⁰ https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2020/ua.pdf

¹¹ https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2021/ua.pdf

Відповідно даних звіту «**Global Innovation Index 2021**» за показником результативності інновацій Україна увійшла до переліку країн з вищим рівнем очікуваного розвитку (Above expectations for level of development). Україна має найкращі показники в галузі знань і технологій (33), а найгірші показники в інфраструктурі (94).

Звіт Global Innovation Index 2022 буде оприлюднений ВОІВ під час заходу в гібридному форматі 29 вересня 2022 року¹².

За даними щорічного дослідження **Global Skill Report 2022**¹³ від Coursera у категорії країн-лідерів Україна посіла 21-ше місце серед 100 країн світу. А в рейтингу за технологічними компетенціями — 8-ме (рисунок 3).

Рисунок 3. Рейтинг за даними Global Skill Report 2022

Це означає, що українці — одні з найкращих у світі в роботі з комп'ютерними мережами, базами даних, операційними системами, інженерією безпеки, програмною інженерією, комп'ютерним програмуванням, хмарними обчисленнями, веброзробкою, розробкою застосунків для мобільних пристроїв тощо¹⁴.

Позитивним є і зростання України у рейтингу розбудови електронного урядування. У вересні 2022 року оприлюднено черговий звіт «**UN E-Government**

¹² <https://ukrpatent.org/uk/news/main/Global-Innovation-Index-2022-12082022>

¹³ https://www.coursera.org/skills-reports/global?utm_medium=email&utm_source=enterprise&utm_content=body-link&utm_campaign=gsr2022&mkt_tok=NzQ4LU1JVi0xMTYAAAGFAV9H01VP_fuOxFxBYey45yHrZB1ZAnJmNTHISRFutxDsMR_pAHEszbWk24KC7jWzkqok19zCMhaiZiYPrmpuwkQTfrcWgZpvF98PPXKBCh&fbclid=IwAR3VMwlYD6TJ2hsVno8vf7QyeyaWStIGA5fIa3tQJkfXdtFmI3WR8XQ_xM

¹⁴ <https://t.me/mintsyfra/3171?fbclid=IwAR015RzA0dNRDMT1mXNRxn0V7lSZbXib5DdPkcucq5q0nQTI72a3UIHDnfiE>

Survey 2022»¹⁵ (рисунок 4). Дослідження проводиться раз на два роки та аналізує рівень розвитку електронного урядування держав, шляхом розрахунку двох ключових індексів: індекс розвитку електронного урядування (EGDI) та індекс електронної участі громадян (EPI).

Індекс EGDI (E-Government Development Index) є комплексним показником, який поєднує три субіндекси: кількість і якість онлайн-послуг, кількісно визначені як індекс онлайн-сервісів OSI (Online Service Index); індекс стану розвитку телекомунікаційної інфраструктури ТІІ (Telecommunication Infrastructure Index); індекс людського капіталу НСІ (Human Capital Index). Індекс EGDI використовується для вимірювання готовності урядів 193 країн-членів ООН до використання інформаційно-комунікаційних технологій для надання якісних інформаційних та публічних послуг населенню, бізнесу та застосування їх у роботі самих органів влади. **У 2022 році Україна посіла 46 місце з показником індексу EGDI 0,8029, піднявшись на 23 сходинки у порівнянні з 2020 роком** (у 2020 році Україна посіла 69 місце з показником індексу EGDI - 0,7119) та увійшовши до групи країн з дуже високим рівнем розвитку електронного урядування і стала однією із 60 країн даного рівня.

Індекс EPI (E-Participation Index) — індекс електронної участі громадян, який є ключовим для виміру урядування та одним із базисів сталого розвитку та базується на трьох складових: е-інформування, е-консультування та е-прийняття рішень. Оцінюється індекс EPI шляхом аналізу рівня розвитку національних порталів електронного урядування або інших урядових платформ, що стосуються надання актуальної інформації громадянам, консультацій з громадськістю та прийняття рішень. Згідно з індексом EPI, **у 2022 році Україна посіла 57 місце у рейтингу з показником індексу – 0,6023**, що характерний для держав з високим рівнем електронної участі громадян, втративши 11 позицій порівняно з 2020 роком (у 2020 році Україна посіла 46 місце з показником індексу - 0,8095 та входила до країн з дуже високим рівнем електронної участі громадян).

Ще одним показником даного дослідження є індекс LOSI (Local Online Service Index) – індекс місцевих онлайн-сервісів. Після охоплення 100 міст у 2020 році поточний звіт аналізує прогрес найбільш густонаселеного міста в кожній зі 193 країн-учасниць опитування. Так **у 2022 році Київ увійшов до групи міст з дуже високим рівнем індексу LOSI, посівши 21 позицію із загальним показником індексу – 0,8256** (у 2020 році Київ посів 50 позицію з показником індексу - 0,35 та увійшовши до групи країн з середнім рівнем місцевих онлайн-сервісів).

¹⁵ <https://desapublications.un.org/sites/default/files/publications/2022-09/Web%20version%20E-Government%202022.pdf>

Серед інших індексів звіту варто відмітити також Індекс відкритих державних даних – індекс OGDI (Open Government Data Index), що походить від одного з трьох підіндексів індексу EGDI та індексу OSI. Таким чином, це додатковий індекс EGDI. Індекс OGDI вперше було представлено як пілотний індекс у дослідницькій роботі 2019 року та в опитуванні електронного уряду 2020 року. У 2022 році формування індексу OGDI складається з 26 питань (у порівнянні з дванадцятьма питаннями у 2020 році) з оцінки національних порталів електронного урядування для формування індексу OSI. **У 2022 році Україна увійшла до країн з дуже високим рівнем індексу OGDI з показником індексу – 0,9211** (у 2020 році показник індексу склав 0,8969 серед групи країн з високим рівнем розвитку даного показника).

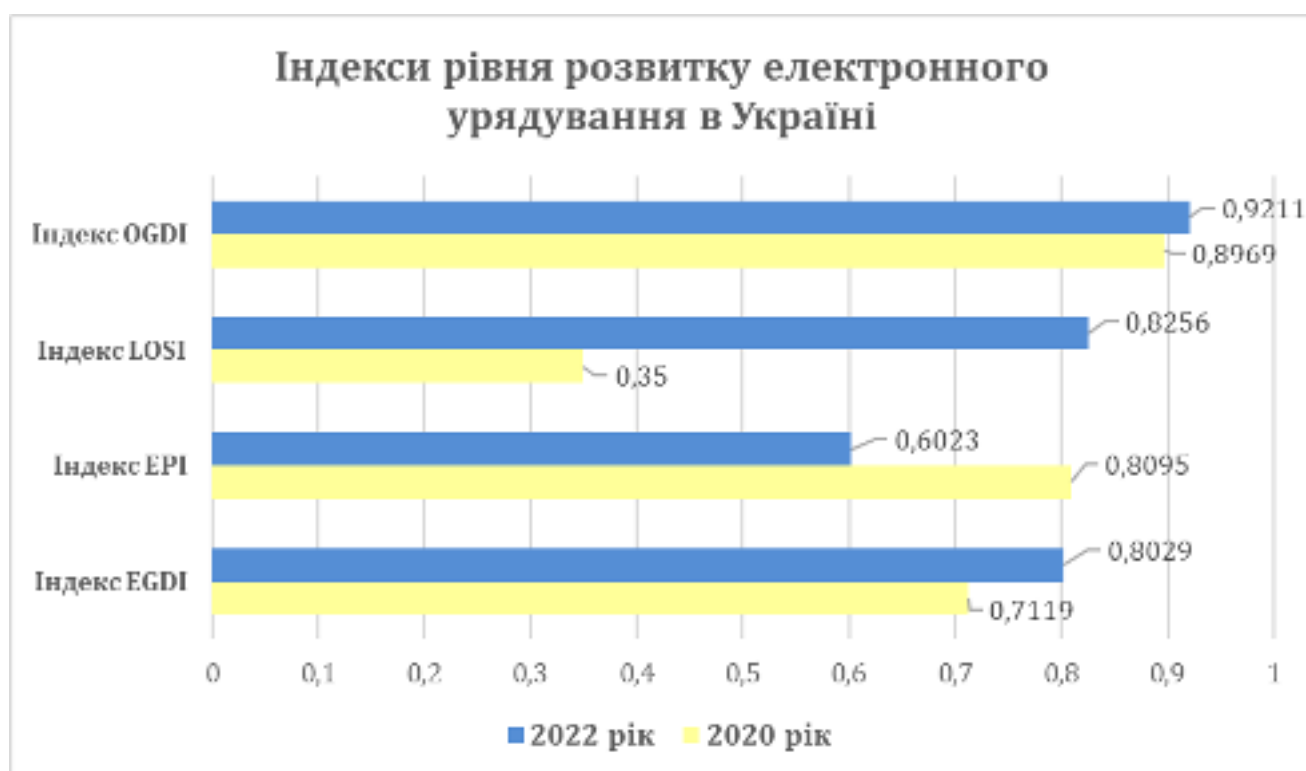

Рисунок 4. Індекси за даними звіту «UN E-Government Survey 2022»

Розвиток сфери відкритих даних є важливою складовою електронного урядування. Так в 2020 році проведено модернізацію Єдиного державного веб-порталу відкритих даних <https://data.gov.ua/>. Україна вперше взяла участь у Європейському дослідженні розвитку сфери відкритих даних **Open Data Maturity**, посівши 17 місце серед 35 країн ЄС (за даними «**Open Data Maturity Report 2020**»¹⁶), а у 2021 році Україна показала вражаючий ріст та зайняла за сукупністю показників 6-е місце серед 34 країн (рисунок 5), увійшовши до групи

¹⁶ https://www.europeandataportal.eu/sites/default/files/edp_landscaping_insight_report_n6_2020.pdf

країн-лідерів, тобто тих, які задають міжнародні тренди в сфері відкритих даних (за даними «**Open Data Maturity Report 2021**¹⁷»).

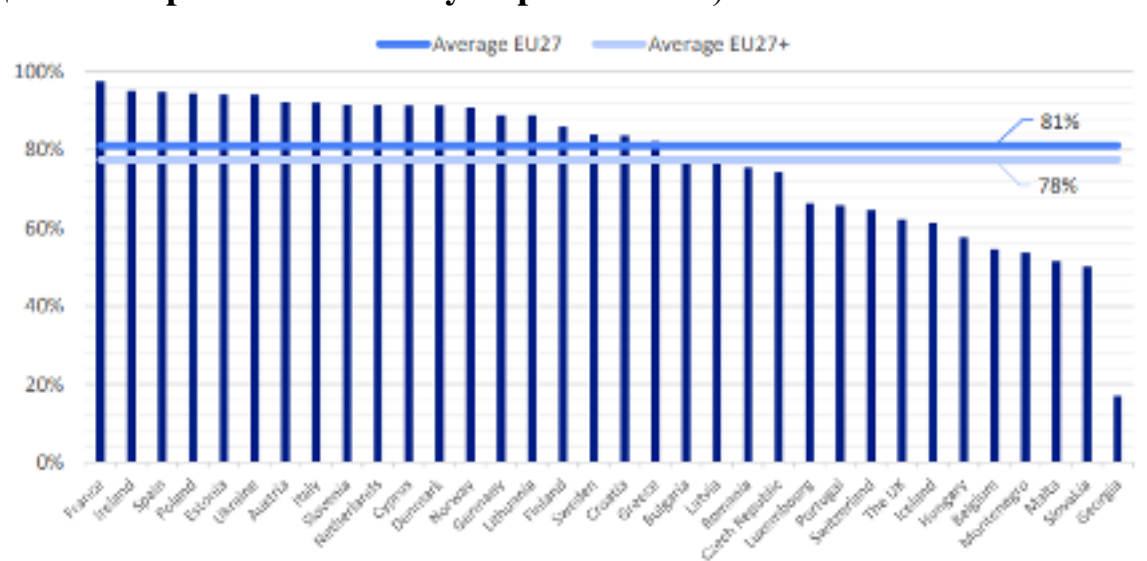

Рисунок 5. Рейтинг за даними Open Data Maturity Report 2021

«Україна є трендсеттером у публікації фінансових даних»¹⁸, коли йдеться про відкриття фінансових даних у Європі. Країна показала значний прогрес у публікації фінансових даних на порталі E-data¹⁹. Ця платформа насправді складається з трьох порталів: «Spending» - набір даних про всі операції з Державного казначейства; «OpenBudget» – база знань, що містить бюджети місцевих адміністрацій; «ProIFIs» – інформаційний хаб для соціальних та інвестиційних проектів, що фінансуються за рахунок державних позик. Ці портали не тільки підвищують доступність і прозорість фінансових даних, але і полегшують їх повторне використання.

Організований в рамках перших в історії EU Open Data Days, EU Datathon 2021 розпочався в березні 2021 року із закликом до ентузіастів даних по всьому світу пропонувати ідеї для додатків з використанням відкритих даних з порталу data.europa.eu. Журі конкурсу мало 96 ідей додатків на вибір, що надходять з 33 країн Європи та за її межами. Учасникам було запропоновано надати заявки на вирішення одного з трьох викликів, що прирівнюються до пріоритетів Європейської Комісії. Україна увійшла до команд-фіналістів за напрямом «Економіка, яка працює для людей»²⁰.

Під час EU Datathon 2022, що розпочався у лютому 2022 року, було отримано 156 пропозицій від 121 команди з 38 країн світу. До участі у фіналі відібрано 12 команд, завершиться захід у жовтні 2022 року²¹.

¹⁷ https://data.europa.eu/sites/default/files/landscaping_insight_report_n7_2021.pdf

¹⁸ <https://data.europa.eu/en/news/ukraine-trend-setter-publishing-finance-data>

¹⁹ <https://edata.gov.ua/>

²⁰ EU Datathon 2021: meet the 9 finalist teams! <https://data.europa.eu/en/news/eu-datathon-2021-meet-9-finalist-teams>

²¹ <https://op.europa.eu/en/web/eudatathon>

За даними світового рейтингу **Open Data Inventory (ODIN) 2020/21**²² Україна посіла 45 місце зі 138 із загальним балом 63 (рисунок 6). Рейтинг Open Data Inventory визначає наскільки повними є статистичні пропозиції країни та чи відповідають її дані міжнародним стандартам відкритості, загальний бал є комбінацією підпоказника охоплення даних - 60 і підпоказника відкритості даних - 65.

Рисунок 6. Рейтинг Open Data Inventory (ODIN) 2020/21

Відмічено зростання в рейтингу за Індексом Цифрової якості життя (**Digital Quality of Life Index 2021**²³ (DQL)), який опубліковано компанією Surfshark (рисунок 7). Так у 2021 році Україна посіла 47 місце у світі серед 110 країн, піднявшись на 18 позицій (у 2020 році Україна посіла 65 із 85 країн) та 31 місце серед країн Європи (серед 38 країн).

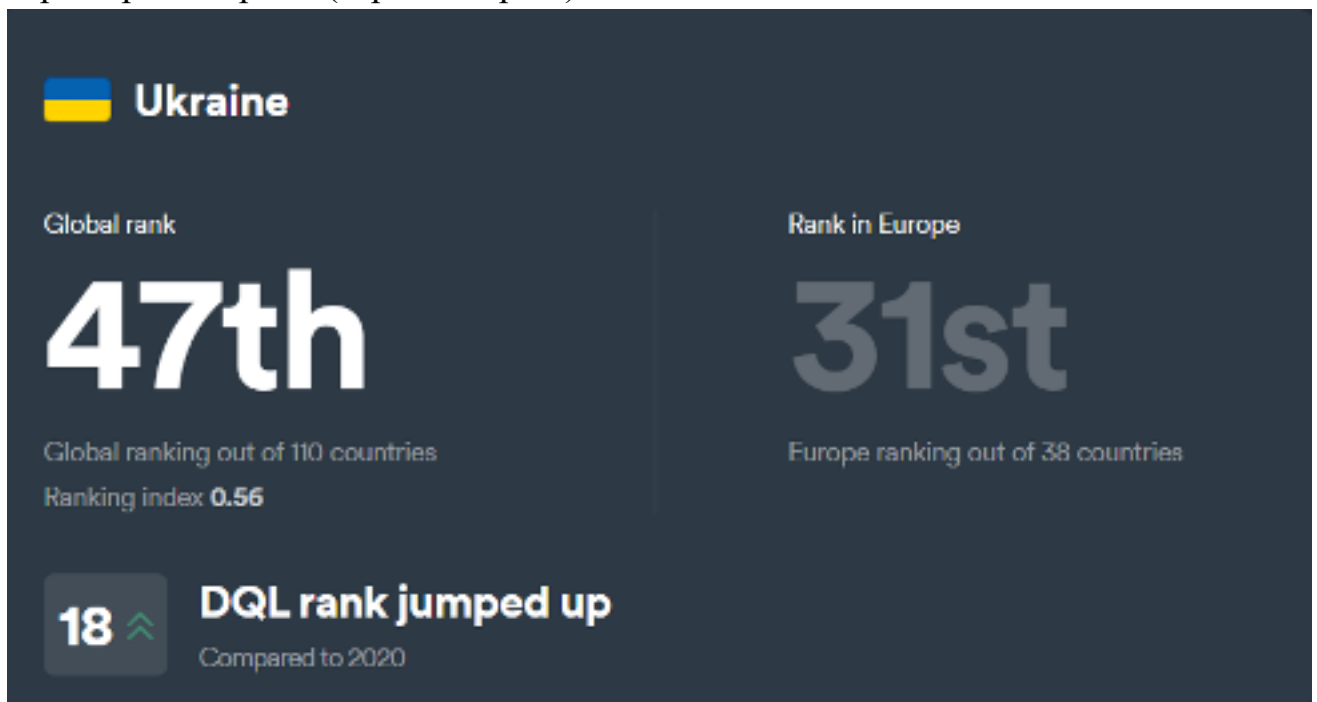

Рисунок 7. Digital Quality of Life Index 2021

За даними сайту **DataReportal – Global Digital Insights (2021)**²⁴ кількість користувачів Інтернету в Україні зросла на 2,0 мільйона (+ 7,3%) з січня 2020 року

²² <https://odin.opendatawatch.com/ReportCreator/ExportCountryReport/UKR/2020>

²³ <https://surfshark.com/dql2021?country=UA>

²⁴ <https://datareportal.com/reports/digital-2021-ukraine>

до січня 2021 року та нараховує загалом 29,47 мільйонів користувачів (населення 43,6 мільйони). Також зросла на 3,5 мільйона (+16 %) кількість користувачів соціальних мереж, та становить 58,9% (25,7 мільйонів користувачів) від загальної кількості населення в січні 2021 року.

Станом на січень 2022 року за даними сайту **DataReportal – Global Digital Insights (2022)**²⁵ кількість користувачів Інтернету в Україні зросла на 526 тисяч (+1,7%) з січня 2021 року до січня 2022 року та нараховує загалом 31,1 мільйонів користувачів (населення 43,33 мільйони). З 2020 по 2021 рік кількість користувачів соціальних мереж зросла на 2,3 мільйона (+8,9 %) та становить 64,6% (25,7 мільйонів користувачів) від загальної кількості населення в січні 2021 року

За даними Міністерства цифрової трансформації України рівень покриття волоконно-оптичними мережами сільського населення станом на кінець 2020 року складав 77%, тоді як в січні 2022 року становив вже 89%. Рівень покриття населення мобільним Інтернетом 4G (від двох операторів) станом на кінець 2019 року становив 65%, а на початок 2022 року зріс до 89%.

Швидкість Інтернет-з'єднання в Україні в 2022 році за даними Ookla на початку 2022 року складала:

Середня швидкість підключення до мобільного Інтернету через стільникові мережі: 38,72 Мбіт/с.

Середня швидкість фіксованого підключення до Інтернету: 81,86 Мбіт/с.

Дані Ookla показують, що в порівнянні з серпнем 2021 року середня швидкість мобільного інтернет-з'єднання в Україні зросла на 2,33 Мбіт/с . Водночас за той самий період швидкість фіксованого інтернет-з'єднання в Україні зросла на 12,55 Мбіт/с .²⁶

Дана статистика опублікована станом на січень 2022 року та не враховує значне руйнування інформаційно-комунікаційної інфраструктури, спричиненої повномасштабною збройною агресією російської федерації проти України.

1.3. Стан реалізації Національної програми інформатизації

Головна мета Національної програми інформатизації (далі – НПІ) – це забезпечення координації проектів (програм) інформатизації в системі органів державної влади, їх узгодження з пріоритетними завданнями уряду та світовими трендами в сфері електронного урядування, інформатизації та захисту інформації, забезпечення громадян та суспільства своєчасною, достовірною та повною

²⁵ <https://datareportal.com/reports/digital-2022-ukraine>

²⁶ <https://www.speedtest.net/global-index/ukraine#fixed>

інформацією на основі широкого використання інформаційних технологій з забезпеченням інформаційної безпеки.

Щодо практичних результатів виконання НПП (Таблиця 1 та Рисунок 8), то протягом 2021 року Міністерство цифрової трансформації України отримало від державних замовників на погодження та розглянуло 3127 проектів інформатизації загальною вартістю 99 616 145,43 тис. гривень (в тому числі 670 проектів інформатизації, пов'язаних з реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності ширококутового доступу до Інтернету в сільській місцевості, відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 № 622-р «Про розподіл у 2021 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності ширококутового доступу до Інтернету в сільській місцевості» (далі – Розпорядження № 622-р)) та 279 завдань (проектів) інформатизації у вигляді пропозицій на 2022-2024 роки, у 2020 році розглянуто 1578 проектів інформатизації.

Таблиця 1. Розгляд проектів НПП

	2020 рік			2021 рік		
	К-ть проектів	Вартість, млн. грн.	%	К-ть проектів	Вартість, млн. грн.	%
1. Всього подано проектів	1578	15 543,85		3127	99 616, 15	
<i>З них:</i>						
не погоджено	154	1 376,45	9,76	89	3 247,15	2,85
погоджено	1424	13 832,35	90,24	3038	96 369,00	97,15
2. Завдання на 2022-2024 рр				279	7 145,49	

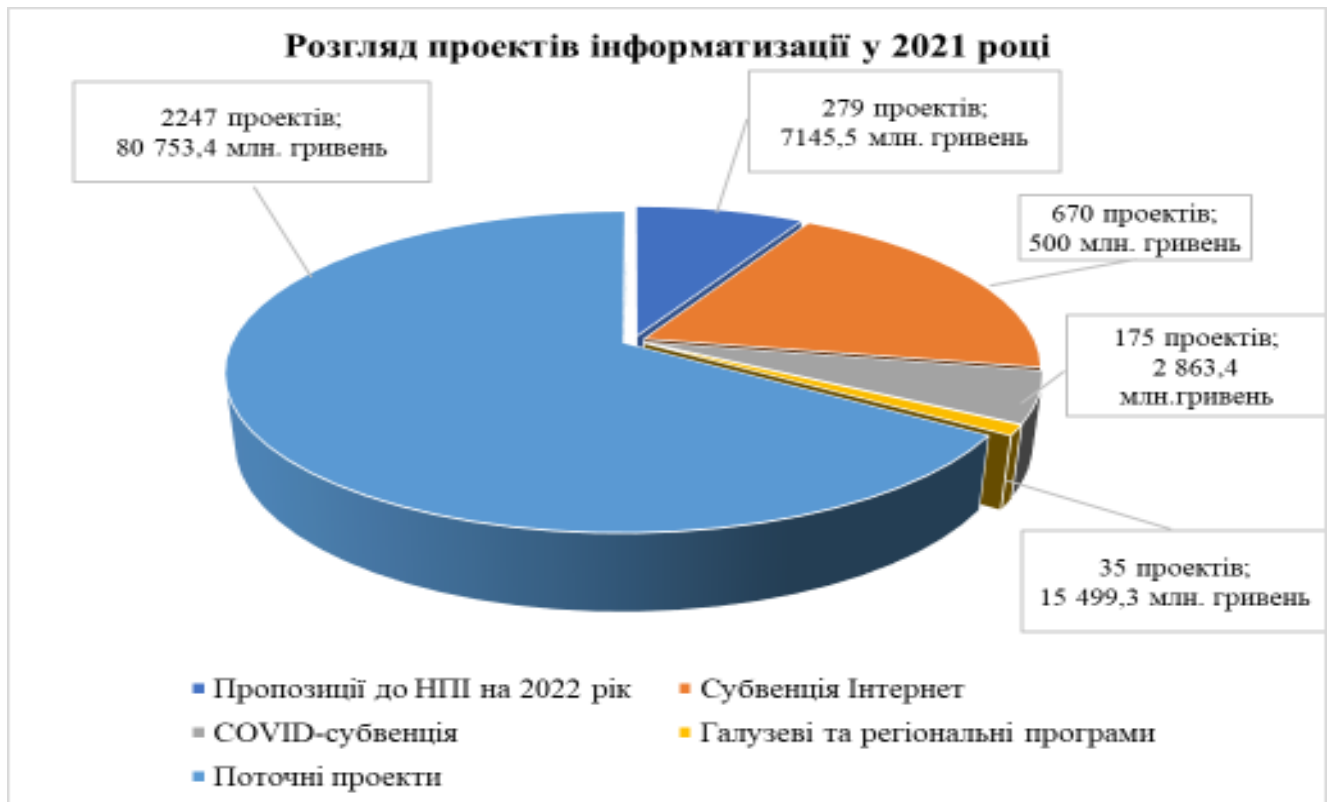

Рисунок 8. Розподіл проектів НПП у 2021 році

Відповідно до Порядку формування та виконання Національної програми інформатизації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31 серпня 1998 року № 1352, під час виконання завдань (проектів) Національної програми інформатизації державні замовники беруть бюджетні зобов'язання та здійснюють платежі за такими завданнями (проектами) після їх погодження з Генеральним державним замовником у разі, коли їх вартість дорівнює або перевищує 500 тис. гривень, а в разі закупівлі послуг з підключення до Інтернету та/або побудови локальних мереж для закладів загальної середньої освіти, - коли їх вартість перевищує 1 тис. гривень. Погодження завдань (проектів) вартістю меншою, ніж визначена в абзаці першому цього пункту, здійснюється шляхом повідомлення Генерального державного замовника за визначеною ним процедурою. Для інформування про такі проекти замовниками подається «Повідомлення про укладений договір».

Протягом 2020 року державними замовниками подано 100 622 повідомлення про укладений договір, шляхом заповнення запропонованої Google-форми^{27,28}, у 2021 році ці замовники подали 85 170 повідомлень про укладений договір, шляхом заповнення відповідної Google-форми.²⁹

²⁷ <https://docs.google.com/spreadsheets/d/11OZM6-hDPFTO6E39wy6sq4c--4JEpk0TBQBJxA2961M/edit?usp=sharing>

²⁸ <https://docs.google.com/spreadsheets/d/1ZV1krYGBUfgwTgvtL5b885Hwl6RGjJQP506mJ3enV1E/edit?usp=sharing>

²⁹ https://docs.google.com/spreadsheets/d/1h82RakPKqAQchOgkEO-3M4Pn_pu7DNb8HrOy3Wa1AKY/edit?usp=sharing

Загалом відмічаємо покращення стану підготовки матеріалів, що надаються розпорядниками (одержувачами) бюджетних коштів для погодження проектів інформатизації Генеральному державному замовнику Програми, у порівнянні з 2020 роком.

Відповідно до Порядку реалізації експериментального проекту з організації проведення експертизи Національної програми інформатизації та окремих її завдань (проектів), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.03.2021 № 228 (далі – Порядок 228), Міністерством цифрової трансформації України організовано проведення експертизи 3078 проектів інформатизації (з них 2129 щодо поточних проектів, 670 проектів щодо інтернет-субвенції, 279 проектів щодо пропозицій на 2022-2024 роки із потребою ресурсної підтримки).

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 21.04.2021 № 403 «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на заходи, спрямовані на боротьбу з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками під час навчального процесу у закладах загальної середньої освіти» організовано експертизу 175 проектів (було організовано та проведено первинну експертизу проектів інформатизації «Ноутбук кожному вчителю» щодо 51 034 одиниць ноутбуків на заплановану суму в розмірі 1 022 440,66 тис. гривень). За результатами проведених експертиз, рекомендовано зменшення загальної вартості об'єкта експертизи до 902 456,14 тис. гривень. Таким чином економія державних коштів, що відбулася в результаті проведення експертиз становить 119 984,53 тис. гривень.

На виконання Розпорядження № 622-р організовано експертизу 670 проектів інформатизації на 500 000,0 тис. гривень.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 31.08.1998 № 1352 «Про затвердження Положення про формування та виконання Національної програми інформатизації» отримано завдань (проектів) інформатизації на 2022 рік – 983 загальною вартістю 17 299 227,53 тис. гривень. Загалом отримано інформацію щодо завдань (проектів) інформатизації на 2022 рік від 117 органів, з них:

- 18 органів надали інформацію щодо відсутності завдань;
- 55 органів надали інформацію щодо потреби в ресурсній підтримці на 279 завдань (проектів) загальною вартістю 7 145 485,46 тис. гривень (проте не всі завдання відповідають встановленим вимогам);
- 57 органів надали інформацію про заплановані 704 завдання (проектів) інформатизації загальною вартістю 10 153 742,07 тис. гривень, що плануються до виконання за рахунок власних бюджетних програм.

Разом з тим, слід зазначити, що Проектом Закону про Державний бюджет України на 2023 рік видатків за бюджетною програмою 2911040 «Національна програма інформатизації» не передбачено.

З метою автоматизації процесу приймання, обліку, опрацювання та зберігання наданих Замовниками програм, завдань, проектів, робіт інформатизації (та відповідних матеріалів до них), в рамках проекту технічної допомоги EU4DigitalUA, 02.08.2022 розпочато роботи зі створення та впровадження Єдиної інформаційної системи обліку Національної програми інформатизації.

Міністерство цифрової трансформації України продовжує працювати над впровадженням систем електронного документообігу та міжвідомчої електронної взаємодії (далі - **СЕВ ОВВ**) в органах державної влади та місцевого самоврядування, всього до СЕВ ОВВ станом на 01.09.2022 підключено 4616 абонентів, в той час як у 2021 році цей показник складав 3412 абонентів.

На сучасному етапі інформатизації суспільства особливої уваги заслуговує процес взаємодії держави, бізнесу та громадянина із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій.

Наразі, в рамках пілотного проекту, проводиться тестування інтеграції СЕВ ОВВ з *платформою «ПТАХ»*. Платформа «ПТАХ» дає можливість об'єднати учасників документообміну та забезпечує єдиний стандарт обміну, перевірки, захисту та транспортування юридично значущих електронних документів, незалежно від системи електронного документообігу, підписаних кваліфікованим електронним підписом. Даний проект дасть можливість користувачам СЕВ ОВВ та користувачам платформи «ПТАХ» здійснювати обмін документами між собою, транспортування документів, підписаних кваліфікованим електронним підписом.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28.10.2020 № 1087 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 р. № 950 і від 17 січня 2018 р. № 55» погодження проектів нормативно-правових актів здійснюється виключно в електронній формі.

В рамках виконання загальнодержавної програми «Національна програма інформатизації» прийнято розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.04.2021 № 375-р «Про визначення окремих завдань (проектів) Національної програми інформатизації, їх державних замовників та передачу деяких бюджетних призначень, передбачених Міністерству цифрової трансформації на 2021 рік» (далі – Розпорядження № 375-р), яким затверджено перелік окремих завдань (проектів) на 2021 рік та їх державних замовників відповідно. Реалізація зазначених завдань дозволила впровадити важливі проекти цифрової

трансформації у соціальній, економічній, фінансовій сферах, сферах будівництва, юстиції, безпеки, державного управління, що зокрема визначені розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.02.2021 № 365-р «Деякі питання цифрової трансформації» (далі – Розпорядження № 365-р).

Законом України «Про Державний бюджет України на 2022 рік» за бюджетною програмою 2911040 «Національна програма інформатизації» було передбачено видатки в сумі 2 205 274,6 тис. гривень. Проте, у зв'язку з повномасштабною збройною агресією російської федерації проти України, постановами Кабінету Міністрів України від 10.03.2022 № 245 та від 01.04.2022 № 401 «Про спрямування коштів до резервного фонду державного бюджету» видатки зазначеної бюджетної програми спрямовано до резервного фонду державного бюджету в повному обсязі.

Результати проведеної роботи та основні досягнення **Міністерства цифрової трансформації України** у 2021-2022 роках.

Забезпечено подальший розвиток публічних (електронних публічних) послуг.

На Порталі Дія додалось більше 20 електронних послуг. У мобільному додатку Дія реалізовано понад 25 електронних публічних послуг та впроваджено відображення 21 цифрових документів, зокрема внутрішнього та міжнародного COVID-сертифікатів.

Майже 7 мільйонів раз користувачами успішно використано можливість шерингу електронних копій цифрових документів через Портал Дія, зокрема з використанням мобільного додатка Дія. Щоденно - це від 30 000 до 50 000 успішних транзакцій.

Кількість державних послуг, інформація про які розміщується на Порталі Дія через програмний засіб «Гід з державних послуг»³⁰ (далі - Гід) зросла до понад 2100 адміністративних та інших публічних послуг, що надаються органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. Інформація на Гіді є актуальною та доступною для громадян та бізнесу.

Кількість користувачів Порталу Дія - понад 20 мільйонів. Кількість користувачів мобільного додатку Дія сягнула відмітки понад 18 мільйонів українців.

Понад 11,7 мільйонів користувачів отримали міжнародний COVID-сертифікат про вакцинацію. Запущено революційну технологію Дія.Підпис – захищений електронний підпис, який можна створити у мобільному додатку Дія,

³⁰ <https://guide.dia.gov.ua/>

що дає можливість українцям підписувати будь-які документи, отримувати держпослуги просто з телефону — безоплатно й у кілька кліків.

З моменту запуску послуги з реєстрації відкриття фізичної особи – підприємця (ФОП) в автоматичному режимі, нею скористалися понад 200 тисяч осіб.

Послугою «Заява про намір отримати кредит на житло для ВПО» скористалися понад 25 тисяч громадян. З початку надання послуги з реєстрації місця проживання було подано більше 4 тисяч заяв щодо реєстрації місця проживання (у тому числі з одночасним зняттям з попереднього зареєстрованого місця проживання).

З травня 2021 року 603,1 млн гривень податків та зборів було сплачено громадянами України в мобільному додатку Дія та на Порталі Дія. З них 305,7 млн гривень - єдиний соціальний внесок (ЄСВ) та 297,4 млн гривень - єдиний податок (ЄП).

Зросла кількість підключень інформаційно-комунікаційних систем до інтегрованої системи електронної ідентифікації та частота її використання – у середньому 2 мільйонів разів на місяць здійснюється ідентифікація осіб через ІСЕІ.

Україна піднялась на 11 сходинок у рейтингу зрілості сфери відкритих даних Open Data Maturity Report, зайнявши 6 місце серед країн Європи та увійшовши до групи трендсеттерів – країн, на які варто рівнятися у процесі формування та реалізації політики відкритих даних.

Створено умови для подальшого розвитку сфери відкритих даних.

Врегульовано деякі питання оприлюднення наборів даних та публічної інформації у формі відкритих даних (Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 407 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. № 835 і від 30 листопада 2016 р. № 867»), зокрема розширено перелік обов'язкових до публікації наборів даних до більш ніж 1000, розтлумачено принципи Міжнародної Хартії відкритих даних, яка наближає українське законодавство до Директиви 2019/1024/ ЄС. Розпочато публікацію Фінансової звітності підприємств. Опубліковано знеособлені митні декларації, набір даних «Відомості про транспортні засоби та їх власників» доповнено полем (інформацією) з VIN-кодом транспортного засобу.

Рівень зрілості даної сфери в Україні складає 94%, що вище за середній показник країн-членів ЄС на 13%. На Єдиному веб-порталі відкритих даних зареєстровано понад 4,3 тисячі розпорядників, якими опубліковано понад 41 000 наборів даних (через введення на території України воєнного стану кількість загальнодоступних наборів на порталі складає 27 тисяч, з загального доступу

вилучено набори даних, використання яких ворогом може потенційно становити загрозу нацбезпеці та територіальній цілісності України та загрожувати життю та здоров'ю громадян на тимчасово окупованих територіях). Кількість унікальних користувачів порталу в 2021 році склала понад 1,8 мільйонів осіб, а сервісами на основі відкритих даних щомісяця користується від 5 до 7 мільйонів українців.

Розширено інфраструктуру для підвищення рівня цифрових навичок громадян.

Станом на серпень 2022 року на Єдиному державному веб-порталі цифрової освіти «Дія. Цифрова освіта» (портал «Дія. Цифрова освіта») створено доступ до більш ніж 85 освітніх серіалів. Також на порталі «Дія. Цифрова освіта» доступні 4 нові національні тести з цифрової грамотності, зокрема для вчителів, держслужбовців та медичних працівників, а також тренувальний модуль та тестування навичок володіння комп'ютером, за результатами якого видається сертифікат ICDL (International Computer Driving License). Загальна кількість осіб, що пройшли тестування складає майже 618 тисяч.

До навчання цифровій грамотності на порталі «Дія. Цифрова освіта» залучено понад 1,39 мільйонів зареєстрованих користувачів. На кінець 2021 року партнерська мережа Дія.Цифрова освіта налічувала понад 6000 хабів, де українці можуть безкоштовно отримати доступ до Інтернету та мають можливість скористатись цифровими гаджетами для навчання. Крім того, у 2021 році скоротився відсоток українців, цифрові навички яких знаходиться нижче позначки «базовий рівень» - на 5,2% або 1,42 мільйони осіб у порівнянні з 2019 роком. Наразі цей показник становить 47,8%, тоді як перше загальнонаціональне дослідження рівня цифрових навичок громадян у 2019 році показало 53,0%. Важливо, що при цьому, доля українців, які не мають жодних цифрових навичок («No skills») скоротилась на 4% або ж на 1,09 мільйонів людей.

Створено умови для стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні.

Завдяки прийняттю Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» запроваджено правовий режим Дія Сіті - сприятливі умови для ведення інноваційного бізнесу, розбудови цифрової інфраструктури, залучення інвестицій, а також талановитих спеціалістів. На виконання Закону та забезпечення його реалізації Кабінетом Міністрів України прийнято: постанову Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1445 «Деякі питання реалізації положень Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні», постанову Кабінету Міністрів України від 29.03.2022 № 382 «Деякі питання функціонування правового режиму Дія Сіті у зв'язку із введенням

воєнного стану в Україні» та постанову Кабінету Міністрів України від 19.04.2022 № 467 «Про визначення видів діяльності, здійснення яких стимулюється шляхом створення правового режиму Дія Сіті». Вже у 2022 році до проекту Дія Сіті очікується залучення до 500 резидентів.

Протягом 2021 - 2022 років створено та забезпечено функціонування групи підсистем державного веб-порталу спеціального правового режиму для IT-індустрії Дія Сіті та реєстру резидентів Дія Сіті - розроблене програмне забезпечення, що є складовою Платформи управління електронними послугами Порталу Дія в частині, що стосується отримання електронних послуг суб'єктами сфери цифрової економіки – «Інформаційної системи електронних послуг для суб'єктів сфери цифрової економіки».

Крім того, Верховна Рада України 06.10.2022 прийняла Закон № 5270 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування підприємницької діяльності електронних резидентів». Мета цього Закону - врегулювати механізми оподаткування е-резидентів та надати їм можливість здійснювати свою підприємницьку діяльність.

Щодо питання впровадження та застосування **технології блокчейн** (далі - ТБ), то в Україні дана сфера має кілька напрямів, кожен з яких має певні аспекти.

Щодо напрямів – ТБ активно використовується українським приватним бізнес сектором. Є компанії, які спеціалізуються у площині розробки готових до впровадження блокчейн-моделей, а також є користувачі даного продукту. Ця сфера приватних взаємовідносин успішно функціонує останні кілька років і не потребує втручання держави.

Натомість, державний сектор, як економіки так і управління, не використовує можливості ТБ через відсутність законодавчого регулювання.

Запровадження ТБ в державному управлінні передбачає перехід від централізованого управління до децентралізації. Хоча така трансформація в державному управлінні може викликати спротив та трактуватися як втрата контролю (у даному випадку – над інформацією) з боку держави, проте ТБ передбачає абсолютну прозорість для кожного пересічного громадянина і не тільки в Україні щодо будь-яких дії з інформацією (окрім таємної, конфіденційної тощо), якою володіє Україна в особі конкретного органу.

Україна в особі державного сектору вже відстає на кілька років від США та Європейського Союзу, де питання впровадження ТБ в усі можливі сфери, у тому числі в сферу державного управління, не тільки розглядаються на рівні теорії, а вже впроваджуються.

У червні 2022 року Україна приєдналася в якості спостерігача до Європейського блокчейн-партнерства³¹, цілями створення якого є удосконалення механізму надання транскордонних державних послуг в Європі для того щоб зробити процес їх надання більш ефективним та доступним.

З метою визначення можливості використання ТБ в державному управлінні наказом Міністерства цифрової трансформації України № 89 від 15.09.2022 створено робочу групу, головним завданням якої є підготовка проекту концепції впровадження технології блокчейн в сферу державного управління.

Щодо сфери **штучного інтелекту**, то впровадження поняття штучний інтелект в публічній сфері, створення напрямів та механізм реалізації основних базових завдань розвитку технологій штучного інтелекту в Україні прийнято розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.05.2021 № 438-р «Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні на 2021-2024 роки», основними положеннями якого є реалізація завдань державної політики розвитку галузі штучного інтелекту в наступних сферах: освіта і професійне навчання, наука, економіка, кібербезпека, інформаційна безпека, оборона, публічне управління, правове регулювання та етика, правосуддя.

Наразі триває робота над гармонізацією українського законодавства у сфері **електронної комерції** з нормативно-правовими актами ЄС, що сприятиме отриманню взаємного режиму внутрішнього ринку з ЄС у секторі електронних комунікацій, а також матиме вплив на перспективи України вступу до ЄС.

Крім того, для створення механізму онлайн вирішення споживчих спорів у сфері електронної комерції, відкритого доступу споживачів до інформації про продавців та можливості для споживачів відмови від розсилки спаму планується створення вебпорталу для споживачів у сфері електронної комерції.

Створено умови для подальшого розвитку мережі центрів надання адміністративних послуг та послуг, що надаються у таких центрах.

Одним із головних завдань Міністерства цифрової трансформації України було забезпечити надання якісних адміністративних послуг кожному українцю.

Для цього було вкрай необхідно розширити мережу центрів надання адміністративних послуг (далі – ЦНАП) та модернізувати її. В цьому, зокрема, допомогли методичні рекомендації щодо критеріїв територіальної доступності, успішна трансформація ЦНАП та субвенція від держави на 231 млн. гривень, яку

³¹ [https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/blockchain-partnership#:~:text=The%20European%20Blockchain%20Partnership%20\(EBP\)%20helps%20avoid%20fragmentation%20of%20the,deployment%20of%20blockchain%2Dbased%20services](https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/blockchain-partnership#:~:text=The%20European%20Blockchain%20Partnership%20(EBP)%20helps%20avoid%20fragmentation%20of%20the,deployment%20of%20blockchain%2Dbased%20services)

отримали 188 територіальних громад. Позитивні результати ми можемо спостерігати вже сьогодні.

За результатами моніторингу в II кварталі 2022 року мережа ЦНАП зросла до 3110 точок доступу до адміністративних послуг. Серед них — 1065 ЦНАП, 128 територіальних підрозділів, 1889 віддалених робочих місця, та 28 мобільних ЦНАП. 26 ЦНАП стали Дія.Центрами, що є one-stop shop із комплексом усіх необхідних послуг для громадян. Таке розгалуження мережі надає можливість людям отримувати більше якісних та доступних адміністративних послуг по всій країні — від великих міст до віддалених сіл.

Лідерами за кількістю створених точок доступу до адміністративних послуг стали такі області як: Івано-Франківська (265 точок доступу), Львівська (189), та Черкаська (179).

Середня кількість послуг, надання яких запроваджено через ЦНАП станом на липень 2022 року становить 198 адміністративних послуг.

До 700 зросла кількість точок надання адміністративних послуг, підключених до системи онлайн моніторингу та оцінки якості. Всеукраїнська пробна зовнішня оцінка рівня задоволеності якістю надання послуг у ЦНАП показала, що 93% громадян задоволені сервісом у центрах.

З метою визначення порядку проведення моніторингу якості надання адміністративних послуг та показників такого моніторингу, а також порядку оприлюднення інформації про результати моніторингу та заходи, вжиті для підвищення рівня якості надання адміністративних послуг, прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 11.08.2021 № 864 «Питання організації моніторингу якості надання адміністративних послуг».

Система онлайн-моніторингу та оцінки якості послуг — автоматизований інструмент, що допомагає збирати та систематизувати інформацію про ефективність роботи суб'єктів надання адміністративних послуг та якість сервісу. Завдяки моніторингу забезпечено можливість отримати об'єктивну картину рівня задоволеності всіх учасників процесу.

Відповідно до Положення про Єдиний державний вебпортал електронних послуг, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 № 1137, єдиною базою даних про адміністративні послуги, яка формується з метою ведення обліку адміністративних послуг та надання інформації про них є Реєстр адміністративних послуг. Інформація з Реєстру розміщується на Гіді. Як вже зазначалося, наразі Гід містить інформацію про понад 2100 державних послуг, які надаються органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. Близько 3 млн 800 тисяч громадян відвідали Гід протягом 2022 року.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 03.02.2021 № 72 «Про Національну веб-платформу центрів надання адміністративних послуг» 06

вересня 2021 року Міністерством цифрової трансформації України було запущено Національну веб-платформу центрів надання адміністративних послуг (далі - Платформа Центрів Дія)³². Платформа Центрів Дія успішно функціонує, допомагаючи фізичним та юридичним особам отримати інформацію, необхідну для звернення до ЦНАП, у тому числі знайти на мапі і сформуванати маршрут до найближчого до себе центру; перевірити ефективність роботи центрів на дашборді; залишити відгук про якість обслуговування в центрах. Наразі, більше 440 тисяч відвідувачів скористались Платформою Центрів Дія.

Водночас, Платформа Дія Центрів забезпечує постійну інформаційну та методичну підтримку працівників ЦНАП, обмін досвідом, поширення найкращих практик та систематичного процесу навчання працівників. Станом на серпень 2022 року на Платформі Центрів Дія зареєстровано приблизно 10 тисяч користувачів (із них близько 7 тисяч працівників ЦНАП і більше 1100 керівників ЦНАП).

Розширено можливості широкопasmового доступу до Інтернету в сільській місцевості.

Реалізовано субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкопasmового доступу до Інтернету в сільській місцевості.

Державним Бюджетом України на реалізацію субвенції було передбачено 500 млн. гривень.

Завдяки реалізації субвенції більш ніж 2700 населених пунктів сільської місцевості вперше з'явилася інфраструктура широкопasmового доступу до Інтернету. Технічну можливість підключитись до швидкісного Інтернету отримали близько 850 тисяч людей. Більше 6 тисяч закладів соціальної інфраструктури були вперше підключені до швидкісного Інтернету та покриті Wi-Fi мережами, серед них: більше 900 шкіл, 545 закладів дошкільної освіти, 1927 будинків культури, 841 бібліотек, 1638 амбулаторій, 18 лікарень, 55 пожежних частин, 392 закладів, що надають адміністративні послуги (ЦНАП, сільські ради, тощо) та інші заклади соціальної інфраструктури.

Розширено можливості для подальшого отримання Україною режиму внутрішнього ринку з ЄС у сфері електронних комунікаційних послуг та поступова інтеграція до Єдиного цифрового ринку ЄС (“цифровий безвіз”).

Восени 2021 року стартував проєкт технічної допомоги ЄС «Підтримка цифрової політики України», розрахований на 3 роки. Мета проєкту — підтримка

³² <https://center.diia.gov.ua/>

Міністерства цифрової трансформації України та Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку, як ключових державних органів у забезпеченні інтеграції до Єдиного цифрового ринку ЄС, наблизенні та імплементації державної політики відповідно до оновленого Доповнення XVII-3 Угоди про асоціацію. У рамках проекту, зокрема, передбачено оцінку чинного та планового законодавства, державної політики щодо його узгодженості з нормативно-правовою базою ЄС, а також розробка нормативно-правових актів, необхідних для завершення введення в силу законодавства та імплементації всіх застосовних положень у секторі електронних комунікацій згідно з оновленим Доповненням XVII-3. Згідно з положеннями Додатку XVII Угоди про асоціацію, рішенню щодо взаємного надання режиму внутрішнього ринку передують здійснення комплексної Оцінки виконання зобов'язань згідно з Доповненням XVII-3. Запит на проведення цієї Оцінки Україна може подати лише після імплементації усіх актів, передбачених оновленим Доповненням XVII-3 Угоди про асоціацію.

У 2022 році набули чинності Закон України «Про електронні комунікації», який синхронно з державами ЄС імплементує Європейський Кодекс електронних комунікацій та Закон України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку України».

Одним з важливих практичних кроків для України на шляху до ЄЦР ЄС є рішення Європейської Комісії (червень 2022 року) про уповноваження національного регуляторного органу України у сфері електронних комунікацій – Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку – брати участь у роботі Органу європейських регуляторів електронних комунікацій (BEREC) та його Офісу у статусі члена-спостерігача. Це дозволить впроваджувати стандарти ЄС у сфері електронних комунікацій, переймати найкращу практику ЄС і розуміти тренди розвитку європейського законодавства.

У квітні цього року була підписана Спільна заява між мобільними операторами ЄС та України, яка дозволяє українцям, які перебувають в ЄС, залишатися на зв'язку зі своїми рідними в Україні завдяки безкоштовним дзвінкам в роумінгу. Спільна заява стала поштовхом для початку перемовин щодо приєднання України до роумінгового простору ЄС. У вересні 2022 року сторонами було домовлено про подальшу співпрацю та вивчення можливостей приєднання України до політики ЄС «Roam like at home».

У вересні 2022 року було підписано Угоду про приєднання України до Програми ЄС «Цифрова Європа», що є важливим кроком у подальшій інтеграції з Єдиним цифровим ринком ЄС.

Забезпечено подальше впровадження онлайн платформи взаємодії органів виконавчої влади з громадянами та інститутами громадянського суспільства (далі – Взаємодія).

Міністерством цифрової трансформації України забезпечено підписання з розробниками, державним підприємством «Дія» та Міжнародною благодійною організацією «Фонд Східна Європа» відповідних актів прийняття-передачі послуг за другим етапом календарного плану з розробки першого етапу Взаємодії відповідно до умов Договору № ЕГАП 4/11-20 від 25 листопада 2020 року.

Також підписано відповідні документи для передачі програмного модуля Взаємодії «Конкурси проектів інститутів громадянського суспільства» на баланс Міністерства цифрової трансформації України та для адміністрування визначено технічного адміністратора - державне підприємство «ДІЯ».

Затверджено наказ Міністерства цифрової трансформації України від 27.08.2021 № 116 «Про затвердження Порядку надання та припинення доступу до програмного модуля «Конкурси проектів інститутів громадянського суспільства» онлайн-платформи взаємодії органів виконавчої влади з громадянами та інститутами громадянського суспільства» (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 31.08.2021 за № 1138/36760).

У вересні-грудні 2021 року на Взаємодії у програмному модулі «Конкурси проектів інститутів громадянського суспільства» органами державної влади було оголошено 5 конкурсів.

На період воєнного стану на території України у зв'язку із нагальними суспільними потребами питання щодо розвитку Взаємодії та її програмних модулів знаходиться на розгляді для визначення пріоритетності функціонування платформи та надання відповідного фінансування із Державного бюджету України.

Створено та забезпечено функціонування Єдиного державного вебпорталу для збору пожертв на підтримку України «United24».

Указом Президента України від 17.05.2022 № 344/2022 «Про невідкладні заходи щодо об'єднання зусиль для підтримки України» (далі – Указ Президента) встановлено Кабінету Міністрів України забезпечити запровадження в рамках національної платформи «UNITED 24» «єдиного вікна» для пожертв від благодійних організацій, міжнародних партнерів та громадян з метою підтримки України, зокрема за такими напрямками, як: допомога Збройним Силам України;

гуманітарна, медична допомога і допомога дітям; відновлення інфраструктури; цифрова та інформаційна протидія збройній агресії.

Постановою Кабінету Міністрів України від 19.04.2022 № 472 «Деякі питання використання коштів, що надходять на офіційні рахунки для пожертв на підтримку України» (далі – Постанова про використання рахунків) затверджено Порядок використання офіційних рахунків для пожертв на підтримку України «United24», а постановою Кабінету Міністрів України від 03.05.2022 № 516 «Питання Єдиного державного вебпорталу для збору пожертв на підтримку України «United24» затверджено Положення про Єдиний державний вебпортал для збору пожертв на підтримку України «United24» (далі – Положення про United24).

Також на виконання зазначеного завдання Міністерством цифрової трансформації України створено Єдиний державний вебпортал для збору пожертв на підтримку України «United24» (далі – Портал United24).

Відповідно до абзаців 3-5 пункту 2 Положення про United24 володільцем (держателем) Порталу United24 та виключних майнових прав інтелектуальної власності на його програмне забезпечення є держава в особі Міністерства цифрової трансформації України. Технічним адміністратором Порталу United24 є державне підприємство «ДІЯ», що належить до сфери управління Міністерства цифрової трансформації України. Технічний адміністратор Порталу United24 використовує програмне забезпечення Порталу United24.

На виконання пункту 4¹ Постанови про використання рахунків Міністерством цифрової трансформації України за погодженням із Національним банком забезпечено відкриття поточного рахунка для надходження коштів у національній та іноземній валюті від фізичних та юридичних осіб, резидентів і нерезидентів як благодійна пожертва, гуманітарна допомога, гранти та дарунки.

Постановою Кабінету Міністрів України від 01.07.2022 № 751 «Про затвердження Порядку використання коштів з рахунка Міністерства цифрової трансформації для забезпечення протидії інформаційним загрозам з боку держави-агресора, кіберзахисту, відновлення та розвитку цифрової інфраструктури держави» затверджено Порядок використання коштів з рахунка Міністерства цифрової трансформації України для забезпечення протидії інформаційним загрозам з боку держави-агресора, кіберзахисту, відновлення та розвитку цифрової інфраструктури держави.

Також пунктом 4 статті 2 Указу Президента від 17.05.2022 № 344/2022 «Про невідкладні заходи щодо об'єднання зусиль для підтримки України» Кабінету Міністрів України доручено забезпечити прискорення інтеграції України в міжнародний цифровий простір, у тому числі шляхом створення нової мультимедійної платформи, державного іномовлення «UNITED 24» для

забезпечення щоденного інформування міжнародної спільноти про реальний стан безпекової ситуації та події в Україні, а також протидії російській пропаганді.

Пунктом 1 розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.08.2022 № 747-р «Деякі питання мультимедійної платформи «UNITED 24» встановлено, що:

державне підприємство «ДІЯ» забезпечує створення та функціонування мультимедійної платформи «UNITED 24» (UNITED 24 MEDIA) (далі - мультимедійна платформа), зокрема закупівлю та створення відповідного фото-, відеоконтенту;

мультимедійна платформа забезпечує інформування міжнародної спільноти про реальний стан безпекової ситуації та події в Україні, а також протидію російській пропаганді, популяризацію України у світі;

створення, функціонування, закупівля та створення відповідного фото-, відеоконтенту мультимедійної платформи забезпечується за рахунок коштів, що надходять на рахунок Міністерства цифрової трансформації України для забезпечення протидії інформаційним загрозам з боку держави-агресора, кіберзахисту, відновлення та розвитку цифрової інфраструктури держави, а також з інших джерел, не заборонених законодавством.

На період воєнного стану на території України Міністерство цифрової трансформації України та державне підприємство «ДІЯ» вживаються усі необхідні заходи для забезпечення безперебійного функціонування зазначених платформ.

В частині надання електронних довірчих послуг.

На період воєнного стану на території України, введеного Указом Президента від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» (зі змінами) та протягом шести місяців з дня його припинення чи скасування:

- продовжено надання кваліфікованим надавачем електронних довірчих послуг – державним підприємством «ДІЯ» безоплатної послуги з формування кваліфікованого сертифіката відкритого ключа, що використовується для створення, перевірки та підтвердження віддаленого кваліфікованого електронного підпису «Дія.Підпис» (далі - «Дія ID»);

- дозволено кваліфікованим надавачам електронних довірчих послуг формування нових сертифікатів раніше засвідчених відкритих ключів для користувачів електронних довірчих послуг автоматично, без особистої присутності користувачів;

- дозволено використання електронних підписів чи печаток, що базуються на сертифікатах відкритого ключа, виданих кваліфікованими надавачами електронних довірчих послуг без відомостей про те, що особистий ключ

зберігається в засобі кваліфікованого електронного підпису чи печатки у разі, коли законодавством передбачено використання виключно кваліфікованих електронних підписів чи печаток (постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2022 № 617 «Деякі питання забезпечення безперебійного функціонування системи надання електронних довірчих послуг»).

Забезпечено:

- технічне та технологічне забезпечення виконання функцій центрального засвідчувального органу;
- адміністрування, технічна підтримка та забезпечення безперебійного функціонування інтегрованої системи електронної ідентифікації.

Станом на 30.06.2022 Міністерство цифрової трансформації України є бенефіціаром та/або реципієнтом у наступних проектах (програмах) міжнародної технічної допомоги:

1. Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах (TAPAS)

Проект фінансується Урядом США через Агентство США з міжнародного розвитку та Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Ірландії через «UK aid». Виконавцем проекту є Фонд Євразія.

Проект надає підтримку Уряду України у виконанні реформ у сфері державного управління та послуг. Загальною метою проекту є фінансова підтримка громадян України та українського уряду у боротьбі з корупцією в ключових послугах та службах державного управління, а також утворення довіри українців до уряду на основі продемонстрованих прозорості, підзвітності та покращеної якості послуг.

2. Електронне врядування задля підзвітності влади та участі громади (EGAP)

Програма фінансується Урядом Швейцарської Конфедерації через Швейцарську агенцію з розвитку та співробітництва. Виконавець програми – міжнародна благодійна організація «Фонд Східна Європа».

Метою програми є покращення доступу громадян та бізнесу до публічних послуг та зменшення кількості корупційних випадків завдяки новим політикам/інструментам е-урядування, розробленим в інклюзивний спосіб, покращення доступу громадян до інструментів е-демократії.

3. Кібербезпека критично важливої інфраструктури України

Проект фінансується Урядом США через Агентство США з міжнародного розвитку. Виконавцем проекту є компанія «DAI Global, LLC».

Метою проекту є посилення стійкості критичної інфраструктури країни до кібератак шляхом розвитку надійного партнерства між основними учасниками

процесу підвищення рівня кібербезпеки у галузі державного управління, приватному секторі, а також представниками освітньої галузі і громадянського суспільства.

4. Інтероперабельність, е-послуги та кібербезпека (EU4DigitalUA)

Проект фінансується Європейським Союзом. Виконавцем проекту є Неурядова організація Академія електронного управління (Естонія).

Проект направлений на підвищення ефективності і рівня безпеки процесу надання публічних послуг та їх доступності для громадян і представників бізнесу України, впровадження більшої кількості публічних електронних послуг вищої якості, які надаються українськими органами влади.

5. EU4DigitalUA: розвиток потенціалу, комунікація та захист даних

Проект фінансується Європейським Союзом. Виконавцем проекту є Міжнародний та іberoамериканський фонд адміністративної та державної політики (Іспанія).

Метою проекту є підвищення ефективності і рівня безпеки надання державних послуг та їх доступності для громадян та бізнесу України; запровадження державними органами більшої кількості державних електронних послуг та підвищення їхньої якості.

6. Цифрові, інклюзивні, доступні: підтримка цифровізації державних послуг в Україні (Підтримка DIA)

Проект фінансується Урядом Королівства Швеція через Шведське агентство з міжнародного розвитку (SIDA). Виконавцем проекту є Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй в Україні (ПРООН).

Метою проекту є забезпечення українських державних установ знаннями та навичками для формування і впровадження політики цифровізації послуг, розробка нових цифрових послуг, підвищення обізнаності, навичок громадян про доступні їм цифрові послуги, послуги мобільного зв'язку для задоволення власних потреб.

7. Підтримка ЄС для посилення кібербезпеки в Україні

Проект фінансується Європейським Союзом. Виконавцем проекту є неурядова організація «Академія електронного управління» (e-Governance Academy Foundation) (Естонія).

Метою проекту є забезпечення швидкого реагування на потреби у сферах кібербезпеки і захисту даних України. Проект також направлений на підтримку з розбудови потенціалу Уряду України та відповідних агентств у сфері кібербезпеки і фізичної безпеки з метою забезпечення захисту від кіберзагроз і конфіденційності даних, їх цілісності, доступності урядових інформаційних систем та об'єктів критичної інфраструктури.

8. Інноваційна лабораторія підтримки асоціації Україна-ЄС (ІнноЛабЄС)

Проект фінансується Урядом Федеративної Республіки Німеччина через Федеральне міністерство економічного співробітництва та розвитку. Виконавцем проекту є Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ) ГмбХ.

Метою проекту є підсилення ключових стейкхолдерів державного управління для реалізації Угоди про асоціацію у більш координований спосіб, орієнтований на громадян.

9. Уповноважені впливові особи: покращення участі громадянського суспільства у розробленні політик та моніторингу діяльності органів виконавчої влади

Проект фінансується Європейським Союзом. Виконавцем проекту є міжнародна благодійна організація «Фонд Східна Європа».

Метою проекту є збільшити роль громадянського суспільства у розробці лінії політики та моніторингу діяльності виконавчої влади.

10. Супровід урядових реформ в Україні (SURGe)

Проект фінансується Урядом Канади через Міністерство міжнародних справ Канади. Виконавцем проекту є компанія «Alinea International Ltd.».

Проект направлений на допомогу Уряду України у впровадженні реформ у сферах урядування і економічного розвитку, які відповідають потребам громадян.

11. Мобільні центри надання адміністративних послуг для постраждалого від конфлікту населення Східної України

Проект фінансується Урядом Канади через Міністерство закордонних справ, торгівлі та розвитку Канади. Виконавцем проекту є Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН).

Метою проекту є підтримка Міністерства цифрової трансформації України та державного підприємства «ДІА» у створенні Платформи Центрів Дія.

12. Трансформація комунікацій

Проект фінансується Урядом США через Агентство США з міжнародного розвитку. Виконавцем проекту є компанія «Chemonics International Inc.».

Проект має на меті покращити партнерство між Урядом України, приватним сектором та громадським суспільством з метою зміцнення опірності української демократії за допомогою інноваційних комунікаційних ініціатив, які залучають громадян України до дискусій щодо демократичної трансформації країни та європейської інтеграції.

13. Підтримка ЄС для Сходу України – відновлення, зміцнення миру та урядування

Проект фінансується Європейським Союзом через Програму розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН). Виконавцем проекту є Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) в партнерстві з Фондом ООН у галузі народонаселення (ЮНФПА), Продовольчою та сільськогосподарською

організацією ООН (ФАО), Структурою Організації Об'єднаних Націй з питань гендерної рівності та розширення прав та можливостей жінок (ООН Жінки).

Проект направлений на сприяння миру, економічному відродженню та примиренню на території Східної України шляхом соціального та економічного відновлення, з особливою увагою до підконтрольних уряду територій Донецької та Луганської областей.

14. PROSTO: Підтримка доступності послуг в Україні

Проект фінансується Урядом Королівства Швеція через Шведське агентство міжнародного розвитку (SIDA). Виконавцем проекту є Шведська асоціація місцевих властей та регіонів (SALAR).

Метою проекту є створення служби підтримки для ЦНАП. Навчання співробітників ЦНАП.

15. Децентралізація для розвитку демократичної освіти (DECIDE)

Проект фінансується Урядом Швейцарської Конфедерації через Швейцарську агенцію з розвитку та співробітництва. Виконавцем проекту є громадська організація «Розвиток громадських компетентностей в Україні» та Цюрихський педагогічний університет (Швейцарія).

Метою проекту є сприяння долученню громадян об'єднаних територіальних громад до демократичного врядування, рівноправному користуванню його результатами та отриманню доступу до якісної освіти.

16. Діджиталізація економіки як елемент сталого розвитку України та Таджикистану

Проект фінансується Європейським Союзом. Виконавцем проекту є Університет Миколаса Ромеріса (Литва).

Метою проекту є нарощування потенціалу розвитку інноваційних цифрових технологій в економіці з допомогою віртуальної навчальної платформи.

17. Підтримка цифрової політики України

Проект фінансується Європейським Союзом. Виконавцем проекту є «Detecon International GmbH». Метою проекту є підтримка Міністерства цифрової трансформації України та Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку, у забезпеченні інтеграції до Єдиного цифрового ринку ЄС, наближенні та імплементації державної політики в сфері цифрової економіки відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

18. Застосування та імплементація Угоди про асоціацію між ЄС та Україною у сфері торгівлі / «EU4Business: конкурентоспроможність та інтернаціоналізація МСП»

Проект фінансується Європейським Союзом та Урядом Федеративної Республіки Німеччина через Федеральне міністерство економічного

співробітництва та розвитку Німеччини (BMZ). Виконавцем проекту є Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ) ГмбХ.

Метою проекту є створення сприятливих умов для розвитку та відновлення малого та середнього підприємництва, у тому числі шляхом зменшення регуляторного тиску та запровадження програм підтримки, забезпечення зайнятості населення шляхом підтримки підприємницької ініціативи громадян.

19. Конкурентоспроможна економіка України

Програма фінансується Урядом США через Агентство США з міжнародного розвитку. Виконавцем програми є компанія «Chemonics International Inc.».

Програма сприяє розвитку потужної, багатосторонньої та відкритої української економіки шляхом підтримки новостворюваних підприємств (стартапів) та малих і середніх підприємств у підвищенні їхньої конкурентоспроможності на внутрішніх і зовнішніх ринках.

Результати виконання завдань (проектів) інформатизації, що реалізовані в рамках ресурсної підтримки за рахунок видатків бюджетної програми «Національна програма інформатизації» та сприяли інформатизації процесів соціально-економічного розвитку, а також інформатизації фінансової та грошової системи, державного фінансово-економічного контролю:

Державними замовниками окремих завдань (проектів) Програми у 2021 році згідно з Розпорядженням № 375-р є: Господарсько-фінансовий департамент Секретаріату Кабінету Міністрів України, Міністерство розвитку громад та територій, Міністерство соціальної політики, Міністерство юстиції, Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Державна аудиторська служба, Державна податкова служба, Державна служба з надзвичайних ситуацій, Державне агентство меліорації та рибного господарства, Державна служба з питань праці, Комісія з регулювання азартних ігор та лотерей. За результатами виконання завдань у 2021 році реалізовано 17 завдань (94,44 %).

Завдання ***«Створення інформаційної системи електронних реєстрів Комісії з регулювання азартних ігор та лотерей»*** не реалізовано в зв'язку з тим, що внаслідок оскарження рішень тендерного комітету ***Комісії з регулювання азартних ігор та лотерей*** в Антимонопольному комітеті України, процедуру закупівлі було заблоковано. Враховуючи часові обмеження, повторне проведення у 2021 році процедур відкритих торгів, оголошення про які оприлюднюються відповідно до частини третьої статті 10 Закону України «Про публічні закупівлі», було неможливим.

Реалізація *Єдиної інформаційної системи соціальної сфери (ЄІССС) Міністерства соціальної політики України* у повному обсязі матиме вплив на забезпечення прав та інтересів громадян і держави. Передбачено підвищення рівня доступності послуг, що надаються інституціями соціальної сфери, шляхом запровадження електронних послуг, в тому числі із використанням Порталу Дія.

Впровадження системи електронного документообігу в Державний службі України з питань праці та Державному агентстві меліорації та рибного господарства України забезпечує автоматизацію та оптимізацію процесів документообігу, прискорення обміну інформацією, моніторинг та контроль за виконанням поставлених задач, створення єдиного сховища електронних документів та оперативний доступ до архівної інформації.

Підвищено ефективність використання ресурсів *Державною податковою службою України* за рахунок впровадження сучасних технологій. Запроваджено технології електронного урядування у сфері адміністрування податків, зборів, платежів, єдиного внеску, міжвідомчого обміну інформацією. Скорочено час на внутрішні процедури, зокрема кадровий та бухгалтерський облік, для досягнення найвищих показників результативності діяльності Державної податкової служби України. Розроблено нові модулі інформаційно-комунікаційної системи «*Електронний кабінет*», зокрема для надання доступу іншим ЦОВВ та правоохоронним органам до податкової інформації, забезпечено його інтеграцію з Порталом Дія, забезпечено можливість перевірки фізичними та юридичними особами справжності та достовірності всіх проведених розрахункових операцій та програмних реєстраторів розрахункових операцій через Портал Дія (розробка програмного забезпечення «*Прозора торгівля (e-РРО)*»), проведено модернізацію програмного комплексу «ДПС-Про» ІКС «Фінанси і Персонал», забезпечено модернізацію серверного обладнання ДПС.

Розроблення та впровадження *Інтегрованої автоматизованої системи підтримки прийняття рішень органу державного фінансового контролю e-аудитор (e-Контроль) Державної аудиторської служби України* забезпечує підвищення ефективності планування заходів державного фінансового контролю (удосконалення ризик-орієнтованого підходу, інтеграція з інформаційними ресурсами інших державних органів у машиночитабельному форматі), оперативний внутрішній контроль операційних процесів та систематична оцінка його ефективності.

Забезпечено здійснення постійного та стабільного супроводу та належної підтримки роботи *Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва* (далі - ЄДЕССБ) *Міністерства розвитку громад та територій України*, яка у складі містобудівного кадастру, забезпечує створення, перегляд, відправлення, прийняття, збирання, внесення, накопичення, обробку, використання, розгляд,

зберігання, захист, облік та надання інформації у сфері будівництва, а також електронну взаємодію між фізичними та юридичними особами, державними органами, органами місцевого самоврядування, центрами надання адміністративних послуг, з метою отримання послуг у сфері будівництва та нормативне врегулювання її функціонування. Опрацювання даних про адміністративно-територіальні одиниці та території територіальних громад, адреси та споруди за допомогою компонентів у складі ЄДЕССБ дозволить опрацьовувати дані про адміністративно-територіальні одиниці, території територіальних громад, вулиці, адреси та технічні характеристики споруд та приміщень у складі ЄДЕССБ і забезпечить щодо цих об'єктів внесення нових даних, проведення верифікації наявних даних, внесення змін до даних, присвоєння даним окремих статусів, перегляд даних та інші дії згідно із поставленими вимогами.

Розроблена та затверджена технічна документація на модернізацію **загальнодержавної автоматизованої системи централізованого оповіщення Державної служби України з надзвичайних ситуацій** (зокрема, техно-робочий проект) дає можливість продовжити технічну модернізацію системи та реалізувати у 2022-2024 роках проектні рішення відповідно до технічних вимог (розробка спеціалізованого програмного забезпечення підсистеми управління оповіщенням; розробка спеціалізованого програмного забезпечення підсистеми інтеграційної взаємодії та інших підсистем; придбання апаратно-програмних засобів; проведення інсталяції, пусконаладжувальних робіт, доопрацювання).

Розроблено та затверджено технічну документацію на створення дослідного зразка **територіальної автоматизованої системи централізованого оповіщення в Державній службі України з надзвичайних ситуацій** розгорнуто дослідний зразок територіальної автоматизованої системи централізованого оповіщення, що дасть можливість провести у 2022 році його тестову експлуатацію, згідно з затвердженим календарним планом реалізації проекту.

Створення **системи управління силами та засобами цивільного захисту для керування силами та засобами в територіальних органах Державної служби України з надзвичайних ситуацій** забезпечує автоматизацію процесів управління силами та засобами цивільного захисту в територіальних органах Державної служби України з надзвичайних ситуацій, забезпечує зменшення людських та матеріальних збитків від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру за рахунок зменшення часу на обробку виклику, реагування на надзвичайні ситуації та підвищення ефективності використання наявних сил та засобів ДСНС України.

Створення **програмно-технічного комплексу з функцією криптографічного захисту інформації для надання послуг мобільного**

захищеного доступу до державних інформаційних ресурсів та послуг захищеного мобільного зв'язку Адміністрацією Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України забезпечує користувачів центральних органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій державної форми власності послугами захищеного мобільного зв'язку та захищеного доступу до державних інформаційних ресурсів для виконання визначених завдань з можливістю обробки інформації з обмеженим доступом на рівні «для службового користування».

Створена інформаційна система *«Програмна платформа для розгортання та супроводження державних електронних реєстрів»* (далі - Платформа реєстрів) (з базовим функціоналом) *Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України* є самостійним функціональним рішенням та має передбачену можливість подальшої модернізації для розширення спектру надаваних послуг. Враховуючи, що після запуску Платформи реєстрів, розгортання реєстрів на ній можливе силами держателів та/або адміністраторів реєстрів окупність розробки Платформи реєстрів залежить від кількості розгорнутих на ній реєстрів та складатиме від півроку до двох років. Такий перехід потягне за собою непрямий економічний ефект. Реєстри розгорнуті на Платформі реєстрів будуть придатні для швидкої організації надання адміністративних послуг онлайн. Буде зменшено корупційні ризики. Очікується також підвищення України в рейтингу електронного урядування, що є сигналом для потенційних інвесторів та партнерів України.

Розпочато створення *Єдиної державної електронної системи е-нотаріат Міністерством юстиції України*. Програмне забезпечення Єдиного реєстру довіреностей, Спадкового реєстру, Єдиного реєстру спеціальних бланків нотаріальних документів (далі – Реєстри) та платформа, на якій воно реалізовано, були застарілими та не відповідали сучасним тенденціям в автоматизації процесів, що в свою чергу призводило до відсутності можливості створення необхідних інформаційних обмінів та інтеграції з іншими системами. Розроблені оновлені версії Реєстрів забезпечать можливість їх подальшої інтеграції до Єдиної державної електронної системи е-нотаріат у якості підсистем, а також сумісність з іншими інформаційними системами та мережами, що становлять інформаційний ресурс держави. Також забезпечена можливість оперативного приведення Реєстрів у відповідність до подальших змін нормативно - правових актів, що регулюють їх функціонування. В подальшому оновлені Реєстри будуть об'єднані в якості підсистем електронної системи е-нотаріат, що надасть нотаріусам можливість виконання всіх нотаріальних дій в одній системі в електронному форматі, з подальшим внесенням вчинених нотаріальних дій в уніфіковане та захищене середовище. Внаслідок цього буде підвищена уніфікація та

автоматизація нотаріальних процесів, оперативність вчинення нотаріальних дій, а також забезпечений швидкий доступ до вже вчинених нотаріальних дій.

Завдяки наданим послугам з розвитку, модернізації та доопрацювання програмного забезпечення Інформаційної системи **«Державний реєстр актів цивільного стану громадян» Міністерства юстиції України** спрощено процедуру отримання населенням адміністративних послуг у сфері державної реєстрації актів цивільного стану, позбавлено необхідності звернення до інших установ перед наданням послуги. Також відбулась актуалізація та покращення масиву даних, які зберігаються в ДРАЦС, створено сучасний інтерфейс для користувачів, розширені функціональні можливості Реєстру, які дозволяють забезпечити його здатність ефективно та стабільно функціонувати, та забезпечений поступовий розвиток Реєстру. В результаті виконання завдання (проекту) було створено можливості для подальшої оптимізації бази даних Державного реєстру актів цивільного стану громадян; осучаснено технології та UX – юзабіліті та сценарії користувача; реалізовано можливість отримання окремих адміністративних послуг онлайн (державна реєстрація шлюбу, подача документів для отримання повторних свідоцтв, витягів); розроблено сервіси обміну з Державною міграційною службою України щодо отримання унікального номеру запису в реєстрі та даних про зареєстроване місце проживання та відображення цих даних у реєстрі ДРАЦС в заявах, реалізовано інформаційні обміни з іншими інформаційними системами; розроблено сервіс обміну з Державною податковою службою України для визначення реєстраційного номеру облікової картки платника податків по всіх актових записах для подальшого зв'язку актових записів по реєстраційному номеру облікової картки платника податків особи.

В результаті оновлення програмного забезпечення **Державного реєстру речових прав на нерухоме майно** (далі - **ДРПП**) **Міністерства юстиції України**, будуть реєструватись права та обтяження на об'єкт нерухомого майна, що матиме унікальний, незмінний ідентифікатор за чітко ідентифікованим суб'єктом права, та призведе до задоволення потреб фізичних та юридичних осіб в отриманні якісних адміністративних послуг. Зазначене оновлення системи дозволяє уніфікувати дані, забезпечує мінімізацію шахрайських дій з підробленими документами, допущених технічних помилок при внесенні даних до реєстру та дозволяє уникнути дублювання даних в реєстрах країни. Здійснені заходи з доопрацювання (модернізації) Державного реєстру речових прав на нерухоме майно забезпечують отримання актуальних та достовірних даних про об'єкти нерухомого майна, суб'єктів права, зменшують випадки дублювання інформації, час на отримання результату адміністративної послуги у сфері реєстрації речових прав на об'єкти нерухомого майна та їх обтяжень, можливість здійснення

корупційних дій під час проведення реєстраційних дій в ДРРП, забезпечують автоматизований обмін даними.

В результаті розвитку *Єдиного реєстру засуджених та осіб, узятих під варту Міністерства юстиції України*, оновлено існуючі і розроблено нові програмні модулі, у відповідності до потреб користувачів та вимог законодавства, а також розпочато поступовий перехід на безпаперову взаємодію між правоохоронними, судовими органами та органами забезпечення виконання покарань.

Закупівля в 2021 році в рамках реалізації проекту інформатизації *«Ремонт (реставраційний) комунаційного приміщення центру обробки даних Секретаріату Кабінету Міністрів України* з переобладнанням його інженерної інфраструктури. Будинок Уряду по вул. Михайла Грушевського, 12/2 у Печерському районі м. Києва» обладнання забезпечує всі можливості для проведення в 2022 році необхідних будівельних робіт, закупівлі необхідного обладнання та введення об'єкту в експлуатацію.

Детальна інформація про стан інформатизації в інших міністерствах та інших органах виконавчої влади наведена у додатку 1 до цієї Доповіді.

Виконання галузевих програм інформатизації

Інформація про хід виконання завдань (робіт) галузевої програми інформатизації системи Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ, за I півріччя 2022 року.

Відповідно до пункту 11 Порядку формування та виконання галузевої програми і проекту інформатизації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.12.2001 № 1702 (далі – Порядок 1702) проаналізовано результати реалізації завдань (робіт) галузевої програми інформатизації системи Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ, на 2021–2023 роки (далі – ГПП) як складової частини Національної програми інформатизації (далі – НПП).

Разом з тим, зважаючи на діючий в державі воєнний стан, введений Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» (зі змінами) також проаналізовано критичні проблеми, що виникли з початком повномасштабної військової агресії російської федерації, та заходи, що були вжиті для захисту та забезпечення безперебійного функціонування

інформаційно-комунікаційних систем в системі Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ.

Відповідно до положень Указу Президента України від 14.09.2020 № 392/2020 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» та Концепції розвитку електронного урядування в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 № 649-р, Міністерство внутрішніх справ України розробило проект галузевої програми інформатизації системи Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України, на 2021–2023 роки (далі – проект ГПІ) з урахуванням галузевих особливостей завдань Національної програми інформатизації.

До завдань (робіт) проекту ГПІ було включено як окремі блоки пропозиції, надані центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України (далі – ЦОВВ), відповідно до напрямів їх діяльності.

У відповідності до пункту 8 Порядку із дотриманням визначеної процедури, ГПІ затверджена рішенням колегії Міністерства внутрішніх справ України як державного замовника та оголошена до виконання наказом Міністерства внутрішніх справ України від 22.04.2021 № 301 «Про оголошення рішення колегії Міністерства внутрішніх справ України». Також даним наказом затверджено План реалізації галузевої програми інформатизації системи Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України, на 2021–2023 роки (далі – План). Планом передбачено організаційні, нормативно-технічні, нормативно-правові і методологічні заходи, спрямовані на виконання ГПІ, а також визначено строки виконання завдань (робіт), відповідальні виконавці та індикатори для оцінювання результатів.

Строк виконання ГПІ: 2021–2023 роки.

Варто зазначити, що за сприяння та підтримки Генерального державного замовника НПІ Міністерство внутрішніх справ України відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.08.2021 № 964-р «Про державного замовника галузевої програми інформатизації» визначене державним замовником ГПІ як складової частини НПІ.

Окрім того найбільш пріоритетні проекти цифрової трансформації у сфері впливу Міністерства внутрішніх справ України, що реалізуються в рамках ГПІ також схвалені Розпорядженням № 365-р.

На виконання ініціатив Міністерства цифрової трансформації України як Генерального державного замовника НПІ, Міністерство внутрішніх справ України надіслало ряд пропозицій, до завдань (проектів) для включення до НПІ на 2022 та 2022–2024 роки, наданих як системою Міністерства внутрішніх справ України, так і центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України.

За результатами виконання заходів, визначених ГПІ створено Центральну підсистему Єдиної інформаційної системи МВС (далі – ЦП ЄІС МВС), триває процедура введення в промислову експлуатацію. Розроблено відповідну нормативно-технічну документацію. Водночас отримано:

- Атестат відповідності комплексної системи захисту інформації на Центральну підсистему ЄІС МВС, зареєстрований в Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 17.12.2020 за № 22334. Результати експертизи свідчать, що комплексна система захисту інформації Центральної підсистеми єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України забезпечує захист інформації відповідно до вимог нормативних документів із технічного захисту інформації.

- Експертний висновок організаційно-технічного рішення захисту типового інформаційного сервісу ЦП ЄІС МВС, який розгортається під управлінням політики Центральної підсистеми єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України, зареєстрований в Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 18.12.2020 за № 1204. За результатами експертизи встановлено, що організаційно-технічного рішення для комплексної системи захисту інформації захисту типового інформаційного сервісу ЦП ЄІС МВС, який розгортається під управлінням політики Центральної підсистеми єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України відповідає вимогам нормативних документів з технічного захисту інформації в обсязі реалізації функцій, зазначених у документі «Технічне завдання на створення комплексної системи захисту інформації Центральної підсистеми єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України. ЦП ЄІС МВС 34239034.6201.011.ТЗ.01».

- Експертний висновок організаційно-технічного рішення захисту внутрішнього інтерфейсу підключення у складі комплексної системи захисту інформації захисту Центральної підсистеми єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України, зареєстрований в Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 18.12.2020 за № 1205. За результатами експертизи встановлено, що організаційно-технічне рішення для комплексної системи захисту інформації захисту

внутрішнього інтерфейсу підключення у складі комплексної системи захисту інформації захисту Центральної підсистеми єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України відповідає вимогам нормативних документів з технічного захисту інформації в обсязі реалізації функцій, зазначених у документі «Технічне завдання на створення комплексної системи захисту інформації Центральної підсистеми єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України. ЦП ЄІС МВС 34239034.6201.011.ТЗ.01».

- Експертний висновок організаційно-технічного рішення захисту зовнішнього інтерфейсу підключення у складі комплексної системи захисту інформації захисту Центральної підсистеми єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України, зареєстрований в Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 812.2020 за № 1206. За результатами експертизи встановлено, що організаційно-технічного рішення для комплексної системи захисту інформації захисту зовнішнього інтерфейсу підключення у складі комплексної системи захисту інформації захисту Центральної підсистеми єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України відповідає вимогам нормативних документів з технічного захисту інформації в обсязі реалізації функцій, зазначених у документі «Технічне завдання на створення комплексної системи захисту інформації Центральної підсистеми єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України. ЦП ЄІС МВС 34239034.6201.011.ТЗ.01».

З урахуванням коректив, які внесла військова агресія російської федерації ведуться роботи водночас з відновлення надання окремих послуг Міністерством внутрішніх справ України для населення, а також щодо модернізації та розвитку сервісу єдиного вікна для громадян, як складової ЦП ЄІС МВС.

У межах заходів щодо упровадження загальнодоступних універсальних цифрових послуг для населення з широким використанням безпаперової взаємодії за принципом «єдиного вікна» та автоматизацією ділових процесів у I півріччі 2022 року забезпечено ряд заходів.

Зокрема у рамках розширення базових функціональних можливостей ЦП ЄІС МВС, з метою забезпечення реалізації функцій інформування населення про забезпечення безпеки дорожнього руху та інтерактивної взаємодії з учасниками дорожнього руху, у Google Play Market та App Store опубліковано мобільний застосунок «Кабінет водія», який виступає функцією інформаційного сервісу «Єдине вікно для громадян» ЦП ЄІС МВС.

За інформацією, наданою Головним сервісним центром Міністерства внутрішніх справ України, з 14 березня 2022 року розпочалось відновлення роботи сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України в тих регіонах,

де не ведуться активні бойові дії, а з 08 квітня 2022 року відновлено надання усіх сервісних послуг Міністерством внутрішніх справ України.

З 04 липня 2022 року відновлено низку онлайн-сервісів, спрямованих на отримання сервісних послуг Міністерства внутрішніх справ України.

Зокрема, для суб'єктів звернення з'явилася можливість реєстрації у системі керування чергою за допомогою онлайн сервісу до всіх територіальних сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України, які фактично надають послуги, відновлено функціонали сервісу з призначення належного користувача та перегляду інформації про посвідчення водія.

Також на даний час функціонує онлайн-сервіс - калькулятор орієнтовної вартості отримання адміністративної послуги з перереєстрації транспортного засобу.

Запроваджено QR-code з контактною інформацією про сервісний центр Міністерства внутрішніх справ України (розміщені у всіх територіальних сервісних центрах Міністерства внутрішніх справ України, а також на талонах електронної черги, що формуються через функціонал «Запис в е-чергу» на сайті Головного сервісного центру Міністерства внутрішніх справ України та у разі їх сканування надаватимуть короткий опис інформації.

Міністерство внутрішніх справ України спільно з ДП «ІНФОТЕХ» та із іншими зацікавленими сторонами здійснили ряд заходів, зокрема щодо:

розробки механізмів електронної інформаційної взаємодії для надання відомостей Міністерству у справах ветеранів України з Єдиного державного реєстру транспортних засобів інформації (далі - ЄДРТЗ), зокрема транспортних засобів, їх власників та наявності посвідчень водія у фізичних осіб використовуючи сервіс на отримання інформації щодо наявності записів в ЄДРТЗ про особу, на підставі прізвища, імені, по-батькові та дати народження; сервіс щодо наявності у фізичної особи посвідчення водія на підставі відомого номеру облікової картки платника податків (далі – РНОКПП); сервіс на отримання інформації про транспортний засіб на підставі відомого коду РНОКПП;

розробки механізмів автоматизованого обміну під час надання МВС інформації з ЄДРТЗ Міністерству соціальної політики України щодо наявності транспортних засобів;

надання Міністерством внутрішніх справ України інформації Міністерству цифрової трансформації України при автоматичному формуванні відображення в електронній формі інформації, що міститься у посвідці на постійне проживання та відображення даних в електронній формі;

реалізації можливості електронної інформаційної взаємодії під час надання Міністерством внутрішніх справ України інформації Міністерству юстиції України про притягнення до кримінальної відповідальності, відсутності

(наявності) судимості або обмежень, передбачених кримінальним процесуальним законодавством України.

Разом з тим у I півріччі 2022 року продовжено реалізацію ряду завдань ГПІ попереднього етапу. Зокрема цифровий проект щодо забезпечення ідентифікації та верифікації особи, який також визначений Указом Президента № 558/2019 «Про деякі заходи щодо поліпшення доступу фізичних та юридичних осіб до електронних послуг» та Розпорядженням № 365-р.

Реалізація цього завдання передбачає запровадження комплексного підходу до ідентифікації особи, з використанням як біометричних даних так і можливостей електронного сервісу ідентифікації фізичних осіб, що є інформаційним сервісом єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ, призначеним для технологічного забезпечення зручної та безпечної верифікації даних про фізичних осіб та їх ідентифікації, шляхом формування єдиного (наскрізного) ідентифікатора і відповідно забезпечення взаємодії інформаційних систем органів державної влади, місцевого самоврядування, юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців, а також захисту інформації та персональних даних. Реалізація проекту дозволить впровадити інструменти масової ідентифікації громадян, у тому числі з використанням систем біометричної ідентифікації, а також засобів альтернативної ідентифікації, зокрема BankID (ідентифікація через банк) та MobileID (ідентифікація через мобільного оператора).

На сьогодні на завершальній стадії впровадження I етапу реалізації цього проекту, а саме впровадження електронного реєстру геномної інформації, що є функціональною підсистемою ЄІС МВС.

З метою нормативного врегулювання цього етапу проекту 14.04.2022 Верховною Радою України прийнято Закон України про державну реєстрацію геномної інформації людини (реєстр. № 4265).

Фінансування робіт з реалізації проекту комплексного підходу до ідентифікації особи здійснюється з державного бюджету, в межах видатків, передбачених для Міністерства внутрішніх справ України, міжнародної технічної допомоги та інших джерел, не заборонених законодавством. Окрім того, Міністерство внутрішніх справ України заручилося підтримкою британської сторони із спільного пошуку технічних рішень та фінансової підтримки для започаткування вказаного проекту (на базі апаратних та програмних рішень NEC (анг. Nippon Electric Corporation)).

Також, упродовж попереднього етапу ГПІ, вдалося реалізувати такий актуальний цифровий проект, як система фіксації адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі (далі – СФАП). Технічну експлуатацію СФАП забезпечує державна установа «Центр інфраструктури та технологій Міністерства внутрішніх справ

України» (далі - ДУ «ЦІТ МВС»). Загалом за час експлуатації СФАП здійснено підключення 274 приладів контролю дистанційних (далі – ПКД). З них 30 ПКД встановлено та підключено на дорогах міста Києва, 29 – на дорогах загального користування Київської області. Також на дорогах загального користування встановлено та підключено у Вінницькій області – 6, Волинській – 5, Донецькій – 7, Житомирській – 8, Закарпатській – 2, Запорізькій – 15, Кіровоградській – 2, Львівській – 22, Одеській – 2, Полтавській – 4, Чернігівській – 6, Миколаївській – 4, Харківській – 10, Рівненській – 4 ПКД, Івано-Франківській – 3. На дорогах міст: Житомира – 3, Кропивницького – 5, Львова – 9, Кременчука – 4, Полтави – 6, Чернігова – 3, Запоріжжя – 4, Кривого Рогу – 2, Мелітополя – 1, Миколаєва – 5, Мукачєво - 2, Харкова – 11, Хуста – 3, Черкаси – 5, Чернівців – 4, Івано-Франківська – 5, Тернополя – 5, Білої Церкви – 2, Суми – 7, Луцька – 4, Вінниці – 5, Одеси – 9, Херсона – 4, Хмельницького – 3 ПКД.

Здійснено також підключення чотирьох рухомих приладів контролю «PHANTOM».

Також слід зазначити, що станом на 30 червня 2022 року змонтовано та погоджуються до підключення 14 ПКД у наступних місцях: Миколаїв – 7, Мелітополь – 2, Кременчук – 2, Суми – 1, Дніпро – 2. З 16 травня 2022 року активовано 128 ПКД.

Разом з тим неактивованих – 146 ПКД, з яких готові до активації – 57, розташовані в зоні бойових дій – 54, тимчасово непрацездатні – 35.

В межах проекту з модернізації електронних інформаційних ресурсів у сфері безпеки дорожнього руху розроблено відповідне програмне забезпечення «Портал Міністерства внутрішніх справ України України подачі документів для отримання дозволу на участь у дорожньому русі транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні, та погодження маршруту руху транспортного засобу під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів»³³.

Організовано роботи із розробки та впровадження нових автоматизованих систем, створення яких заплановано у чинній ГП.

Так, продовжуються заходи із створення цифрової платформи «Безпечна країна». Метою функціонування системи «Безпечна країна» є автоматизація процесу виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень у громадських місцях, на об'єктах соціальної та критичної інфраструктури, розшуку осіб, що переховуються від слідства та суду, зниклих безвісті, безпеки на транспорті, прикордонного контролю, охорони навколишнього природного середовища тощо.

³³ <https://dozvil.mvs.gov.ua>

Концептуально проектом передбачено створення інформаційно-комунікаційної системи національного рівня, до якої мають бути інтегровані системи відеоспостереження, створені в межах реалізації проектів «Безпечне місто», «Безпечна громада» та інші.

Фінансування робіт із забезпечення функціонування цифрової гетерогенної інформаційно-аналітичної платформи «Безпечна країна» здійснюється з державного бюджету, в межах видатків, передбачених для Міністерства внутрішніх справ України. Окрім того, фінансування окремих етапів проекту здійснюється відповідно до Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 21.12.2020 № 1287, відповідно до цілей, визначених Стратегією підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України 21.10.2020 № 1360, у Додатку 2 до Програми передбачені завдання і заходи з виконання зазначеної програми, і саме створення центральної ланки цифрової платформи «Безпечна країна» є одним із пріоритетних заходів, визначених завданням 6 у Додатку 2 до Програми стосовно здійснення заходів реагування та управління наслідками дорожньо-транспортних пригод та надання медичної допомоги.

На даний час в Міністерстві внутрішніх справ України розроблені та затверджені:

- 1) Концепція створення та впровадження програмно-апаратного комплексу «Безпечна країна».
- 2) Технічне Завдання на створення та впровадження програмно-апаратного комплексу «Безпечна країна».
- 3) Технічні вимоги до програмно-апаратного комплексу «Безпечна країна» для регіонального та місцевого рівнів.

Міністерством внутрішніх справ України вжито низку заходів щодо організації пілотного проекту створення програмно-технічного комплексу центральної ланки цифрової платформи «Безпечна країна», до реалізації якого буде залучено місто Київ та інші регіони, де у Національній поліції України в межах взаємодії з органами місцевого самоврядування є доступ до систем «Безпечне місто».

Міністерством внутрішніх справ України отримано обладнання (у тому числі засобів захисту інформації) для створення програмно-технічного комплексу центральної ланки цифрової платформи «Безпечна країна», яке, на виконання Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року, придбано Державним агентством інфраструктурних проектів України у 2021 році. Обладнання передано для подальшої експлуатації до ДУ

«ЦІТ МВС». Наразі згадане обладнання змонтовано в одному з контейнерів СФАП. Вживаються заходи щодо інсталяції системного програмного забезпечення та програмного забезпечення «ОСТОРУС».

Також в межах реалізації даного проекту Міністерством внутрішніх справ України на стадії розроблення знаходиться проект Закону «Про основні засади створення національної інфраструктури «Безпечна країна», що покликаний врегулювати питання створення та функціонування цифрової гетерогенної інформаційно-аналітичної платформи «Безпечна країна» як підсистеми в ЄІС МВС.

В рамках заходів із упровадження єдиної багатозонавої системи цифрового радіозв'язку у відповідних частотних діапазонах для спеціальних користувачів радіочастотного ресурсу України та з метою впровадження єдиної багатозонавої системи цифрового радіозв'язку (далі – ЄБСЦР) Міністерством внутрішніх справ України вжито організаційних заходів щодо отримання фінансово-економічного обґрунтування. ДУ «Центр інфраструктури та технологій МВС України» (адміністратор ЄБСЦР) проведено процедуру закупівлі «Виконання науково-дослідної роботи «Розроблення фінансово-економічного обґрунтування витрат на побудову єдиної багатозонавої системи цифрового радіозв'язку». Переможцем цих торгів визначено Український інститут із проектування комунікаційної інфраструктури «Діпрозв'язок». Стандарт ТЕТРА обрано за висновками зазначеної вище науково-дослідної роботи, який повністю відповідає Технічним вимогам побудови ЄБСЦР. З метою вивчення та обговорення результатів зазначеної НДР Міністерством внутрішніх справ України проведено засідання міжвідомчої робочої групи щодо впровадження єдиної багатозонавої системи цифрового радіозв'язку, утвореної відповідно до наказу Міністерства внутрішніх справ України від 21.01.2021 № 36 «Про створення у МВС робочої групи». За підсумками наради підготовлено матеріали з фінансово-економічного обґрунтування впровадження ЄБСЦР та надіслано їх для доповіді до Кабінету Міністрів України. Міністерством внутрішніх справ України, за дорученням Кабінету Міністрів України, організовано опрацювання питання впровадження ЄБСЦР спільно з Міністерством цифрової трансформації України, Міністерством фінансів України і Міністерством економіки України.

На завершальному етапі перебувають роботи із створення і впровадження функціональної підсистеми «Єдиний реєстр зброї» ЄІС МВС (далі – ЄРЗ), метою якого є забезпечення автоматизації обліку процесів обігу зброї та формування, зберігання, спільне використання і верифікація інформації про права в сфері обігу зброї та суб'єктів цих прав. Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 10.01.2022 № 2 «Про затвердження Положення про функціональну підсистему «Єдиний реєстр зброї» єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх

справ», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 26.01.2022 за № 90/37426, затверджено Положення про ЄРЗ та з січня 2022 року підсистему введено в дослідну експлуатацію.

У межах впровадження та забезпечення повноцінного функціонування ЄРЗ реалізовано:

електронний класифікатор зброї, основних частин зброї, боєприпасів до неї, пристроїв і патронів та вибухових матеріалів (далі – Класифікатор зброї);

електронний кабінет працівника Експертної служби, електронний кабінет працівника дозвільної системи;

функцію інформаційного сервісу «Єдине вікно для громадян» ЦП ЄІС МВС - «Дозвіл власника зброї», «Заявка на придбання зброї» та впроваджено сервіс співставлення моделей та калібрів зброї, отриманих із попередньої облікової системи, з Класифікатором зброї, та сервіс автоматизованого встановлення однозначності для проведення первинної верифікації записів попередньої облікової системи, у частині відомостей про модель та калібр зброї, відповідно розробленої універсальної бібліотеки моделей та калібрів Класифікатора зброї.

Працівниками Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України розпочато наповнення Класифікатора зброї відомостями про зброю (класифікаційні ознаки зброї), яка перебуває у володінні громадян та зареєстрована дозвільною системою (близько 5 тис. різних видів, марок, моделей зброї).

Наразі тривають роботи з доопрацювання функціональності електронного кабінету працівника дозвільної системи, функціональності електронного кабінету працівника Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України, налаштування безпечного та надійного підключення до ЄРЗ, з шифруванням трафіку по захищеному каналу зв'язку, для працівників Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру Міністерства внутрішніх справ України, працівників науково-дослідних експертно-криміналістичних центрів Міністерства внутрішніх справ України та працівників органів дозвільної системи.

У межах створення Реєстру відомостей про статус особи у кримінальному провадженні та судимості (далі – Реєстр СОКП) як функціональної підсистеми ЄІС МВС задля реалізації автоматизованої інформаційно-аналітичної обробки статистичної звітності щодо осіб, які підозрюються, обвинувачуються у вчиненні кримінальних правопорушень, або щодо яких судом постановлено виправдувальні чи обвинувальні вироки та оптимізації інформаційно-пошукових систем, ДП «ІНФОТЕХ» проводиться аналіз архітектурних та проектних рішень.

Разом з тим зазначимо, що на даний час створено один із модулів СОКП, а саме надання електронних витягів про:

відсутність (наявність) судимості (скорочений);
притягнення до кримінальної відповідальності, відсутність (наявність) судимості або обмежень, передбачених кримінальним процесуальним законодавством України (повний).

Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.03.2022 № 207 «Деякі питання ведення обліку відомостей про притягнення особи до кримінальної відповідальності та наявності судимості» (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 15.04.2022 за № 426/37762) затверджено Порядок доступу до відомостей інформаційно-аналітичної системи «Облік відомостей про притягнення особи до кримінальної відповідальності та наявності судимості».

Варто також зазначити, що з моменту повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України в рамках проекту щодо створення Реєстру СОКП у Міністерстві внутрішніх справ України запрацював сервіс, за допомогою якого громадяни України можуть отримати електронну послугу замовлення витягу з інформаційно-аналітичної системи «Облік відомостей про притягнення особи до кримінальної відповідальності та наявності судимості»³⁴. Електронний сервіс дозволяє замовити та отримати витяг про притягнення до кримінальної відповідальності, відсутність/наявність судимості або обмежень, передбачених кримінально-процесуальним законодавством України.

Дану послугу може отримати фізична особа, яка досягла 14-річного віку, має право на отримання з персонально-довідкового обліку відомостей про себе.

Серед найбільш актуальних проєктів, які реалізуються в рамках ГПШ, це запровадження загальнодержавної системи екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером «112» (далі – Система 112). Основний принцип побудови Системи 112 полягає в комплексному наданні екстреної допомоги населенню, що дозволить підвищити ефективність надання такої допомоги, удосконалити діяльність аварійно-рятувальних служб, поліції та медиків, віддалено «бачити» ситуацію на місці екстреної події, оперативно задіяти доступні ресурси та забезпечувати інформацією урядові та регіональні кризові центри в реальному часі. Система 112 є важливою складовою системи громадської безпеки та цивільного захисту України.

Створення та впровадження Системи 112 є одним із зобов'язань, які у 2014 році Україна взяла на себе під час підписання Угоди про Асоціацію з Європейським Союзом, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, що ратифікована із заявою Законом України «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом,

³⁴ vytiah.mvs.gov.ua

Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони».

У 2021 році, після тривалого періоду перерви в реалізації цього проекту, розпочато активну роботу. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 12.07.2021 № 706 «Деякі питання виконання завдань і заходів Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року» передбачено фінансування заходу – закупівля послуг з розроблення технічного завдання, проекту та програмного забезпечення на створення Системи 112.

В результаті з компанією Efeso Consulting AB укладено договір від 28.10.2021 № 34 про надання послуг з розроблення технічного завдання, проекту на створення Системи 112, у тому числі для регіональних центрів (на даний час строк надання послуг по договору подовжено до 31 грудня 2022 року шляхом укладання додаткової угоди від 30.03.2022 № 3).

За результатами засідання міжвідомчої робочої групи з питань створення та впровадження системи екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером 112, утвореної розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.05.2008 № 770-р «Про утворення міжвідомчої робочої групи з питань створення та впровадження системи екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером 112», з метою врегулювання питань щодо доступу до екстрених служб, захисту інформації про кінцевого користувача та надані електронні комунікаційні послуги, а також забезпечення оброблення екстрених викликів оперативно-диспетчерськими службами, які приймають екстрені виклики за номерами: 101, 102, 103, 104, розроблено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення діяльності системи екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером 112», який покликаний забезпечити екстреною якісною та своєчасною допомогою населення, створити умови для забезпечення доступу до єдиного телефонного номера 112 усім особам, що перебувають на території України, у тому числі особам з інвалідністю та особам, що не володіють державною мовою.

Станом на сьогодні проект закону погоджений із заінтересованими центральними органами виконавчої влади, іншими державними органами, громадськими організаціями, обласними державними адміністраціями (військовими адміністраціями) та надісланий на проведення юридичної експертизи до Міністерства юстиції України.

Інформуємо, що наразі триває підготовчий етап з метою проведення експериментального проекту щодо створення системи 112 в м. Києві та Київській області, зокрема:

підготовлено серверні шафи (монтаж компонентів живлення, блоків розподілення живлення), здійснено монтаж обладнання:

- мережевого обладнання (ядра мережі та серверної ферми);
- обладнання обчислювального кластеру;
- системи збереження даних;
- системи резервного копіювання і відновлення інформації;
- пристроїв захисту інформації;
- серверів телефонії (серверів колл-центру);
- телефонних (голосових) шлюзів.

Здійснюється також підготовка зв'язків між серверними шафами.

Тривають заходи з модернізації захищеної комунікаційної інфраструктури системи Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ. В рамках заходу, ДП «ІНФОТЕХ», що є адміністратором єдиної цифрової відомчої комунікаційної мережі Міністерства внутрішніх справ України (далі - ЄЦВТМ МВС), планується провести закупівлю за ДК 021:2015:32520000-4 «Телекомунікаційні кабелі та обладнання», а саме, мережевого обладнання для вузлів підключення до ЄЦВТМ МВС тип «В» з єдиним вікном для моніторингу та управління мережею (захищені вузли інтернет-доступу) у складі: комплект тип «В1» основної інфраструктурної складової та забезпечення зовнішніх сервісів захисту інтернет-доступу; комплект тип «В2» резервної інфраструктурної складової та забезпечення моніторингу та управління комплексу.

Також в рамках реалізації цифрових трансформацій забезпечено розробку, впровадження та модернізацію в системі Міністерства внутрішніх справ України прикладних автоматизованих систем спеціального призначення у сферах фінансового, медичного та кадрового забезпечення, а також автоматизації навчальних процесів в закладах системи Міністерства внутрішніх справ України.

Так ДП «ІНФОТЕХ» здійснило ряд заходів щодо ефективного впровадження та розвитку електронної медичної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України як функціональної підсистеми ЄІС МВС (далі – МІС МВС) для закладів охорони здоров'я Міністерства внутрішніх справ України та Департаменту охорони здоров'я та реабілітації Міністерства внутрішніх справ України на базі програмного забезпечення «Медична інформаційна система «МІА:Здоров'я», зокрема щодо:

розширення функціональності МІС МВС (Електронні рецепти на антибіотики, Інтеграція з лабораторною системою ТерраЛаб), відповідно до пропозицій закладів охорони здоров'я Міністерства внутрішніх справ України, та

реалізація технічних вимог для підключення до центральної бази даних електронної системи охорони здоров'я (ЕСОЗ, eHealth) модулів МІС МВС;

впровадження в експлуатацію базового функціоналу вебзастосунку «Електронний кабінет пацієнта» МІС МВС з метою реалізації можливості здійснення перегляду публічної інформації, щодо розкладу прийомів лікарів та запису пацієнта на прийом до лікаря, перегляду даних електронної медичної картки (рецептів, направлень тощо);

проектування архітектурного рішення мобільного застосунку «Електронний кабінет пацієнта» МІС МВС та підготовки відповідних Технічних вимог на розробку та впровадження мобільного застосунку «Електронний кабінет пацієнта» МІС МВС;

проектування архітектурного рішення та підготовки вимог до: розширення функціоналу медичних висновків про непрацездатність; реалізації переходу від внутрішніх та зовнішніх карток до єдиної електронної картки та внутрішньої і зовнішньої історії пацієнта; інтеграції з діагностичним обладнанням; розширення інтеграції блоків амбулаторії та стаціонару: автоматизації процесу збору статистики;

Наразі тривають роботи по погодженню та доопрацюванню проекту Положення про МІС МВС та Технічного завдання на створення та впровадження МІС МВС.

З метою ефективного впровадження та розвитку інформаційно комунікаційної системи «Освітньо-науковий портал Міністерства внутрішніх справ України» (далі – ІТС ОНП) здійснюються заходи щодо:

доопрацювання та налаштування інтеграційного програмно-технічного комплексу з метою забезпечення електронної взаємодії ІТС ОНП Міністерства внутрішніх справ України з системами управління людськими ресурсами та кадрового обліку закладів вищої освіти Міністерства внутрішніх справ України (складовою яких є програмне забезпечення «МІА:Облік І Звітність» на базі ІПЗ «МІА») та системами управління навчальним процесом ЗВО МВС (складовою яких є програмне забезпечення «Автоматизована система управління навчальним закладом») засобами ЦП ЄІС МВС;

реалізації авторизації користувачів ІТС ОНП з використанням інтегрованої системи електронної ідентифікації ID.GOV.UA;

розширення функціональності ІТС ОНП (сервіс «Персональна згода», блоки «Конструктор підрахунку поточного контролю та фіксації пропусків» та «Заліково-екзаменаційна відомість» модуля «Електронний журнал семестрової успішності здобувачів освіти»);

доопрацювання модуля «Звітність» та подальша його інтеграція в центральний програмно-технічний комплекс та підсистемами підтримки

освітнього процесу (складовою яких є програмного забезпечення «МІА:Освіта») ЗВО МВС;

підтримки ЗВО МВС при проходженні процесу їх верифікації в компанії Майкрософт для отримання безкоштовних ліцензій Office 365.

На виконання в рамках ГПІ заходів з пошуку релевантних моделей державно-приватного партнерства та цифрових рішень для їх реалізації у сферах діяльності Міністерства внутрішніх справ України та відповідно до Положення про ЄІС МВС, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.11.2018 № 1024, ДП «ІНФОТЕХ» надає територіальним органам місцевого самоврядування доступ до ЄІС МВС (тестове підключення до ЦП ЄІС МВС), в межах організації електронної інформаційної взаємодії, яка забезпечується сервісами ЦП ЄІС МВС.

Повідомляємо, що у звітному періоді 31 орган місцевого самоврядування отримав статус Учасника ЄІС МВС.

В межах заходів зі створення (модернізації) комплексних систем захисту інформації центральної та функціональних підсистем ЄІС МВС з урахуванням загальних вимог до кіберзахисту об'єктів критичної інфраструктури розгорнуто та впроваджено інформаційний сервіс «Геоінформаційна платформа» відповідно до «Організаційно-технічного рішення захисту типового інформаційного сервісу ЦП ЄІС МВС, який розгортається під управлінням політики комплексної системи захисту інформації ЦП ЄІС МВС.

В рамках нормативно-правових та методологічних заходів ГПІ у поточному році розроблено 2 накази про електронну інформаційну взаємодію Міністерства внутрішніх справ України з органами державної влади, зокрема у I півріччі 2022 року:

наказ Апарату Ради національної безпеки та оборони України, Міністерства внутрішніх справ України від 09.02.2022 № 18/112 «Про затвердження Порядку електронної інформаційної взаємодії Апарату Ради національної безпеки та оборони України, Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України»;

наказ Головного управління розвідки Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України від 25.05.2022 № 6/315 «Про затвердження Порядку електронної інформаційної взаємодії Головного управління розвідки Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України».

Крім того укладено 61 тристоронній договір про інформаційну взаємодію Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства цифрової трансформації України та органів місцевого самоврядування.

З початком широкомасштабної збройної агресії російської федерації проти України ДП «ІНФОТЕХ» як адміністратором ЄІС МВС для захисту та забезпечення безперебійного функціонування інформаційно-комунікаційних систем, організації роботи працівників, підвищення рівня доступності надання електронних послуг, що перебувають у межах компетенції системи Міністерства внутрішніх справ України та ЦОВВ в цілодобовому режимі здійснюється моніторинг стану кіберзахисту реєстрів, баз даних та інформаційно-комунікаційних систем. Задля убезпечення критично важливих ресурсів Міністерства внутрішніх справ України ресурси перенесено до резервних центрів обробки даних, створено додаткові резервні копії віртуальної інфраструктури для забезпечення можливості подальшого ручного відновлення ресурсів.

На виконання вимог постанови № 263 вживаються заходи щодо здійснення досліджень та напрацювань механізмів стосовно використання хмарних технологій, а саме можливість розміщення інформаційних ресурсів на хмарних майданчиках та в центрах обробки даних, у тому числі тих, що розташовані за межами України, створення додаткових резервних копій з дотриманням установлених для таких ресурсів вимог щодо цілісності, конфіденційності та доступності.

Задля злагодженого реагування на події у кіберпросторі налагоджено взаємодію з Національним координаційним центром кібербезпеки при Раді національної безпеки і оборони України за допомогою платформи обміну інформацією про кіберзагрози та Державним центром кіберзахисту Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України.

Ведуться роботи щодо залучення нових виробників програмно-апаратного забезпечення з числа розробників світового рівня (Cisco, Palo Alto тощо). В результаті взаємодії з благодійними вітчизняними та міжнародними організаціями отримано ліцензії на використання програмного забезпечення призначеного для підвищення рівня кіберзахисту.

Окрім того, Міністерством внутрішніх справ України розпочато ряд проектів, пов'язаних із подіями викликаними збройною агресією російської федерації, та покликаних забезпечити подолання наслідків такої агресії. Так, Міністерство внутрішніх справ України та Google з метою фіксації завданих російськими окупантами руйнувань в українських містах та селах розпочали спільний проект «Цифровізація злочинів російських окупантів».

Проектом було заплановано максимально охопити міста, що зазнали найбільших руйнувань. Відзнята інформація з деокупованих міст

систематизується та розміщується на Google Maps в режимі перегляду вулиць та у відкритому доступі для всіх охочих.

У червні 2022 року фахівці Google оприлюднили перші панорамні знімки зруйнованих вулиць та будівель у таких населених пунктах Київської області, як м. Ірпінь, м. Буча, с. Горенка, с. Стоянка та смт Гостомель.

Даний проект надає можливість переглядати вулицю у режимі реального часу. Варто також зазначити, що рятувальники Державної служби України з надзвичайних ситуацій та співробітники Національної поліції України допускають спеціалістів із Google на вже розміновані та безпечні ділянки звільнених міст для фіксації руйнувань.

Також, варто зазначити про окремо створений онлайн сервіс для правоохоронців та рятувальників, який використовується як інформаційно-довідковий ресурс для координації своїх дій та додаткової фіксації стану в регіоні.

Крім того, у Міністерства внутрішніх справ України на завершальній стадії перебувають роботи щодо розробки та впровадження Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, а також положення про нього.

Також Міністерство внутрішніх справ України спільно з Міністерством закордонних справ України, Державною міграційною службою України та Адміністрацією Державної прикордонної служби України, Міністерством цифрової трансформації України та ДП «ІНФОТЕХ» приймає участь в реалізації експериментального проекту щодо запровадження електронного документа особи на повернення в Україну в період дії воєнного стану, а також в опрацюванні проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про реалізацію експериментального проекту щодо застосування «Посвідчення особи на повернення в Україну», що передбачає унормування проведення цього експерименту.

Активну участь в процесах інформатизації та цифрових трансформацій органів системи Міністерства внутрішніх справ України приймають ЦОВВ.

Водночас у зв'язку із військовою агресією російської федерації проти України, зважаючи на наявні і потенційні загрози національним інтересам і національній безпеці України хід виконання завдань (проектів) ГПІ, що передбачені до реалізації ЦОВВ зазнав певних змін та коректив.

Державною міграційною службою України у зв'язку з введенням в Україні воєнного стану згідно з Указом Президента України 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні»:

частково призупинено в установленому порядку виконання завдань (проектів) ГПІ у сфері впливу Державної міграційної служби України;

вжито заходів та переведено функціонування інформаційно-комунікаційної інфраструктури інформаційно-комунікаційних систем Державної міграційної служби України на функціонування у період воєнного стану;

забезпечено із застосуванням засобів Єдиного державного демографічного реєстру оформлення у період воєнного стану документів, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус;

поширено стійкість функціонування інформаційно-комунікаційних систем Державної міграційної служби України (далі – ІКС ДМС) шляхом переміщення резервного (дзеркального) Центру обробки даних (далі – ЦОД) у Львівську область, блокування доступу до ЦОД та ІКС ДМС з територіальних підрозділів Державної міграційної служби України, що опинилися на тимчасово окупованих територіях України, а також шляхом впровадження заходів кіберзахисту, відповідно до рекомендацій уповноважених органів у сфері кіберзахисту України.

Також, Державною міграційною службою України в межах компетенції:

забезпечено застосування єДокумента, який є документом, що посвідчує особу в період дії воєнного стану, у формі відображення в електронній формі інформації, що ідентифікує особу та міститься в паспорті громадянина України та/або в паспорті громадянина України для виїзду за кордон, та/або в посвідченні водія, відповідно до Порядку застосування єДокумента в період дії воєнного стану, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10.03.2022 № 248;

відновлено з 09 червня 2022 року електронну інформаційну взаємодію з 9 органами реєстрації, які функціонують на територіях, підконтрольних Кабінету Міністрів України, та на яких не ведуться активні бойові дії (Вінниця, Луцьк, Ковель, Кривий Ріг, Мукачево, Київ, Львів, Рівне, с. Красносілка Одеської області) із 20, що ведуть реєстри територіальних громад засобами власних інформаційно-комунікаційних систем, з метою передачі інформації з таких реєстрів територіальних громад до відомчої інформаційної системи Державної міграційної служби України та Єдиного державного демографічного реєстру;

реалізовано, на рівні модернізації спеціального програмного забезпечення ІКС ДМС, механізм оперативного отримання інформації про перелік територіальних громад, які розташовані в районах проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, в оточенні (блокуванні), з метою блокування доступу таких територіальних громад до відомостей, що містяться у відповідних реєстрах територіальних громад, та відновлено доступ до реєстрів територіальних громад, які ведуться органами реєстрації засобами ІКС ДМС із

доступом через офіційний вебсайт Державної міграційної служби України у період дії режиму воєнного стану³⁵.

З метою організації виконання завдань, визначених на координаційній нараді керівників правоохоронних органів від 04.06.2020 спеціалістами **Національної поліції України** активно проводиться робота із впровадження в практичну діяльність органів поліції Custody Records – автоматизованої системи обліку дій із затриманими особами, що запобігатиме порушенню прав людини в ізоляторах тимчасового тримання.

Забезпечено розробку програмного забезпечення та проводиться тестова експлуатація інформаційних підсистем «Custody Records», пов'язаних з обліком та реєстрацією затримання осіб.

За результатами роботи у I півріччі 2022 року інформаційна підсистема «Custody Records» функціонує у 95 ізоляторах тимчасового тримання (далі – ІТТ), з них функціонування 31 ІТТ тимчасово призупинено (7 – у зв'язку з необхідністю проведення реконструкції та ремонтних робіт, 3 – у зв'язку з воєнними діями, 6 – зруйновані або частково зруйновані, 15 – перебувають та тимчасово окупованій території), а також введено посади інспекторів з дотримання прав людини у 6 ІТТ (у м. Кіровоград, м. Дніпро, м. Харків, м. Сарни, м. Пустомити, м. Васильків).

Відповідно деталізованих пропозицій до проекту Програми діяльності Кабінету Міністрів України, наданих Національною Поліцією України, запровадження автоматизованої системи обліку дій із затриманими особами «Custody Records», здійснюватиметься у наступному розрахунку:

- у 2021 р. – 53 підрозділи;
- у 2022 р. – 200 підрозділів;
- у 2023 р. – 200 підрозділів;
- у 2024 р. – 170 підрозділів;

Загальна кількість органів поліції, у яких планується запровадження автоматизованої системи обліку дій із затриманими особами «Custody Records», складає 623. Однак у зв'язку з повномасштабним вторгненням російської федерації облаштування територіальних (відокремлених) підрозділів на час дії військового стану тимчасово призупинено.

У травні 2022 року проведено спільну робочу зустріч з керівником програми «Безпека людини» Координатора проектів ОБСЄ в Україні Лілією Грудко стосовно участі ОБСЄ в пілотному проекті щодо впровадження системи «Custody Records» в підрозділах поліції на якій роз'яснено основні принципи системи, її роботу та реалізацію, а також організовано проведення презентації для працівників ОБСЄ в Україні впровадженого пілотного проекту використання

³⁵ <https://rtg.dmsu.gov.ua/>

системи «Custody Records» у Тернопільському РУП ГУНП в Тернопільській області.

З метою оптимізації діяльності Національної поліції України шляхом розвитку цифрових процесів Національною поліцією України у складі інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції» (далі – система ІПНП) розроблено та впроваджено в тестову експлуатацію ряд інформаційних підсистем (далі – ІП).

Зокрема для оперативного реагування та вжиття необхідних заходів для оборони території і захисту населення, охорони та оборони важливих об'єктів і комунікацій, критично важливих об'єктів інфраструктури, забезпечення публічної безпеки та порядку впроваджено в тестову експлуатацію 4 нових інформаційних підсистем системи ІПНП:

- «Зареєстрована зброя – Арсенал»;
- «Блокпост»;
- «ТЗ – військовий стан»;
- «Внутрішньо переміщені особи».

До вищевказаних підсистем підготовлені технічні вимоги, видано організаційно розпорядчі акти, проведено тестування програмного забезпечення, підготовлено методичні рекомендації, розроблено статистичні звіти щодо функціонування зазначених інформаційних ресурсів.

На програмно-технічному комплексі системи ІПНП розроблено спеціалізоване програмне забезпечення для обліку в системі ІПНП GPS-трекерів та транспортних засобів, на яких вони встановлені, реалізовано механізм отримання з GPS-трекерів логістичної інформації, а також проведено його тестування.

В ГУНП у Київській та Черкаській областях було запущено пілотний проект GPS-моніторингу, який на даний час призупинено у зв'язку з воєнним станом.

Забезпечено розроблення прикладного програмного інтерфейсу (API) для приймання та обробки операторами та диспетчерами служби «102» Національної поліції України в системі ІПНП інформації зі смартфона, що використовує мобільний додаток «My Pol», який розроблено з урахуванням потреб людей з обмеженими можливостями та доступний на всій території держави (крім окупованих територій), де є інтернет-покриття.

Завдяки мобільному додатку «My Pol» громадяни можуть здійснювати екстрений виклик поліції спеціально визначеною кнопкою, повідомляти про правопорушення в смс-повідомленні з фотофіксацією подій, установлювати безпечну зону для дітей з функцією «Батьківський контроль», залишати відгуки про роботу поліції тощо.

Реалізовано проект створення основного та резервного центрів обробки даних Національної поліції України модульного типу (далі – ЦОД НПУ), з відповідною інженерною та ІТ-інфраструктурами. Наразі завершується міграція баз даних із серверного майданчика ГУНП в м. Києві до основного ЦОД НПУ та переведення інформаційних ресурсів і підсистем системи ПНП до основного ЦОД НПУ.

У зв'язку з широкомасштабною збройною агресією російської федерації проти України було здійснено тимчасове переміщення ЦОД НПУ в безпечне місце. Одразу після передислокації, ЦОД НПУ було розгорнуто для забезпечення можливості працівників поліції виконувати службові обов'язки за допомогою програмно-технічних можливостей системи ПНП.

Національною поліцією України також здійснюються заходи щодо створення програмного забезпечення ІІ «Електронна розшукова справа» системи ПНП відповідно до технічного завдання, затвердженого Головою Національної поліції України.

На виконання зазначеного завдання наразі підготовлено проект Інструкції з організації розшуку осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від відбування кримінального покарання, осіб, зниклих безвісти, та інших осіб у випадках, визначених законом, а також установа особи невідомої особи та проекти Інструкції про інформаційну підсистему «Електронна розшукова справа» системи ПНП і Інструкції про інформаційну підсистему «Розшук» системи ПНП.

Упродовж січня-лютого 2022 року здійснено тестування розроблених процесів та функціоналу модулів «Кабінет оперативного працівника», «Кабінет керівника» рівнів центрального органу управління поліції, територіальних органів поліції та їх територіальних (відокремлених) підрозділів у Департаменті карного розшуку, Управлінні карного розшуку ГУНП в Запорізькій області та відділі кримінальної поліції Запорізького РУП ГУНП в Запорізькій області.

Крім того, Національною поліцією України у взаємодії з державною установою «Національний центр оперативного-технічного управління мережами телекомунікацій» Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України ужито ряд організаційно-технічних заходів, спрямованих на безперебійну роботу лінії екстреної допомоги населенню за номером 102 для прийняття повідомлень про правопорушення або події в умовах воєнного стану, у тому числі під час проведення активних бойових дій та опору російській агресії, ворожих ракетних ударів та обстрілів населених пунктів країни тощо.

Державною прикордонною службою України у I півріччі 2022 року забезпечено ряд заходів з цифровізації ділових процесів служби, зокрема щодо технічної підтримки системи ведення бухгалтерського обліку та звітності, а також

у напрямі контролю доступу до інформації з функцією шифрування та антивірусного програмного забезпечення.

Водночас варто зазначити, що завдання ГПШ, передбачені до реалізації Адміністрацією Державної прикордонної служби України, зокрема щодо створення сервісу «Особистий кабінет» та запровадження автоматизованих робочих місць для дільничних інспекторів прикордонної служби «АРМ ДПС» потребують додаткового фінансування.

Принагідно повідомляємо, що у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України Державна прикордонна служба України виступила з ініціативою щодо необхідності реалізації цифрового проекту, а саме створення та впровадження інтегрованої інформаційної системи висвітлення надводної та підводної обстановки в акваторії Чорного і Азовського морів та басейнах річок Дніпро і Дунай.

Наразі цей проект потребує додаткової ресурсної підтримки, про що були скеровані відповідні матеріали Генеральному державному замовнику НПП (лист Міністерства внутрішніх справ України від 07.07.2022 № 18069/19/16-2022).

Щодо **Національної гвардії України**, повідомляємо, що основною критичною проблемою, що виникла з початком повномасштабної військової агресії російської федерації, була відмова в обслуговуванні терміналів супутникового зв'язку «Too Way» ПРАТ «Датагруп», яку було вирішено шляхом переключення вузлів електронно-комунікаційної мережі Національної гвардії України на термінали Starlink.

Разом з тим для забезпечення безперебійного функціонування системи зв'язку Національної гвардії України були організовані та проведені заходи з резервування існуючих електронно-комунікаційних систем Національної гвардії України.

Державною службою України з надзвичайних ситуацій наразі реалізуються проекти, передбачені ГПШ, зокрема:

модернізація загальнодержавної автоматизованої системи централізованого оповіщення;

реконструкція територіальних систем централізованого оповіщення;

створення системи управління силами та засобами цивільного захисту для керування силами та засобами в територіальних органах Державної служби з надзвичайних ситуацій, що включає заходи зі створення системи оперативного диспетчерського управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій та створення єдиної бази сил цивільного захисту.

Відповідно до Розпорядження № 375-р передбачено передачу Міністерству внутрішніх справ України для Державної служби України з надзвичайних ситуацій деяких бюджетних призначень загальною сумою 41 050 тис. гривень.

Продовження виконання наступних етапів у поточному році можливе за умови фінансування заходів окремих завдань НПП за рахунок коштів бюджетної програми 2911040 «Національна програма інформатизації».

Варто зазначити, що після повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну запроваджено чат-бот на платформі WhatsApp для інформування населення про надзвичайні ситуації щодо дій у них, розташування пунктів допомоги населенню, новин, джерел офіційної інформації, звернення до підрозділів екстреної допомоги населенню та іншої корисної інформації.

З отриманням обладнання супутникового зв'язку - терміналів Starlink - організовано резервні відомчі канали зв'язку для управління та оперативного обміну інформацією між територіальними органами та підрозділами Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

Завершується впровадження системи оперативного інформування населення про надзвичайні ситуації через мережі операторів мобільного зв'язку із використанням технології Cell Broadcast відповідно до стандартів Євросоюзу.

Інформація про виконання завдань (робіт) галузевої програми інформатизації системи Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ, за 2021 рік наведена у додатку 1 до цієї Доповіді.

Галузева Програма інформатизації місцевих та апеляційних судів і проект побудови Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи на 2022-2024 роки

Наказом Державної судової адміністрації України від 14.06.2022 № 178 «Про затвердження галузевої Програми інформатизації місцевих та апеляційних судів і проекту побудови Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи на 2022-2024 роки» затверджено галузеву Програму інформатизації місцевих та апеляційних судів і проект побудови Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи на 2022-2024 роки (далі – Галузева програма), яка погоджена Міністерством цифрової трансформації України

Наразі, завдання визначені Галузевою програмою не реалізуються через відсутність коштів, передбачених Законом України «Про Державний бюджет України на 2022 рік».

Через недостатність асигнувань в Державному бюджеті України на розвиток інформатизації протягом останніх трьох років, ДСА України:

- наразі забезпечує лише підтримку (супроводження та адміністрування) впроваджених з жовтня 2021 року трьох підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (далі – ЄСІТС): Електронний суд, Електронний

кабінет та підсистеми відеоконференцзв'язку, а також інших інформаційних ресурсів (Єдиного державного реєстру судових рішень, центрального інформаційного сховища, захищеної мережі електронних комунікацій, офіційного веб-порталу судової влади України та Контакт-центру судової влади України);

- призупинила роботи щодо розробки інших підсистем (модулів) ЄСІТС, а також з доопрацювання існуючого функціоналу вже впроваджених трьох підсистем ЄСІТС, зокрема в частині:

1) впровадження повноцінних електронних кабінетів судді, прокурора, судового експерта, нотаріуса, арбітражного керуючого, слідчого, детектива, дізнавача тощо;

2) впровадження механізму зміни голосу та автоматичного виключення відеозображення - у разі проведення допиту свідків в режимі відеоконференції;

- не має можливості розпочати роботи щодо розробки програмного забезпечення Єдиного державного реєстру виконавчих документів, хоча наказом Державної судової адміністрації України, Міністерства юстиції України від 14.06.2022 № 177/2370/5 «Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр виконавчих документів» затверджено Положення про Єдиний державний реєстр виконавчих документів, та програмного забезпечення Єдиного державного реєстру судових рішень, яке б відповідало нормам процесуального законодавства України та нормам Закону України «Про доступ до судових рішень».

- місцеві та апеляційні суди, починаючи з 2020 року, майже припинили оновлювати комп'ютерну техніку та серверне обладнання. Так, станом на початок 2022 року потреба в забезпеченні місцевих та апеляційних судів засобами інформатизації становить близько 424 млн. гривень без урахування техніки, яка потребує оновлення (6,6 тис. одиниць комп'ютерної та оргтехніки, серверного обладнання загальною вартістю близько 300 млн. гривень підлягає списанню);

- відсутність в судах та установах судової системи можливості своєчасно розраховуватися з адміністратором автоматизованої системи документообігу суду за надані послуги, що призводить до відключення в судах та установах судової системи доступу до захищеної мережі судової влади. Таке відключення загрожує невиконанням судами процесуального законодавства в частині обов'язковості надсилання судових рішень до Єдиного державного реєстру судових рішень, функціонування сервісів Електронного суду, автоматизованого розподілу судових справ, здійснення фіксації судового засідання та можливості участі особи в судовому засідання поза межами суду в режимі відеоконференцзв'язку та функціонування інших електронних сервісів;

- відсутня можливість придбання засобів криптографічного захисту інформації при передачі інформації через незахищене середовище, що в свою чергу не дає можливості провести державну експертизу та отримати атестат

відповідності на КСЗІ ЦОД ЄСІТС, що призвело до відсутності належної інфраструктури та кіберзахисту інформаційних систем установ судової влади;

- відсутність централізованої веб-орієнтовані версії системи електронного документообігу (наявна система електронного документообігу використовується лише для реєстрації документів та не забезпечує ведення повноцінного електронного діловодства, що в свою чергу щорічно призводить до перевитрат бюджетних коштів в обсязі близько 200 млн. гривень).

Слід зауважити, що через відсутність фінансування, на сьогодні, більшість підсистем ЄСІТС взагалі не створені, а саме: підсистеми Єдиний державний реєстр судових рішень, Єдиний державний реєстр виконавчих документів, Суддівське досьє, Електронний архів, Судова практика, модуль Управління інформаційною безпекою та доступом, Підсистема електронного документообігу, Підсистема управління персоналом та фінансово-господарською діяльністю.

Як наслідок, основне завдання визначене процесуальним законодавством щодо побудови ЄСІТС, виконання якого покладене на ДСА України, не виконується.

Водночас, ДСА України в рамках наявних фінансових ресурсів та силами підприємств, які відносяться до її сфери управління:

- спільно з міжнародними організаціями забезпечено георезервування централізованих інформаційних систем з використанням публічних хмарних сервісів (для збереження і захисту інформації, що міститься на інформаційних ресурсах);

- забезпечується функціонування електронних сервісів (Єдиний державний реєстр судових рішень, «Стан розгляду справ» та «Список судових справ, призначених для розгляду») з урахуванням необхідних обмежень;

- з метою забезпечення безперервної роботи судів та стабільного функціонування електронних сервісів судової влади за підтримки Міністерства цифрової трансформації України здійснюється співпраця з донорськими організаціями щодо отримання засобів інформатизації (зокрема обладнання супутникового зв'язку SpaceX (терміналів Starlink), ноутбуків, комп'ютерної та оргтехніки), у якості гуманітарної допомоги;

- підготовлено рекомендації щодо організації віддаленої роботи суддів та працівників апаратів судів;

- доопрацьовано підсистему відеоконференцзв'язку в частині можливості фіксування та збереження запису судового засідання в центральному файловому сховищі без застосування дисків;

- налагоджено взаємодію з Національним координаційним центром кібербезпеки та Служби Безпеки України у сферах кібербезпеки та кіберзахисту.

Щодо обласних та районних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування зазначаємо, що значно зросла кількість наданих ними на погодження проектів інформатизації. Кількість наданих проектів інформатизації від загальної становить 67%.

Так, за інформацією щодо виконання регіональних програм інформатизації, можна відзначити результати діяльності таких областей:

У **Вінницькій області** функціонують 49 центрів надання адміністративних послуг (далі – ЦНАП), 5 мобільних центрів та 93 віддалених робочих місця, які надають в середньому понад 200 видів різноманітних послуг фізичним та юридичним особам. Робота 30 ЦНАП автоматизована, переважно за допомогою Інформаційної системи «Вулик», 46 центрів та 83 віддалених робочих місця інтегровано до Порталу Дія (шерінг документів).

У ЦНАП для замовлення суб'єктами звернень онлайн послуг облаштовано автоматизоване робоче місце з доступом до Порталу Дія.

У співпраці з Міністерством цифрової трансформації України проводиться робота щодо впровадження комплексної послуги «єМалятко». Зокрема, зазначений проект реалізується у Вінницькій міській раді за допомогою сучасного інтегрованого організаційно-технічного рішення, яке дозволяє будувати безпечні інформаційні міжвідомчі взаємодії державним органам та органам місцевого самоврядування через Інтернет шляхом обміну електронними повідомленнями між їх інформаційними системами з використанням системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів.

На офіційному сайті Вінницької міської ради у «Персональному кабінеті громадянина» забезпечується надання в електронній формі 46 адміністративних та інших послуг.

Також, на вебсайті ЦНАП «Прозорий офіс» Вінницької міської ради громадянам надано можливість скористатись актуальними електронними сервісами отримання онлайн-послуг державних органів. Це замовлення витягів з Державного земельного кадастру; електронні сервіси Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань; онлайн-послуги Порталу електронних сервісів Міністерства економіки України, Гіду з державних послуг, Державної служби України з надзвичайних ситуацій; електронні адміністративні послуги Державної архітектурно-будівельної інспекції України, Державного агентства водних ресурсів України, Головного сервісного центру Міністерства внутрішніх справ України; подання в режимі онлайн заяви на призначення субсидії; онлайн-реєстрація бізнесу за допомогою вебресурсу Міністерства юстиції України.

В області функціонують 768 закладів дошкільної освіти та 655 закладів загальної середньої освіти. Станом на червень 2022 року підключено до мережі Інтернет 654 заклади дошкільної освіти та 649 закладів загальної середньої освіти (6 закладів загальної середньої освіти на мають підключення до мережі Інтернет, 142 заклади підключені зі швидкістю – більше 100 Мбіт/с, 387 закладів – 30-100 Мбіт/с, 94 заклади – до 30 Мбіт/с).

У 16 закладах освіти наявне обладнання для STEM-лабораторій та 598-закладів оснащені обладнанням для кабінетів природничо-математичних предметів.

Для організації дистанційного та змішаного навчання на платформі Всеукраїнська школа онлайн зареєструвались 8877 педагогічних працівників. У 137 закладах загальної середньої освіти використовують е-журнали.

Впроваджена та ефективно використовується систему електронного документообігу «Освіта-документ», яка забезпечує роботу з документами через веб-інтерфейс і не потребує встановлення додаткового програмного забезпечення.

Мережа закладів культури та мистецтв Вінницької області становить 2054 установи, з них 1445 (70%) закладів оснащені комп'ютерною технікою, у т.ч. у сільській місцевості – 1191. До мережі Інтернет мають доступ 1638 комп'ютерів, з них 977 забезпечені фіксованим широкосмуговим доступом до Інтернету із швидкістю не менше 100 Мбіт/с. У 800 закладах створено WiFi-мережу для забезпечення відкритого безкоштовного доступу відвідувачів до Інтернету.

В області функціонує 138 закладів охорони здоров'я. Усі заклади охорони здоров'я забезпечені Інтернетом на 100%, середня швидкість Інтернету у закладах охорони здоров'я - становить 90 Мбіт/с, 86 закладів охорони здоров'я мають Wi-Fi. Усі заклади охорони здоров'я області придбали в рамках відомчої програми інформатизації медичні інформаційні системи, які рекомендовані eHealth та підключені до центральної бази даних електронної системи охорони здоров'я (ЦБД eHealth).

Для забезпечення медичних закладів критичної інфраструктури області отримано 27 терміналів Starlink для підтримки сервісу доступу до супутникового Інтернету.

Із початком військової агресії російської федерації зросла кількість кібератак на державні інформаційні ресурси. У зв'язку з цим, Вінницькою обласною військовою адміністрацією систематично вживаються заходи із забезпечення кіберзахисту об'єктів інформаційної інфраструктури.

Робота з інформатизації та цифровізації області триває. Основною проблемою залишається недостатнє фінансово-матеріальне забезпечення даного напрямку.

Через військову агресію російської федерації та активні бойові дії на території **Чернігівської області** робота деяких ЦНАП була тимчасово призупинена. Наразі, після припинення активних бойових дій на території області, забезпечено роботу всіх 36 ЦНАП.

Також, на час дії військового стану в Україні законодавством були визначені особливості надання адміністративних послуг, зокрема призупинено роботу державних реєстрів та баз даних (Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, Державний реєстр речових прав на нерухоме майно, Державний земельний кадастр та інші). Зазначене суттєво вплинуло на стан організації надання адміністративних послуг, графіки роботи ЦНАП, зменшило кількість звернень заявників та кількість наданих послуг. На даний час відновлено доступ до більшості державних реєстрів, налагоджено роботу працівників та поступово збільшується кількість адміністративних послуг, що надаються через ЦНАП.

Проте, з метою недопущення несанкціонованого доступу до персональних даних громадян, залишається призупиненою робота реєстрів територіальних громад (далі - РТГ), що ведуться програмними засобами відомчої інформаційної системи Державної міграційної служби України (далі – ВІС ДМС), а також електронної інформаційної взаємодії РТГ з ВІС ДМС. Таким чином, на сьогодні в області залишається неможливим надання адміністративних послуг з декларування/реєстрації місця проживання (перебування), зняття із задекларованого/зареєстрованого місця проживання (перебування).

Крім того, в період окупації населених пунктів Чернігівської області у ряді ЦНАП було викрадено комп'ютерну техніку, обладнання для видачі паспортних документів та посвідчень водія. Наразі дані ЦНАП отримали через проект PROSTO комп'ютерну техніку, багатофункціональні пристрої та відновили роботу державних реєстраторів.

Також, за даними органів місцевого самоврядування, у період активних бойових дій в Чернігівській області, для забезпечення безперервного функціонування інформаційно-комунікаційних систем ЦНАП, на території окремих громад було підключено додатковий канал доступу до мережі Інтернет через термінали Starlink.

Також, під час ведення активних бойових дій через пошкодження об'єктів критичної інфраструктури періодично відбувалось знеструмлення центру обробки даних облдержадміністрації, що негативно впливало на стабільне функціонування Єдиної інформаційної системи органів державного управління Чернігівської області (ЄІСОДУ). Вирішити дану проблему допомогла ініціатива Міністерства цифрової трансформації України шляхом прийняття постанови № 263, згідно з якою під час дії воєнного стану державним органам та органам

місцевого самоврядування дозволяється розташовувати інформаційні ресурси на хмарних сервісах, що розташовані за межами України. За допомогою компанії Microsoft та її партнера - компанії softwareone було здійснено розгортання резервної інфраструктури ЄІСОДУ в хмарному середовищі Microsoft Azure, що в сукупності з наданням ліцензій Office365 надало можливість ефективно організувати дистанційну роботу працівників облдержадміністрації.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 12.04.2000 № 644 «Про затвердження Порядку формування та виконання регіональної програми і проекту інформатизації» реалізується Програма інформатизації Чернігівської області на 2021-2023 роки.

Детальна інформація про стан інформатизації в обласних державних (військових) адміністраціях та Київській міській державній адміністрації наведена у додатку 2 до цієї Доповіді.

1.4. Нормативно-правове регулювання у сфері інформатизації.

На жаль, неузгодженість та застарілість норм Закону України «Про Національну програму інформатизації» та інших нормативно-правових актів, що регламентують роботи НПП, призводить до незадовільної якості підготовки матеріалів, що надходять до Міністерства цифрової трансформації України для проведення експертизи, та ігнорування вимог чинного законодавства.

Наказом Міністерства цифрової трансформації від 13.06.2022 № 51 «Про внесення змін у додаток до Методики визначення належності бюджетних програм до сфери інформатизації», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 20.06.2022 за № 679/38015, внесено зміни у додаток до Методики визначення належності бюджетних програм до сфери інформатизації, затвердженої наказом Міністерства цифрової трансформації України від 07.05.2020 № 67, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 22.05.2020 за № 459/34742, зокрема доповнено перелік кодів Національного класифікатора України ДК 021:2015 «Єдиний закупівельний словник», що визначають належність завдань, проектів (робіт) до сфери інформатизації (Національної програми інформатизації).

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 17.03.2021 № 228 «Про реалізацію експериментального проекту з організації проведення експертизи Національної програми інформатизації та окремих її завдань (проектів)» триває реалізація експериментального проекту з організації проведення експертизи Національної програми інформатизації та окремих її завдань (проектів) ресурсами Державного науково-дослідного інституту технологій кібербезпеки та захисту інформації, що належить до сфери управління

Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України. Так за I-III квартали 2021 року організовано та проведено 979 експертиз проектів інформатизації.

Проект Закону України «Про Національну програму інформатизації» (реєстраційний № 6241 від 01.11.2021), який розроблено Міністерством цифрової трансформації України на виконання кроку 47 плану пріоритетних дій Уряду на 2021 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.03.2021 № 276-р та наразі знаходиться на розгляді у Верховній Раді України. Основною метою прийняття зазначеного законопроекту є забезпечення ефективного організаційно-правового механізму формування, виконання Національної програми інформатизації та взаємовідносин у сфері інформатизації країни.

На виконання норм статті 9 Закону України «Про Національну програму інформатизації» Постановою Верховної Ради України від 08.07.2022 № 2360 «Про затвердження завдань Національної програми інформатизації на 2022-2024 роки» затверджено завдання Національної програми інформатизації на 2022-2024 роки (далі – Завдання) та їх орієнтовних державних замовників³⁶. Завдання складаються з розділів, які відповідають основним напрямкам створення інформаційного суспільства в Україні та її інтеграції до світового інформаційного простору, а також пріоритетним напрямкам та завданням цифрової трансформації на період до 2023 року, схваленим Розпорядженням № 365-р.

Основна увага в Завданнях приділена створенню та впровадженню інтегрованих проектів, які дозволять сформувати сучасну інформаційну інфраструктуру держави. Це, як правило, концептуальні роботи у сфері інформатизації або міжвідомчі інформаційно-аналітичні системи та реєстри, створення яких неможливо без участі координаційного органу, яким є Генеральний державний замовник Національної програми інформатизації.

З метою унормування нормативно-правового механізму формування, виконання та проведення експертизи Національної програми інформатизації, розроблено проекти постанов Кабінету Міністрів України про внесення змін до нормативно-правових актів, якими регламентуються зазначена сфера, а саме до постанов Кабінету Міністрів України: від 04.02.1998 № 121 «Про затвердження переліку обов'язкових етапів робіт під час проектування, впровадження та експлуатації засобів інформатизації», від 31.08.1998 № 1352 «Про затвердження Порядку формування та виконання Національної програми інформатизації», від 12.04.2000 № 644 «Про затвердження Порядку формування та виконання регіональної програми і проекту інформатизації», від 18.12.2001 № 1702 «Про

³⁶ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2360-20#Text>

затвердження Порядку формування та виконання галузевої програми і проекту інформатизації», від 25.07.2002 № 1048 «Про затвердження Порядку проведення експертизи Національної програми інформатизації та окремих її завдань (проектів), від 12 серпня 2009 року № 869 «Про затвердження загальних вимог до програмних продуктів, які закупаються та створюються на замовлення державних органів».

Наразі відбувається процедура погодження проектів постанов, відповідно до Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.07.2007 № 950.

Крім того, 01.01.2022 набрали чинності Закон України «Про публічні електронні реєстри», який встановлює організаційно-правові засади створення та функціонування публічних електронних реєстрів, захисту прав та інтересів фізичних та юридичних осіб під час створення, зберігання, оброблення та використання інформації у публічних електронних реєстрах, та Закон України «Про електронні комунікації», який визначає правові та організаційні основи державної політики у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектра.

Сьогодні показує, що активізація робіт з НПП є необхідним і дієвим механізмом для прийняття ефективних рішень у сфері ІТ органів державної влади та місцевого самоврядування. Подальші роботи з вдосконалення законодавства і робочих процесів виконання НПП дозволять покращити стан ІТ державної сфери та подолати цифрову нерівність.

2. КЛЮЧОВІ ПОКАЗНИКИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМУНІКАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Сфера зв'язку (яка відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020»³⁷ є одним з стратегічних індикаторів) залишається однією з найбільш важливих та динамічних складових у загальному процесі інформатизації суспільства. Незважаючи на позитивні тренди в цій сфері, багато аспектів доступності сучасної електронної комунікаційної інфраструктури залишаються невирішеними.

За останні кілька років сектор інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) зростає швидкими темпами завдяки розширенню вітчизняного ринку, потребі в експорті послуг ІКТ з України та завдяки поліпшенню ефективності правового регулювання сектора, яке відбувалося, зокрема, з широким залученням бізнес-асоціацій і громадських об'єднань.

³⁷ <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

ІКТ дають людям можливість будь-де у світі одержувати доступ до інформації і знань практично миттєво. Кожна людина повинна мати навички, необхідні для користування повною мірою перевагами інформаційного суспільства. Тому підвищення компетентності і грамотності у сфері ІКТ є необхідними. ІКТ можуть сприяти досягненню загальної освіти у всесвітньому масштабі через надання освіти і підготовку викладачів, пропонування кращих умов для навчання протягом усього життя, охоплення людей, що перебувають поза рамками формального освітнього процесу, а також удосконалення професійних навичок.

«Драйвером росту у 2021 році прогнозовано були послуги доступу до Інтернету, що окрім іншого, відбулося завдяки масштабній розбудові мереж 4G у діапазоні 900 МГц, а також загальнодержавній стратегії цифровізації та стрімкому розширенню цифрових сервісів для громадян.

Окрім того, 2021 рік ознаменувався суттєвими змінами у законодавчому полі та наближенню України до ЄС, передусім шляхом прийняттям Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку» та прийнятого наприкінці 2020 року галузевого Закону України «Про електронні комунікації».

Однак, 24 лютого 2022 року повномасштабне та нахабне вторгнення російської федерації на територію України, змінило нашу реальність та пріоритети, зруйнувало деякі наші плани. Але, ворог не в змозі порушити нашу згуртованість, дисципліну та відповідальність за ту ділянку роботи, якою ми займалися до війни.

Не зважаючи на війну, яка йде в нашій країні, ми докладаємо усіх зусиль, щоб ефективно діяти не тільки в умовах воєнного часу, але й виконувати наші зобов'язання визначені законодавством» - голова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку України Олександр Животовський.

За даними Звіту Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку³⁸ основні показники галузі за 2021 рік наступні.

У 2021 році доходи від надання послуг зв'язку склали 87 742 млн гривень, з них доходи від надання електронних комунікаційних послуг склали 81 021 млн гривень, доходи від надання послуг поштового зв'язку – 6 721 млн гривень (рисунок 9). При цьому, в структурі доходів найбільшу частку 92,3% склали

³⁸ https://nkrzi.gov.ua/images/upload/142/10078/report-12-05-2022_for_print_ToPrint.pdf

електронні комунікаційні послуги, частка доходів від надання послуг поштового зв'язку – 7,7%.

Динаміка доходів від надання електронних комунікаційних послуг за 2019-2021 роки свідчить про їх збільшення за цей період, при цьому, доходи від надання електронних комунікаційних послуг зросли у 2021 році на 10% у порівнянні з 2020 роком.

В структурі доходів від надання електронних комунікаційних послуг у 2021 році найбільші частки склали рухомий (мобільний) зв'язок – 66,0% та фіксований доступ до Інтернет – 19,5%. Найбільші темпи росту демонструє рухомий (мобільний) зв'язок, різниця часток його доходів у 2021 році у порівнянні з 2020 роком у відсоткових пунктах склала 2,3.

Рисунок 9. Стан розвитку ринків послуг зв'язку

Основні тенденції розвитку ринків електронних комунікацій в 2021 році не зазнали значних змін у порівнянні з 2020 роком, а саме:

- розширення покриття території України електронними комунікаційними мережами рухомого (мобільного) зв'язку четвертого покоління (4G) із застосуванням радіотехнології «Міжнародний рухомий (мобільний) зв'язок ІМТ» в смугах радіочастот 900 МГц, 1800 МГц та 2600 МГц;

- збільшення кількості користувачів сучасних електронних сервісів в різних сферах цифрової економіки та цифрового суспільства (e-Gov, e-Health, e-освіта, e-демократія, e-Квиток, bank-ID, mobile-ID, Google Pay, Apple Pay тощо);

- зростання попиту споживачів на послуги міжмашинної взаємодії (machine-to-machine, M2M) та послуги Інтернету речей (Internet of Things), в тому числі в рамках реалізації програм побудови розумних міст;
- суттєве збільшення кількості активних користувачів послуг доступу до Інтернету та зростання обсягів споживання інтернет-трафіку;
- подальше скорочення кількості абонентів фіксованого телефонного зв'язку, що пов'язано з розширенням використання споживачами інших комунікаційних послуг, зокрема послуг рухомого (мобільного) зв'язку, доступу до Інтернет та передачі даних;
- зростання кількості, масштабів та рівнів інформаційних та кіберзагроз.

Основні проблеми розвитку ринків електронних комунікацій в 2021 році:

- організаційні та технологічні проблеми функціонування комунікаційних мереж на тимчасово окупованих територіях, та надання електронних комунікаційних послуг українським громадянам на цих територіях;
- необхідність проведення постійного комплексу заходів із протидії та блокування діяльності незаконно створених на тимчасово окупованих територіях суб'єктів господарювання, що не зареєстровані згідно із законодавством України, та які не мають права здійснювати діяльність у сфері електронних комунікацій з використанням частотного та номерного ресурсів комунікаційних мереж загального користування;
- нерівномірність забезпечення споживачів у сільській, гірській місцевості і депресивних регіонах комунікаційними послугами;
- непоодинокі випадки невиконання положень Закону України «Про доступ до об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики з метою розвитку електронних комунікаційних мереж» з боку окремих власників інфраструктури об'єктів електроенергетики, органів місцевого самоврядування, комунальних підприємств та об'єднань співвласників багатоквартирного будинку (ОСББ), що призводить до не встановлення рішень про затвердження розмірів плати за доступ до об'єктів комунальної власності та відмов ОСББ в укладанні договорів з доступу;
- щорічна значна кількість випадків пошкодження комунікаційних мереж операторів електронних комунікацій шляхом викрадення мідних кабелів та комунікаційного обладнання.

Розвиток та використання сучасних ІКТ залишається стратегічною необхідністю та найважливішою складовою створення цифрової економіки з метою забезпечення формування та підвищення національної конкурентоспроможності країни.

За Індексом мережевої готовності (Networked Readiness Index³⁹ (NRI)), який опубліковано Інститутом Портулас (Portulans Institute) разом із Всесвітнім альянсом інформаційних технологій та послуг (World Information Technology and Services Alliance), у 2021 році Україна посіла 53 місце серед 130 країн (у 2020 році Україна посіла 64 місце серед 134 країн).

Основні показники розвитку сфери ІКТ в Україні за даними Держстату України за 2021 рік:

- обсяг реалізованої промислової продукції за видом діяльності «Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції» – 14,86 млрд гривень, що на 21% більше ніж за аналогічний період 2020 року;
- обсяг реалізованих послуг у сфері інформатизації – 94,18 млрд гривень, що на 32% більше ніж за аналогічний період 2020 року;
- обсяг експорту комп'ютерних та інформаційних послуг – 3,75 млрд доларів США, що на 23% більше ніж за аналогічний період 2020 року;
- імпорт комп'ютерних та інформаційних послуг – 0,56 млрд доларів США, що на 18% більше ніж за аналогічний період 2020 року;
- обсяг капітальних інвестицій в нематеріальні активи у програмне забезпечення та бази даних – 13,73 млрд гривень, що на 33% більше ніж за аналогічний період 2020 року;
- обсяг капітальних інвестицій за видом економічної діяльності «Комп'ютерне програмування та надання інших інформаційних послуг» – 3,19 млрд. гривень, що на 33% більше ніж за аналогічний період 2020 року;
- обсяг капітальних інвестицій за видом промислової діяльності «Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції» – 0,73 млрд гривень, що на 75% більше ніж за аналогічний період 2020 року.

За результатами державного статистичного спостереження 2021 року «Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах: використання мережі Інтернет, послуг хмарних обчислень, робототехніки» 86,6% підприємств мають доступ до Інтернету, при чому 61,8% підприємств використовують фіксований доступ до Інтернету; 10,2% – купують послуги хмарних обчислень та 2,9% - використовують робототехніку.

З метою подальшого впровадження цифрових технологій, розвитку цифрової економіки та залучення інвестицій, необхідною умовою є відновлення зруйнованих мереж електронних комунікацій внаслідок військових дій та сприяння розвитку широкосмугового доступу до Інтернету, для чого необхідно передбачити вирішення наступних питань:

³⁹ <https://networkreadinessindex.org/country/ukraine/>

- реалізації положень Закону України «Про електронні комунікації» в частині забезпечення надання універсальної електронної комунікаційної послуги широкосмугового доступу до Інтернету у фіксованому місці відповідно до показників та параметрів якості, встановлених центральним органом виконавчої влади у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектра;
- спільного використання інфраструктури (активної та пасивної) та ресурсів мереж електронних комунікацій (доступу, абонентських ліній, радіочастотного ресурсу);
- забезпечення контролю встановлених рівнів параметрів якості при наданні послуг доступу до Інтернету (система моніторингу якості послуг доступу до Інтернету);
- реалізації прав споживачів на вільний вибір постачальників;
- відновлення зруйнованих мереж електронних комунікацій;
- спрощення доступу до об'єктів інфраструктури.

2.1. Фіксований телефонний зв'язок

За даними звіту Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку⁴⁰ у 2021 році доходи від надання послуг фіксованого телефонного зв'язку склали 4 242 млн гривень, їх питома вага у загальному обсязі доходів від надання електронних комунікаційних послуг становила 5,2%, що менше на 0,9 відсоткових пунктів у співвідношенні до 2020 року.

В структурі доходів від надання послуг фіксованого телефонного зв'язку на кінець 2021 року найбільшу частку – 45,7 % склали доходи від надання послуг місцевого телефонного зв'язку, а частка доходів від надання послуг міжміського телефонного зв'язку склала 13,6 %.

За підсумками 2021 року зберігається зниження попиту населення на послуги фіксованого телефонного зв'язку та підтверджується тенденція останніх 3 років до зменшення кількості абонентів. Як наслідок, станом на 31.12.2021 кількість ліній фіксованого телефонного зв'язку складала 2 283 тис. одиниць, що на 31,1% або на 1 031 тис. одиниць менше ніж станом на 31.12.2020.

Основними факторами, що призводять до такої тенденції залишаються:

- широке розповсюдження послуг рухомого (мобільного) зв'язку;
- значна кількість випадків пошкодження кабельної інфраструктури комунікаційних мереж операторів фіксованого телефонного зв'язку, що у свою чергу, призводить до тривалої відсутності зв'язку у споживачів;

⁴⁰ https://nkrzi.gov.ua/images/upload/142/10078/report-12-05-2022_for_print_ToPrint.pdf

- бажання споживачів, які одночасно користуються послугами рухомого (мобільного) та фіксованого телефонного зв'язку, зменшити витрати на абонентну/пакетну плату шляхом відмови від однієї з послуг або навіть декількох;
- широке розповсюдження комп'ютерних програм та мобільних додатків, що дозволяють споживачам послуг доступу до Інтернету замінити традиційний фіксований телефонний зв'язок сервісами з передачі голосу та відео з використанням Інтернету (Skype, Google Meet, Zoom, Microsoft Teams, Whats App, Telegram тощо).

Зважаючи на зазначене, на ринку послуг фіксованого телефонного зв'язку спостерігається поступовий перехід від надання послуг фіксованого телефонного зв'язку до надання послуг доступу до Інтернету, що сприяє розширенню переліку електронних комунікаційних послуг, які надаються споживачам.

Таким чином, відбувається поступова заміна основного виду діяльності операторів комунікацій фіксованого телефонного зв'язку, а отже питання реконструкції, модернізації та оптимізації електронних комунікаційних мереж та обладнання електронних комунікацій продовжує залишатись актуальним.

Станом на 31.12.2021 регіонами з найвищою забезпеченістю населення фіксованим телефонним зв'язком були м. Київ, Чернігівська, Харківська, Черкаська, Миколаївська та Одеська області, а з найнижчою – Луганська, Донецька, Кіровоградська, Дніпропетровська, Хмельницька, Закарпатська та Івано-Франківська області.

2.2. Рухомий (мобільний) зв'язок

Поряд з цим відбуваються і зміни в структурі користування **мобільним зв'язком**.

Відповідно до пункту 23 пріоритетних напрямів та завдань (проектів) цифрової трансформації на період до 2023 року, схвалених Розпорядженням № 365-р, одним із завдань Міністерства цифрової трансформації України за напрямком «Засади цифрової трансформації» визначено забезпечення покриття населених пунктів швидкісним мобільним Інтернетом, покриття міжнародних автошляхів та залізничних шляхів швидкісним мобільним Інтернетом.

Забезпечення якісним мобільним зв'язком по всій території України є одним із надважливих питань, оскільки сприятиме економічному розвитку та підвищенню інвестиційної привабливості України, забезпечить реалізацію курсу нашої держави на цифровізацію, давши змогу кожному мати доступ до Інтернету, отримати онлайн-послуги в будь-якому куточку України та подорожувати країною транспортними засобами без втрати мобільного зв'язку.

Відповідно до пункту 2.2 розділу 2 Програми діяльності Кабінету Міністрів України, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 12.06.2020

№ 471, розвиток мереж доступу до Інтернету, створення умов для мобільних технологій четвертого та п'ятого поколінь, забезпечення доступу соціальних закладів інфраструктури, органів місцевого самоврядування і громадян до високошвидкісного Інтернету є одними із пріоритетних завдань Уряду.

Національною економічною стратегією на період до 2030 року, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179, яка визначає, зокрема, довгострокову економічну візію, принципи і цінності, ключові напрями (вектори) економічного розвитку України, першою ціллю стратегічного курсу за напрямом «Цифрова економіка» визначено акселерацію економічної діяльності.

Законами України «Про Національну програму інформатизації» та «Про Концепцію Національної програми інформатизації» передбачено комплекс завдань, спрямованих на реалізацію державної політики та пріоритетних напрямів створення сучасної інформаційної інфраструктури України, з метою створення необхідних умов для забезпечення громадян та суспільства своєчасною, достовірною та повною інформацією шляхом широкого використання інформаційних технологій, забезпечення інформаційної безпеки держави.

Складовою завдання щодо створення інформаційної інфраструктури України є розширення покриття мережами мобільного зв'язку, зокрема, покриття населених пунктів швидкісним мобільним Інтернетом, забезпечення доступу до Інтернету вздовж національних та міжнародних автомагістралей, а також залізничних магістралей.

За даними звіту Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку за 2021 рік⁴¹ мобільний зв'язок на сьогодні є найбільш доступним та поширеним засобом комунікації в Україні. Кількість активних ідентифікаційних комунікаційних карток мережі рухомого (мобільного) зв'язку станом на 31.12.2021 склала 55 926 тис. одиниць, що на 3,6% або на 1 948 тис. одиниць більше, ніж станом на 31.12.2020 (рисунок 10).

⁴¹ https://nkrzi.gov.ua/images/upload/142/10078/report-12-05-2022_for_print_ToPrint.pdf

Забезпеченість споживачів рухомим (мобільним) зв'язком на 100 жителів*, за регіонами станом на 31.12.2021
В середньому по Україні 135,9

Рисунок 10. Забезпеченість споживачів рухомим (мобільним) зв'язком

Станом на 31.12.2021 р. регіонами з найвищим відсотком населених пунктів покритих технологією 4G рухомого (мобільного) зв'язку були м. Київ, Чернігівська, Сумська, Харківська, Полтавська, Львівська, Хмельницька, Житомирська та Вінницька області, а з найнижчим – Донецька, Луганська, Закарпатська та Чернівецька області (рисунок 11).

Відсоток населених пунктів покритих технологією 4G рухомого (мобільного) зв'язку відповідно до встановлених показників якості*, за регіонами станом на 31.12.2021
В середньому по Україні 91,6%

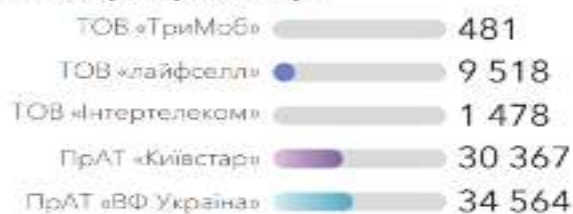

Рисунок 11. Відсоток населених пунктів покритих технологією 4G рухомого (мобільного) зв'язку

Крім того, станом на 04.01.2022 в Україні зафіксовано 181,1 тис. абонентів рухомого (мобільного) зв'язку, які з початку впровадження послуги скористались послугою перенесення абонентського номеру. При цьому, загальна кількість поданих споживачами за цей час заяв на перенесення абонентського номеру виявилась значно більшою та склала 307,3 тис. заяв (рисунок 12).

Кількість перенесених у 2021 році номерів

від операторів-донорів

до операторів-отримувачів

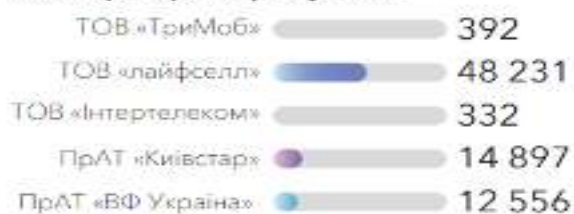

Рисунок 12. Кількість перенесених у 2021 році номерів

Протягом 2021 року Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку, вжила ряд заходів з розробки та внесення змін до Порядку надання послуг із перенесення абонентських номерів, затвердженого

рішенням НКРЗІ від 31.07.2015 № 394, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21.08.2015 за № 1019/27464, з метою оптимізації механізму надання послуги та усунення перешкод при реалізації абонентами свого права на отримання послуг із перенесення абонентських номерів.

Так, 01.12.2021 набрало чинності рішення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку від 23.03.2021 № 107 «Про затвердження Змін до деяких рішень НКРЗІ з питань надання послуг із перенесення абонентських номерів», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 21 серпня 2015 р. за № 1019/27464. Варто зазначити, що за результатами першого місяця дії таких змін (грудень 2021 року) приріст реалізації заяв на отримання послуги перенесення абонентського номеру порівняно з середніми показниками січня-листопада 2021 року становив майже 20%.

Станом на кінець 2021 року в Україні доступ до мобільного швидкісного Інтернету мали 96,7% населення України, 4G покриття було доступне 89% населення (у населеному пункті, де проживає особа наявне покриття двох операторів). Отже, мобільні телефони стали основним засобом комунікації і невід'ємною частиною життя.

Робота мобільного зв'язку забезпечується розвинутою мережею базових станцій, які передають інформацію на мобільні телефони та на комутаційні центри за допомогою радіочастотних сигналів. З метою підвищення якості мобільного зв'язку постачальники електронних комунікаційних послуг до військового вторгнення російської федерації в Україну збільшували кількість базових станцій та здійснювали їх постійне переоснащення відповідно до новітніх технологічних розробок галузі.

Меморандум про взаєморозуміння, підписаний 29 жовтня 2019 року під час інвестиційного форуму в Маріуполі між мобільними операторами та Кабінетом Міністрів України (далі – Меморандум), підтвердив, з одного боку – наміри мобільних операторів забезпечити максимальне охоплення населення мережами 3G та 4G, а з іншого боку – готовність держави надати необхідну підтримку для цього важливого соціального проекту.

Згідно з Планом реалізації Меморандуму операторам ПрАТ «Київстар», ПрАТ «ВФ Україна» та ТОВ «лайфселл» видано ліцензії на користуванням радіочастотним ресурсом України в діапазоні радіочастот 900 МГц для розширення надання послуг мобільного зв'язку, зокрема за радіотехнологією 4G (LTE-900), що вступили в дію з 01 липня 2020 року, у яких визначено початок користування радіочастотним ресурсом – вересень 2020 року, повне освоєння – листопад 2024 року.

Відповідно до умов користування радіочастотним ресурсом України постачальники електронних комунікаційних послуг зобов'язані забезпечити можливість отримання послуг з використанням радіотехнології «Міжнародний рухомий (мобільний) зв'язок ІМТ» із дотриманням показників якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку та їх граничних нормованих рівнів, затверджених наказом Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України 20.09.2021 № 576 «Про затвердження Вимог щодо рівня якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку» (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 06.10.2021 за № 1298/36920), та середньою швидкістю передавання даних не менше 2 Мбіт/с з початку дії ліцензії:

1) протягом 24 місяців у кожному населеному пункті із населенням більше 2 000 осіб за умови, що сукупна кількість разом з іншими населеними пунктами складатиме не менше 90% населення України;

2) протягом 30 місяців на міжнародних автомобільних дорогах регіону, який передбачений у ліцензії;

3) протягом 48 місяців на національних автомобільних дорогах регіону, який передбачений у ліцензії.

Реалізація умов щодо покриття відповідно до виданих ліцензій передбачає встановлення значної кількості нових базових станцій, модернізації існуючих мереж та відповідних інвестицій, що потребувало станом на кінець 2021 року, за попередніми оцінками постачальників електронних комунікаційних послуг 4 – 5 млрд гривень від кожного постачальника. Для порівняння, сумарні інвестиції постачальників електронних комунікаційних послуг у розвиток мереж 3G і 4G у 2018 році становили 17,8 млрд гривень.

Разом з тим, після 24 лютого 2022 року велика кількість мереж електронних комунікацій зазнали пошкоджень або були повністю зруйновані. Зважаючи на те, що послуги зв'язку є критично важливими як для виконання функцій держави, управління Збройними Силами України, так і для підтримання контактів між громадянами, що перебувають на території України та поза її межами, постачальники електронних комунікаційних послуг відновлюють пошкоджене обладнання та повертають зв'язок після звільнення українськими військовими постраждалих територій від загарбників, докладають максимум зусиль, щоб ефективно діяти в умовах воєнного часу та виконувати зобов'язання визначені законодавством. Вони не лише ремонтують та відновлюють пошкоджені майданчики, але й встановлюють нові. Внаслідок внутрішньої міграції оператори вкладають значні кошти в поліпшення зв'язку в обраних внутрішньо переміщеними особами регіонах.

Так, ПрАТ «Київстар» після 24 лютого 2022 року встановив 180 нових базових станцій та модернізував 3000 базових станцій до рівня 4G/LTE. У ПрАТ

«ВФ Україна» на 2022 рік заплановано розширити новими стандартами 1500 майданчиків, які вже існують, і побудувати понад 100 нових базових станцій. Половину із запланованого вже реалізовано. ТОВ «лайфселл» від початку війни модернізовано 1830 базових станцій і побудовано 114 нових базових станцій.

Тобто, постачальники електронних комунікаційних послуг і під час війни продовжують інвестувати, розбудовувати мережу, імпортувати обладнання.

Разом з тим задля забезпечення максимального покриття мережами мобільного зв'язку четвертого покоління території України, зокрема, в сільській місцевості та вздовж автомобільних доріг мають бути вивільнені частоти у діапазонах 700-900 МГц.

Рішенням Європейського парламенту та ради ЄС від 14.03.2012 № 243/2012/ЄС про створення багаторічної програми політики щодо радіочастотного спектру (п. 23 резолютивної частини та стаття 6) та Рішенням Європейської Комісії від 06.05.2010 № 2010/267/ЄС про гармонізовані технічні умови використання в смузі частот 790-862 МГц для наземних систем, здатних надавати послуги електронного зв'язку в Європейському Союзі (пункти 1, 8, 20 резолютивної частини) встановлено, що частоти у діапазонах 700-800 МГц, які поки використовуються для аналогового та цифрового телебачення, мають бути вивільнені для надання послуг мобільного зв'язку. Крім того, в Україні ці частоти ще використовуються Генеральним штабом Збройних Сил України, а також радіолокаторами Державної авіаційної служби України.

Частоти у діапазонах 700-900 МГц мають бути вивільнені для розвитку мереж доступу до Інтернету, створення умов для мобільних технологій четвертого та п'ятого поколінь, в результаті чого очікується, що 95% громадян України матимуть покриття мобільним широкосмуговим доступом до Інтернету із швидкістю не менше 2 Мбіт/с. Наразі Міністерство цифрової трансформації України активно сприяє вивільненню вказаних смуг радіочастот.

Пунктом 168 плану заходів з виконання Державної програми стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020 – 2022 роки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.05.2020 № 534, передбачено завдання щодо покриття мережею високошвидкісного Інтернету залізничних шляхів. Реалізація вказаного завдання мала здійснюватися в обсягах, передбачених державним бюджетом на відповідний рік. Однак державним бюджетом на 2021 рік не передбачалось фінансування на покриття залізничних шляхів високошвидкісним Інтернетом. Не передбачено таке фінансування і на 2022 рік.

Разом з тим у чинних ліцензіях на користування радіочастотним ресурсом, які видані операторам мобільного зв'язку, відсутні умови з обов'язкового забезпечення інтернет-покриття вздовж залізниць. У ліцензіях на використання діапазону у 900 МГц, які були видані операторам у 2020 році, вперше в Україні передбачені вимоги покриття мобільним Інтернетом до 1 січня 2023 року міжнародних автомобільних доріг, а до 1 липня 2024 року - національних автомобільних доріг. Обов'язку забезпечити зв'язок вздовж залізничних шляхів у мобільних операторів немає.

Тобто, розвиток Інтернету у потягах має здійснюватися операторами мобільного зв'язку власним коштом та за власною ініціативою. Три провідні оператори мобільного зв'язку разом із постачальниками обладнання провели попередні розрахунки вартості покриття одного з популярних напрямків руху потягів - маршрут "Київ-Одеса". За їх розрахунками вартість покриття цього маршруту становить не менше 500 млн гривень.

Як відомо, більшість залізничних шляхів в Україні проходить поза населеними пунктами та на відстані, що не дозволяє отримувати сигнал від базових станцій, які побудовані в межах найближчих населених пунктів.

Для стабільного мобільного Інтернету необхідно встановлювати базові станції мобільного зв'язку поблизу залізничних колій, що обмежує коло користувачів до пасажирів потягів. Оператори стверджують, що даний проект не має перспектив до окупності інвестицій. До того ж вагони необхідно облаштовувати додатковим ретрансляційним обладнанням, яке потребує сервісного обслуговування.

Для проникнення сигналу всередину вагонів необхідно або встановлювати спеціальні ретранслятори на кожному вагоні, а також регулярно обслуговувати їх у майбутньому, або зменшувати затухання сигналу при проходженні через конструкцію вагона, до прикладу замінивши скло у потягах на інноваційні розробки.

Тому на сьогодні Міністерство цифрової трансформації України працює над формуванням державної програми «Розвиток інфраструктури залізничних шляхів для забезпечення мобільним інтернет-доступом», реалізація якої дозволить нашим громадянам користуватись Інтернетом під час подорожі залізницею.

Міністерство цифрової трансформації України і надалі в межах повноважень та з метою максимального задоволення попиту споживачів на електронні комунікаційні послуги сприятиме виконанню заходів щодо подальшого впровадження в Україні новітніх технологій та ефективного користування радіочастотним спектром, забезпечення якісними електронними комунікаційними послугами населення України, у тому числі мобільним зв'язком,

поліпшення доступу до мобільного Інтернету в сільській місцевості, на автомобільних та залізничних шляхах.

2.3. Широкопasmовий (фіксований) доступ до Інтернет

Міжнародним союзом електрозв'язку (МСЕ), агентством ООН з інформаційних і комунікаційних технологій оприлюднено дані, відповідно до яких в 2021 році кількість людей, які користувалися Інтернетом, зросла до 4,9 мільярда, 3 мільярди ще не мають такої змоги, оскільки живуть в найменш розвинених країнах.

Розвиток широкопasmового доступу до Інтернету є одним з ключових пріоритетів розвитку цифрової інфраструктури, як в світі, так і в Україні, зокрема, оскільки впровадження широкопasmового доступу (далі - ШСД), якісного та швидкісного Інтернету, є одним з ключових показників розвиненості країни та є необхідним, як одна з базових потреб людини у сучасному світі, підтвердженням цього є прийняті Цілі сталого розвитку ООН 2015 року, серед яких ціль 9 - Промисловість, інновації та інфраструктура «Створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям».

Отже, ШСД має стратегічне, соціально-економічне та конкурентне значення, оскільки ШСД – це передусім складова бренду сучасних країни у глобалізованому світі.

За даними звіту Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку⁴² на сьогоднішній день послуги фіксованого ШСД в Україні надаються з використанням волоконно-оптичних, мідних ліній зв'язку, коаксіального кабелю, супутникових каналів та безпроводного доступу, і за швидкістю фіксованого Інтернету країна посідає 63-є місце в рейтингу Speedtest Global Index, яка в вересні 2022 року складає 87.48 Мбіт/сек. надаються з використанням волоконно-оптичних, мідних ліній зв'язку, коаксіального кабелю, супутникових каналів та безпроводного доступу.

Станом на 30.06.2021 регіонами з найвищою забезпеченістю населення фіксованим доступом до мережі Інтернет були м. Київ, Київська, Чернігівська, Волинська, та Одеська області, а з найнижчою – Луганська, Кіровоградська, Чернівецька, Черкаська та Закарпатська (рисунок 13).

⁴² https://nkrzi.gov.ua/images/upload/662/10077/Dodatok_do_rishennia_27_01.04.2022.pdf

Забезпеченість домогосподарств фіксованим доступом до мережі Інтернет у розрахунку на 100 домогосподарств*, за регіонами станом на 30.06.2021

В середньому по Україні 54,2

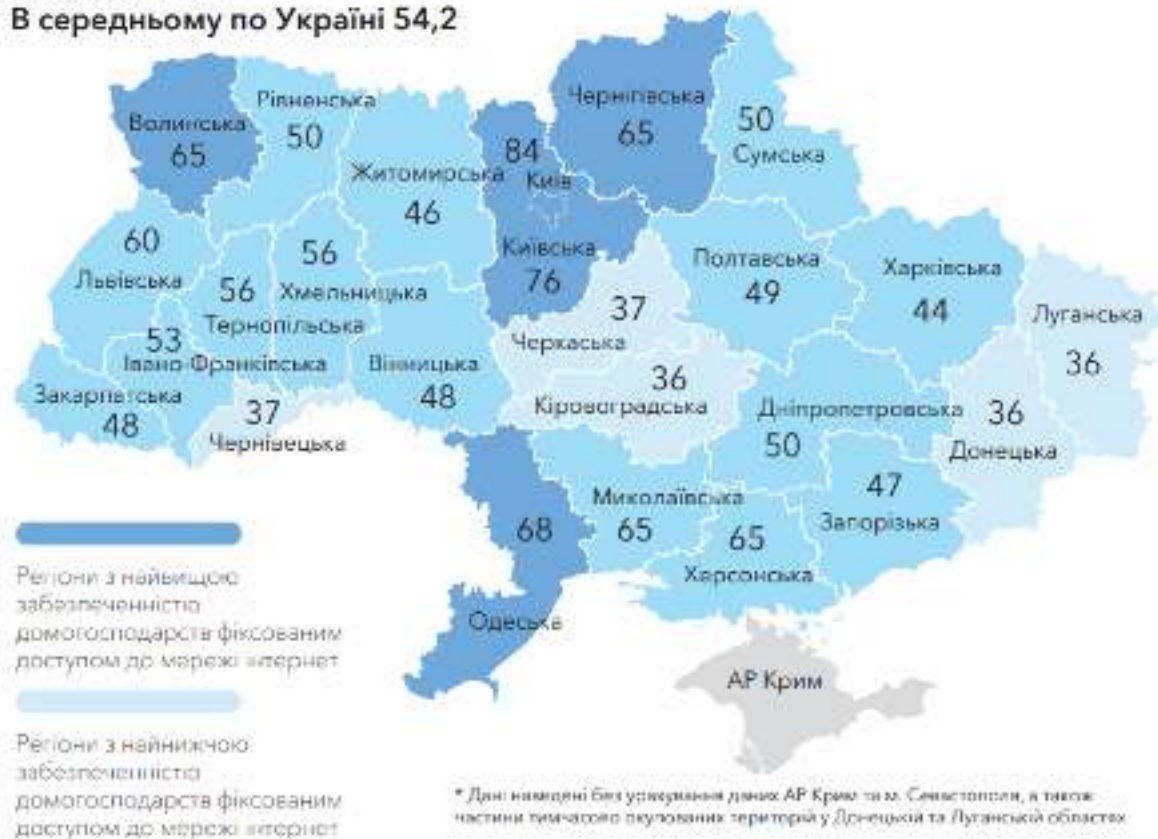

Рисунок 13. Забезпеченість домогосподарств фіксованим доступом до мережі Інтернет

Основними проблемами розвитку ринку послуг фіксованого доступу до Інтернету були:

- необ'єктивне інформування населення щодо якості комунікаційних послуг, які пропонуються, зокрема, значна кількість фізичних осіб - підприємців пропонують споживачам надання послуги доступу до Інтернету зі швидкістю до 100 МБіт/с, при цьому фактично не виконується встановлена Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку вимога щодо визначення мінімально гарантованої швидкості доступу до мережі Інтернет;
- близько 50 % операторів, провайдерів електронних комунікацій, що надають послуги фіксованого доступу до Інтернету, не виконують вимоги Порядку надання операторами, провайдерами електронних комунікацій звітності та інформації, затвердженого рішенням НКРЗІ 05.04.2016 № 180, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 18.05.2016 за № 739/28869 в частині обов'язкового надання звітності Національній комісії, що

здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку;

- деколи має місце формальне відношення до вимірювання параметрів якості послуг доступу до Інтернету операторами, провайдерами електронних комунікацій та надання до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку звітів, що містять недостовірні дані щодо якості комунікаційних послуг.

У 2020 році Міністерством цифрової трансформації України вперше було проведено дослідження щодо доступності швидкісного Інтернету по усім населеним пунктам України⁴³, його результати опубліковано на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних (data.gov.ua). Усі міста мали волоконно-оптичні мережі, часто навіть кількох операторів. Однак, в понад 17 тисяч населених пунктів були повністю відсутні оптичні мережі. Близько 65% сіл не були покриті якісним ШСД, в яких мешкають понад 4 млн українців, з яких 1,55 млн мешканців проживають у віддалених ділянках населених пунктів, у яких присутні оптичні провайдери, але вартість підключення перевищує 150% від середньої ринкової вартості підключення (понад 2500 гривень). У той час, коли середня вартість підключення для міського домогосподарства становила 1200 гривень.

Безліч закладів соціальної інфраструктури, не були підключені до волоконно-оптичних мереж. Це – 16040 навчальних закладів, 8163 медичних закладів, 3873 закладів, де надають послуги населенню та 33857 закладів культури та спорту. Тобто 40% шкіл, 92% бібліотек, 37% лікарень не мали доступу до Інтернету. Здебільшого ці заклади розміщені в селах та невеликих містах.

Враховуючи вищезазначене, Міністерство цифрової трансформації України оголосило в 2021 році про запуск субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкопasmового доступу до Інтернету в сільській місцевості (далі - субвенція), застосувавши найбільш ефективний підхід, що полягав у підключенні соціальних об'єктів (шкіл, лікарень, бібліотек) до оптичних мереж. Постановою Кабінету Міністрів України від 28.04.2021 № 453 «Питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкопasmового доступу до Інтернету в сільській місцевості» затверджено Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим

⁴³ <https://thedigital.gov.ua/news/17-tisyach-naselenikh-punktiv-ne-mayut-zhodnogo-optichnogo-provaydera-doslidzhennya-mintsifri>

бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості, а Міністерство цифрової трансформації України визначено головним розпорядником субвенції.

Також, Розпорядженням № 622-р затверджено розподіл у 2021 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості. Завдяки реалізації субвенції більш ніж 2700 населених пунктів сільської місцевості вперше з'явилася інфраструктура широкосмугового доступу до Інтернету. Технічну можливість підключитись до швидкісного Інтернету отримали близько 850 тисяч людей. Більше 6 тисяч закладів соціальної інфраструктури були вперше підключені до швидкісного Інтернету та покриті Wi-Fi мережами, серед них: більше 900 шкіл, 545 закладів дошкільної освіти, 1927 будинків культури, 841 бібліотек, 1638 амбулаторій, 18 лікарень, 55 пожежних частин, 392 закладів, що надають адміністративні послуги (ЦНАП, сільські ради, тощо) та інші заклади соціальної інфраструктури.

На початок 2022 року до початку війни доступ до фіксованого Інтернету в Україні становив 90%. Проте внаслідок військових дій станом на травень 2022 року щонайменше 726 операторів електронних комунікацій фіксованого доступу до мереж Інтернет зазнали збитків. Після деокупації населених пунктів руйнування мереж становить до 100 %. По країні якість передавання даних по мережам фіксованого Інтернет доступу знизилась в середньому на 13%.

Так першочергово необхідно забезпечити відбудову знищених мереж електронних комунікацій, а також актуальним залишається питання забезпечення споживачів послугами фіксованого доступу до Інтернету в сільській, гірській місцевості та депресивних регіонах.

Крім того, Міністерство цифрової трансформації України наразі активно працює над тим, щоб в Україні запрацювала інтернет-платформа, де кожен зможе перевірити наявність та якість підключення до оптичних мереж та покриття мобільним інтернетом у будь-якому населеному пункті. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.09.2021 № 1069-р «Про затвердження плану заходів з розвитку широкосмугового доступу до Інтернету на 2021-2022 роки» затверджено План заходів з розвитку широкосмугового доступу до Інтернету на 2021 – 2022 роки, який спрямований на підвищення рівня підключення закладів соціальної інфраструктури до фіксованого ШСД та створення державної платформи стану розвитку ШСД (broadband.gov.ua).

За дослідженнями Світового банку, зростання проникнення швидкісним Інтернетом на 10% може призвести до зростання ВВП на 2%. За даними операторів, провайдерів електронних комунікацій, у 2021 році доходи від надання послуг фіксованого доступу до Інтернету склали 15807 млн гривень, питома вага

яких становила 19,5 % в загальному обсязі доходів від надання електронних комунікаційних послуг. В Україні є великий потенціал для покращення економічної ситуації в країні та забезпечення права кожного українця на якісний, швидкісний та доступний Інтернет.

Міністерство цифрової трансформації України працює над тим, щоб кожен українець мав доступ до швидкісного Інтернету. Адже сьогодні це базова потреба для людей, зокрема в умовах воєнного стану для дистанційної роботи, навчання, отримання медичних послуг та взаємодії з органами державної влади. Мета Міністерства цифрової трансформації України, щоб вся Україна, незалежно чи це місто-мільйонник, чи невеличке село, мали однаково сучасний Інтернет.

3. ЗАХИСТ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ТА КРИЗОВІ КОМУНІКАЦІЇ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ООС ТА В ОСОБЛИВИЙ ПЕРІОД

24 травня 2022 року проведено перший International Diiia Summit Brave Ukraine в Давосі, участь в якому зокрема прийняли міністри цифрової трансформації країн ЄС (Естонії, Латвії, Словенії, Швейцарії, Польщі, Молдови, Хорватії, Фінляндії, Болгарії, Чехії, Словацької Республіки, Литви, Швеції).

Досвід цифровізації в Україні — унікальний для світу. Навіть в умовах війни, ми продовжуємо будувати цифрову державу, запускаємо нові сервіси й послуги для громадян та бізнесу.

З 2014 року увага до проблем кібербезпеки стала одним з безумовних пріоритетів безпекової політики української держави. Кібератаки впливають на один з ключових ресурсів розвитку і всесвітньої Мережі і все більш широкого впровадження інформаційних технологій – довіру між учасниками процесу. Відсутність довіри між суб'єктами кіберпростору сповільнює інтенсивність взаємодій, збільшує видатки на безпеку процесів і при цьому – ускладнює стрімкий розвиток все більш сучасних технологічних рішень. В цьому сенсі кібербезпекова політика стає одним з наріжних каменів розвитку будь-яких процесів інформатизації, а в більше широкому сенсі – розбудови інформаційного суспільства. Одночасно з цим постійною є загроза кібершпіднажу — не тільки для нашої економіки та громадян, але й для держави в цілому, особливо у сфері критичної інфраструктури (енергозабезпечення, транспортне управління, банківський та комунікаційний сектори).

Цілями цих кібероперацій зазвичай є: добування конфіденційної інформації щодо діяльності об'єктів критичної інфраструктури, органів державного управління, офісів міжнародних, у т.ч. правозахисних, організацій (у т.ч. на тимчасово окупованих територіях), політичних партій, впливових ЗМІ; перешкоджання роботі систем управління великих компаній, об'єктів

енергетичної і транспортної інфраструктури, банківських установ для послаблення української економіки.

Пандемія коронавірусної інфекції COVID-19 серед іншого також загострила питання кібербезпеки, адже кризові ситуації традиційно викликають активізацію різноманітних хакерських угруповань. Основні фактори, що потенційно сприяють підвищенню деструктивної (протизаконної) кіберактивності:

- практика введення режиму карантину в більшості держав веде до стимулювання роботодавців змінювати характер виробничих відносин з робітниками на умовах дистанційної роботи. В більшості випадків такі взаємодії відбуваються за допомогою мережі Інтернет. Відтак кількість потенційно уразливих з'єднань, які можуть призвести до компрометації інформації або самої організації, або її працівників – збільшується;

- обмеження на пересування, максимальне обмеження готівкових розрахунків, а також збільшення часу, який громадяни проводять вдома, призводить не тільки до зростання часу користування мережею Інтернет загалом, але й до інтенсифікації електронних платежів зокрема. Це викликає посилену увагу кіберзловмисників до шахрайської діяльності;

- кризи та паніка завжди використовувались хакерами у їх діяльності. У такі періоди традиційно зростає кількість фішингових атак – збільшення фальшивих листів (із malware-вкладеннями) та фальшивих сайтів (для збору персональної та банківської інформації громадян);

- додаткове посилення паніки може бути однією з цілей операцій впливу з боку інших держав, які можуть бажати використати ситуацію у власних інтересах (про це зокрема попереджають спеціальні органи Нової Зеландії, а заяви США та ЄС кажуть про зафіксовану дезінформаційну кампанію щодо коронавірусу).

Указом Президента України від 26.08.2021 № 447/2021 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про Стратегію кібербезпеки України» уведено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14.05.2021 «Про Стратегію кібербезпеки України» (далі – Стратегія).

Стратегія розроблена з урахуванням аналізу виконання Стратегії кібербезпеки України (2016-2020 роки), результатів соціологічних опитувань та емпіричних досліджень, а також досвіду найкращих європейських практик. Метою Стратегії є створення умов для безпечного функціонування кіберпростору, його використання в інтересах особи, суспільства, держави⁴⁴.

Згідно зі Стратегією викликами для України у сфері кібербезпеки є:

44

активне використання кіберзасобів у міжнародній конкуренції;
змагальний характер розвитку засобів кібербезпеки в умовах швидких прогресуючих змін інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема хмарних та квантових обчислень, 5G-мереж, великих даних, Інтернету речей, штучного інтелекту тощо;

мілітаризація кіберпростору та розвиток кіберзброї, що дає можливість приховано проводити кібератаки для підтримки бойових дій і розвідувально-підривної діяльності у кіберпросторі;

вплив пандемії коронавірусної інфекції COVID-19 на економічну діяльність та соціальну поведінку, що спричинив стрімку трансформацію і організацію значного сегмента суспільних відносин у дистанційному режимі з широким використанням електронних сервісів та інформаційно-комунікаційних систем;

упровадження нових технологій, цифрових послуг та механізмів електронної взаємодії громадян з державою, що здійснюється безсистемно в частині заходів з кібербезпеки та без належної оцінки ризиків.

Загрозами кібербезпеці України є:

гібридна агресія російської федерації проти України у кіберпросторі. Держава-агресор невпинно нарощує арсенал кіберзброї наступального призначення, застосування якої може викликати невивправні, незворотні руйнівні наслідки. Кібератаки російської федерації спрямовані, насамперед, на інформаційно-комунікаційні системи державних органів України та об'єкти критичної інформаційної інфраструктури з метою виведення їх з ладу (кібердиверсія), отримання прихованого доступу і контролю, здійснення розвідувальної та розвідувально-підривної діяльності. Кібератаки також активно використовуються державою-агресором як елемент спеціальних інформаційних операцій з метою маніпулятивного впливу на населення, втручання у виборчі процеси та дискредитації української державності;

кіберзлочинність, що завдає шкоди інформаційним ресурсам, суспільним процесам, особисто громадянам, знижує довіру суспільства до інформаційних технологій та призводить до значних матеріальних втрат. Набуває поширення використання кіберпростору для вчинення злочинів проти основ національної безпеки України, а також кримінальних правопорушень, пов'язаних із легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом, торгівлею людьми, незаконним поводженням зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами, незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших предметів і речовин, які загрожують життю та здоров'ю людей тощо;

організовані та спонсоровані урядами інших держав кібератаки, що пов'язані з викраденням у політичних, економічних або військових цілях чутливої

інформації (кібершпигунство) та здійсненням розвідувально-підривної діяльності. Особливостями таких кібератак є їх тривалість, складність та прихований характер, що ускладнює їх попередження, виявлення та нейтралізацію;

використання терористичними організаціями кіберпростору для вчинення актів кібертероризму, фінансової та іншої підтримки терористичної діяльності.

Ураховуючи виклики та загрози, що постали перед Україною у кіберпросторі, критично зростає роль кібербезпеки в процесах цифрової трансформації держави.

У вересні 2021 року проведено круглий стіл на тему: «Кібербезпека в Україні: організаційно-правові та технічні напрями розвитку»⁴⁵. Захід організовано Національним координаційним центром кібербезпеки та Національною академією Служби безпеки України. Учасники круглого столу обговорили питання щодо правового регулювання забезпечення кібербезпеки в Україні, захисту критичної інформаційної інфраструктури держави, ролі Служби безпеки України у національній системі забезпечення кібербезпеки, взаємодію, роль та межі компетенції основних суб'єктів забезпечення кібербезпеки, використання спеціалізованих інформаційних систем та технологій у забезпеченні кібербезпеки, розслідування кібератак та кіберінцидентів: особливості, проблеми та шляхи їх вирішення.

23 вересня 2021 року Національний координаційний центр кібербезпеки і Фонд цивільних досліджень та розвитку США (CRDF Global) за фінансової підтримки Держдепартаменту США провели перший саміт Національного кластера кібербезпеки на тему «Результати першого півріччя діяльності Національного кластера кібербезпеки»⁴⁶. Пріоритети на майбутнє та напрями розвитку».

Також в Україні четвертий рік поспіль у жовтні 2021 року проведено місяць кібербезпеки⁴⁷. У тематичних заходах, присвячених кібербезпеці, взяли участь представники Національного координаційного центру кібербезпеки, які поділились своїм досвідом у сфері кіберзахисту та обговорили шляхи покращення обміну актуальною інформацією з міжнародними партнерами та приватними підприємствами. Заплановані у рамках місяця кібербезпеки заходи спрямовані на підвищення обізнаності громадян про кібергігієну та формування культури безпечної поведінки у віртуальному просторі.

Протягом місяця кібербезпеки відбулися круглі столи, регіональні курси і семінари з питань кібербезпеки бізнесу, Восьмий РКІ Форум-2021,

⁴⁵ <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Diialnist/5018.html>

⁴⁶ <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Diialnist/5014.html>

⁴⁷ <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Diialnist/5070.html>

загальнонаціональний конкурс з кібербезпеки для студентів та учнівської молоді «КіберНіндзя», всеукраїнське змагання з кіберспорту «Кібергерой», презентація та вебінар з кіберпсихології та багато інших заходів. Політичним і технологічним фундаментом стали IV Міжнародний форум «Кібербезпека – захистимо бізнес – захистимо державу» та виставка «КІБЕРБЕЗПЕКА 2021»⁴⁸.

30.08.2022 відбулося XIV засідання Національного кластера кібербезпеки на тему «Синергія фізичного та кіберзахисту на об'єктах критичної інфраструктури»⁴⁹. Захід організовано Національним координаційним центром кібербезпеки при Раді національної безпеки і оборони України спільно з Фондом цивільних досліджень та розвитку США за підтримки Державного департаменту США. До обговорення долучилися понад 300 представників об'єктів критичної інфраструктури, CISA, а також міжнародних організацій з США та країн-членів ЄС. Учасники Кластеру обговорили поточну ситуацію у галузі критичної інфраструктури та основні виклики й загрози, зважаючи на агресію російської федерації в кіберпросторі.

Фахівці Національного координаційного центру кібербезпеки при Раді національної безпеки і оборони України 31.08.2022 провели робочу зустріч з представниками уряду Румунії та міжнародних компаній, які працюють у сфері кібербезпеки⁵⁰. Під час зустрічі обговорювалося співробітництво у сфері протидії кібератакам, обміну інформацією, а також подальше партнерство в освітніх проектах.

Національний координаційний центр кібербезпеки й Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут (ВІТІ) 08.09.2022 запустили навчальну програму Vulnerability Disclosure Program (VDP) для державного сектору України⁵¹. Програма була розроблена провідними спеціалістами з кібербезпеки Національного координаційного центру кібербезпеки, приватного сектору та критичної інфраструктури. Завдяки співпраці з Фондом цивільних досліджень та розвитку США у ній враховані кращі світові підходи. Кафедрою кібербезпеки ВІТІ було адаптовано курс з пошуку та експлуатації вразливостей на своїй інфраструктурі та включено до навчального плану підготовки спеціалістів з кібербезпеки з освітніми рівнями магістр і бакалавр, а також для підвищення кваліфікації офіцерами Збройних сил України. Навчальна програма зазначеного курсу була включена до переліку курсів підвищення кваліфікації в Збройних

⁴⁸ <https://academy.ssu.gov.ua/ua/news-1-8-175-bezpeka-kiberprostoru-%E2%80%93-ce-pitannya-derzhavnoi-bezpeki-%E2%80%93-ректор-akademii>

⁴⁹ <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Diialnist/5699.html>

⁵⁰ <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Diialnist/5701.html>

⁵¹ <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Diialnist/5719.html>

силах України та Міністерстві оборони України затвердженого наказом Міністерства оборони України.

Указом Президента України від 01.02.2022 № 37/2022 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 грудня 2021 року «Про План реалізації Стратегії кібербезпеки України» введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 грудня 2021 року «Про План реалізації Стратегії кібербезпеки України» (далі – План реалізації Стратегії). Планом реалізації Стратегії передбачено 94 заходи, що спрямовані на дієву кібероборону; ефективну протидію розвідувально-підривній діяльності у кіберпросторі та кібертероризму; ефективну протидію кіберзлочинності; розвиток асиметричних інструментів стримування; Національну кіберготовність та надійний кіберзахист; професійне вдосконалення, кіберобізнане суспільство та науково-технічне забезпечення кібербезпеки; безпечні цифрові послуги; зміцнення системи координації; формування нової моделі відносин у сфері кібербезпеки; прагматичне міжнародне співробітництво.

В рамках Програми «Діалог про кібербезпеку»⁵² 13.09.2022 обговорювалося питання про Національний план реагування на надзвичайні ситуації у кіберпросторі (далі – План реагування). Захід організовано Національним координаційним центром кібербезпеки при РНБО України та проектом USAID «Кібербезпека критично важливої інфраструктури України» спільно з Аспен Інститут Київ. Розробка та впровадження Плану реагування, який визначить механізми виявлення та реагування на кібератаки загальнонаціонального масштабу, а також заходи з подальшого відновлення, є одним із завдань, визначених Стратегією кібербезпеки України.

Кабінетом Міністрів України затверджено постанову від 08.02.2021 № 94 «Про реалізацію експериментального проекту щодо функціонування Національного центру резервування державних інформаційних ресурсів»⁵³.

Наразі Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України відповідно до зазначеної вище постанови Кабінету Міністрів України вживає заходів щодо створення Національного центру резервування державних інформаційних ресурсів (далі – Національний центр). В Національному центрі функціонуватимуть дата-центри, призначені для обробки та збереження електронних інформаційних ресурсів, які є критичними для функціонування органів державної влади.

Україна має чітко виражений вектор до діджиталізації, до переведення багатьох інформаційних сервісів в онлайн, тому створення такого центру стало

⁵² <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Diialnist/5728.html>

⁵³ <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-ta-derzhspetsvvyazku-vregulyuyut-mekhanizm-zberigannya-derzhavnikhdanikh>

дуже актуальним, особливо під час воєнного стану. Певні компоненти Національного центру резервування вже створені та готуються до введення в експлуатацію.

Основними завданнями Національного центру є забезпечення надійності та безперервності роботи державних інформаційних ресурсів, резервного копіювання інформації та відомостей державних електронних інформаційних ресурсів державних органів, підвищення захищеності систем від збоїв у роботі і унеможливлення втрати інформації.

Таким чином, Національний центр має забезпечити резервне зберігання електронних інформаційних ресурсів державного значення, а в разі їх видалення або пошкодження, інформацію можна буде швидко відновити.

Також завдяки функціонуванню Національного центру буде забезпечено кіберзахист інформаційних ресурсів, а саме усунення наслідків кіберінцидентів та нейтралізація кібератак, які спричиняють порушення стійкого, надійного режиму роботи державних органів. Виконання зазначеного завдання забезпечуватиме структурний підрозділ Держспецзв'язку – Державний центр кіберзахисту Держспецзв'язку.

Академія електронного управління (eGA) у співпраці з Міністерством цифрової трансформації України розпочала діяльність з удосконалення рівня кібербезпеки в установах українського державного сектору⁵⁴.

Особливий фокус - на підвищенні спроможності державних органів щодо оцінювання безпеки своїх інформаційних систем та на впровадженні необхідних процедур тестування на безпеку.

У рамках проекту «Підготовленість до кібербезпеки в українських державних органах влади» кібер-фахівці eGA допомагатимуть українським колегам у розробці, введенні в експлуатацію та проведенні тестів на безпеку та у навчанні керівників задля покращення розуміння ними необхідності таких тестувань.

Під час проекту відібрані органи державної влади проведуть одноразові тестування критично важливих систем. За результатами тестів власники таких систем зможуть вжити належних заходів для запобігання реальним кібератакам.

Кабінетом Міністрів України прийнято постанову від 29.12.2021 № 1426 «Про затвердження Положення про організаційно-технічну модель кіберзахисту», яка врегульовує питання впровадження організаційно-технічної моделі кіберзахисту, створює умови та об'єднує зусилля суб'єктів забезпечення кібербезпеки для вирішення питань у сфері кіберзахисту та кібербезпеки держави.

⁵⁴ <https://thedigital.gov.ua/news/pidvishchuemo-riven-kiberbezpeki-u-derzhavi>

Наказом Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 06.10.2021 № 601 затверджено Методичні рекомендації щодо підвищення рівня кіберзахисту критичної інформаційної інфраструктури, які розроблено з урахуванням положень Платформи для підвищення кібербезпеки критичної інфраструктури (Framework for Improving Critical Infrastructure Cybersecurity, 2018 р.), схваленої Національним інститутом стандартів та технології Сполучених Штатів Америки (National Institute of Standards and Technology).⁵⁵

Рекомендації запроваджують однаковий опис застосованих механізмів кіберзахисту, визначених постановою Кабінету Міністрів України Кабінету Міністрів України від 19.06.2019 № 518 «Про затвердження Загальних вимог до кіберзахисту об'єктів критичної інфраструктури», національними та міжнародними стандартами, керівництвами та практиками, а також механізмів захисту інформації, що вже впроваджені на об'єктах критичної інфраструктури організаціями в будь-яких секторах економіки.

Рекомендації можуть використовуватися під час упровадження заходів кіберзахисту, які спрямовані на управління ризиками кібербезпеки для об'єктів критичної інформаційної інфраструктури, що є елементами одного об'єкта критичної інфраструктури, і у співпраці з іншими об'єктами критичної інфраструктури свого та інших секторів критичної інфраструктури, а також для використання іншими суб'єктами забезпечення кібербезпеки.

Ці зусилля України (передусім в сфері нормативно-правового забезпечення заходів із розбудови системи кібербезпеки) були відмічені і на міжнародному рівні. У 2020 році Україна посіла 25 місце у новій редакції Національного індексу кібербезпеки 2020⁵⁶, опублікованому естонською Академією електронного урядування.

Для розробки нової редакції Національного індексу кібербезпеки було досліджено стан кібербезпеки 160 країн світу⁵⁷. Аналізували:

- законодавство у сфері кібербезпеки;
- кіберінциденти;
- освіту у сфері кібербезпеки;
- забезпечення захисту послуг, зокрема електронних;
- електронну ідентифікацію та довірчі послуги;
- захист персональних даних;
- заходи із реагування на кібератаки та кіберінциденти;

⁵⁵ <https://www.nist.gov/publications/framework-improving-critical-infrastructure-cybersecurity-version-11-ukrainian>

⁵⁶ https://ncsi.ega.ee/ncsi-index/?fbclid=IwAR3jfQZHeekFA5_mlbsJsdpIrVo4DwU634BeGRDJU2IB4Uxun4MtKzfy8E

⁵⁷ <https://thedigital.gov.ua/news/ukraina-posila-25-mistse-u-mizhnarodnomu-reytingu-z-kiberbezpeki>

боротьбу із кіберзлочинністю.

Порівняно з попередньою редакцією рейтингу, що вийшла у 2018 році, Україна покращила свої позиції на 4 сходинки.

В рамках міжнародної взаємодії також реалізовано такі етапи:

1. Кіберконсультації

Українсько-бразильські міжвідомчі кіберконсультації

10.03.2021 у приміщенні МЗС у форматі відеоконференції відбувся перший раунд міжвідомчих українсько-бразильських онлайн кіберконсультацій, на яких було презентовано національні системи кібербезпеки, обмін інформацією і досвідом щодо попередження кіберзагроз, реагування на кібератаки і подолання їх наслідків.

Українсько-ізраїльські кіберконсультації

01.06.2021 у приміщенні МЗС у форматі відеоконференції відбувся перший раунд міжвідомчих українсько-ізраїльських онлайн кіберконсультацій.

2. Міжнародна технічна допомога

В рамках Угоди між Урядом України та комісією Європейських Співтовариств від 12.12.2006, ратифікована із Заявою Законом України від 03.09.2008 № 360-VI Угода про фінансування заходу «Підтримка ЄС для електронного урядування та цифрової економіки в Україні» Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України являється реципієнтом проекту «Інтероперабельність, е-послуги та кібербезпека (EU4DigitalUA)». Також в рамках зазначеного проекту було проведено дві хвили навчань з нарощування потенціалу в області кібербезпеки.

В рамках Угоди між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки про гуманітарне і техніко-економічне співробітництво від 07.05.1992 року Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України являється реципієнтом проекту «Кібербезпека критично важливої інфраструктури України (DAIGlobal)».

3. Участь у конференціях

Участь 04.05.2021 представників Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України у щорічній експертній Конференції ОБСЄ з тематики кібербезпеки. Конференція проходила у взаємодії зі Стокгольмським міжнародним інститутом «Sirgi» та Стокгольмським форумом миру і розвитку.

4. Кібердіалог Україна - ЄС

Представники Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України 03.06.2021 взяли участь у першому раунді кібердіалогу Україна – ЄС в онлайн форматі. Партнерську сторону поінформовано щодо основної моделі національної системи кібербезпеки, стратегії кібербезпеки, процесів вдосконалення нормативно-правової бази тощо.

Також в рамках міжнародної технічної допомоги у 2021 році було проведено низку зустрічей керівництва Служби з представниками Проєту USAID «Кібербезпека критично важливої інфраструктури України», який реалізовується за підтримки Уряду США через Агентство США з міжнародного розвитку.

В рамках реалізації Проєкту «Інтероперабельність, е-послуги та кібербезпека (EU4DigitalUA)», який реалізовується за підтримки Європейського Союзу було проведено зустріч керівництва Держспецзв'язку з представниками проєкту 16 вересня 2021 року з делегації Європейського інвестиційного банку (ЄІБ).

Також 15.08.2021 проведено зустріч з представниками дипломатичного корпусу Японії стосовно інформацією щодо забезпеченням кібербезпеки та отримання інформації щодо нинішньої політики України у сфері кібербезпеки.

13 жовтня 2021 року в рамках МТД «Підтримка організацій – лідерів у протидії корупції в Україні Взаємодія» за підтримки Уряду США через Агентство США з міжнародного розвитку. Обговорення поточного стану реалізації проєкту «Взаємодія» та питань подальшого співробітництва.

Також в рамках Міжнародного союзу електровз'язку (МСЕ) 12.07.2021 року відбулася онлайн-зустріч з Головою Європейського офісу МСЕ. Метою зустрічі було знайомство з новою контактною особою МСЕ в Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України, а також окреслення найближчих планів організації.

21.07.2021 року – пройшло засідання з представниками корпорації Майкрософт (дистанційний формат зустрічі).

Крім того Адміністрацією Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації протягом року проводились зустрічі з представниками низки іноземних компаній.

Міністерство цифрової трансформації України разом з Адміністрацією Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України продовжують посилювати кібербезпеку в Україні. Зокрема, зараз вже схвалені рішення Уряду щодо затвердження порядків формування переліків об'єктів критичної інфраструктури та об'єктів критичної інформаційної інфраструктури, а також щодо організації проведення огляду стану кіберзахисту державних інформаційних ресурсів та критичної інформаційної інфраструктури. Це дозволить вдосконалити механізм кіберзахисту органів державної влади, інформаційно-комунікаційні системи, що перебувають у їх власності або адмініструванні.

Окрім цього, Міністерство цифрової трансформації України та Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України продовжують ініціювати реформування у законодавстві, яке стосується

кібербезпеки. Крім цього, нарощуються потужності Державного центру кіберзахисту та працює урядова команда реагування на кіберінциденти CERT-UA. В Україні також працює один з найпотужніших у Європі кіберполігонів, що дозволяє відпрацьовувати сценарії реагування на кіберінциденти у режимі реального часу.

Державна служба зв'язку та захисту інформації України домоглася розширення кількості професій, які стосуються сфери безпеки інформації та кіберзахисту. 25 жовтня 2021 року за поданням Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України наказом Міністерства економіки України до «Класифікатора професій» ДК 003:2010 були внесені зміни та додано 17 нових професій у галузі безпеки інформації та кіберзахисту:

Розробник систем захисту інформації.

Аналітик загроз безпеки.

Фахівець криптографічного захисту інформації.

Фахівець реагування на інциденти кібербезпеки.

Фахівець підтримки інфраструктури кіберзахисту.

Фахівець з технічного захисту інформації.

Фахівець з тестування систем захисту інформації.

Інструктор-методист інформаційної безпеки та кібербезпеки.

Дізнавач сфери кібербезпеки та захисту інформації.

Експерт-криміналіст сфери кібербезпеки та захисту інформації.

Слідчий кіберзлочинів тощо.

Тепер важливим завданням є розроблення кваліфікаційних вимог до кожної професії та напрацювання стандартів. Маючи такі стандарти, можна буде переходити до створення системи кваліфікації та сертифікації відповідних професій та відкривати відповідні кваліфікаційні центри. У них випускники закладів вищої освіти зможуть скласти професійні іспити і здобути кваліфікацію за конкретним напрямом. Відповідну технічну підтримку в розвитку цього напрямку надає Проект USAID «Кібербезпека критично важливої інфраструктури України».

Адміністрацією Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України на виконання протокольного рішення Національного координаційного центру кібербезпеки при Раді національної безпеки і оборони України розроблені «Перелік категорій кіберінцидентів» та «Загальні правила обміну інформацією про кіберінциденти. Протокол TLP», які слугуватимуть основними документами під час підготовки Протоколу спільних дій основних суб'єктів національної системи кібербезпеки під час попередження, виявлення, припинення кібератак та кіберінцидентів, а також при усуненні їх наслідків.

Перелік категорій кіберінцидентів розроблений з використанням та відповідає рекомендації Європейської агенції з кібербезпеки (ENISA Reference Incident Classification Taxonomy, січень 2018 року), а також спільному документу ENISA та Європейського центру боротьби з кіберзлочинністю Європолу (Common Taxonomy for Law Enforcement and The National Network of CSIRTs). Перелік призначений для впровадження єдиної таксономії як інструменту для обміну інформацією щодо кіберінцидентів.

Загальні правила обміну інформацією про кіберінциденти розроблені на основі та відповідають рекомендації Європейської агенції з кібербезпеки (ENISA Considerations on the Traffic Light Protocol) та документу Форуму команд реагування та безпеки (FIRST Standards Definitions and Usage Guidance – версії 1.0 «Traffic Light Protocol»). Протокол TLP визначає спосіб маркування повідомлень про кіберінциденти з метою обмеження кола осіб-сторін інформаційного обміну, які можуть мати доступ до повідомлення.

Однак незважаючи на докладені зусилля, все ще є значна кількість стратегічних проблем в сфері кібербезпеки, які потребують свого вирішення. Зазначені аспекти визначені у першому розділі нової Стратегії кібербезпеки України а саме:

1. Питома вага кіберзагроз зростає і ця тенденція в міру розвитку інформаційних технологій та їх конвергенції з технологіями штучного інтелекту в найближче десятиліття посилюватиметься.

2. Кіберпростір разом з іншими фізичними просторами визнано одним з можливих театрів воєнних дій.

3. Необхідність у протидії російській федерації у національній та міжнародній кібербезпеці, що активно реалізує концепцію інформаційного протиборства, базовану на поєднанні деструктивних дій у кіберпросторі та інформаційно-психологічних операцій, механізми якої активно застосовуються у гібридній війні проти України.

4. Прогнозується зростання інтенсивності міждержавного протиборства і розвідувально-підривної діяльності у кіберпросторі.

5. Зростає технічний рівень реалізації кіберзагроз, постійно вдосконалюються та розробляються нові інструменти і механізми кібератак.

6. Глобального масштабу набуває використання кіберпростору терористичними організаціями.

7. Нові виклики несе з собою перехід на 5G-мережі, функціонування яких кардинальним чином залежить від коректної роботи програмного забезпечення, що за рахунок новизни технології може мати нові, не передбачені загрози.

8. Пандемія коронавірусної інфекції COVID-19 матиме довготривалий вплив на світовий порядок, посилюючи роль електронних комунікацій у

повсякденному спілкуванні та роботі, що підвищує ступінь вразливості процесів обробки інформації, зокрема персональних даних.

9. Поширення кіберзагроз на усі сфери життєдіяльності та вдосконалення інструментарію їх реалізації зумовлює необхідність зміни стратегії і тактики протидії ним.

10. Швидко змінюваний цифровий світ потребує формування більш збалансованої та ефективної національної системи кібербезпеки, яка зможе гнучко адаптуватися до змін безпекового середовища, гарантуючи громадянам України безпечне функціонування національного сегмента кіберпростору, передбачивши нові можливості для цифровізації всіх сфер суспільного життя.

11. Україна має бути здатною забезпечити свій соціально-економічний розвиток у цифровому світі, що вимагає набуття спроможності ефективно стримувати деструктивні дії в кіберпросторі, досягнення кіберстійкості на всіх рівнях та взаємодії всіх суб'єктів забезпечення кібербезпеки, яка ґрунтується на довірі.

Слід зазначити, що відповідно до проведених досліджень з'ясовано, що проблемним питанням є впровадження заходів із кіберзахисту на галузевому рівні. Це питання має вирішуватися насамперед шляхом створення в центральних органах виконавчої влади окремих підрозділів, до повноважень яких будуть відноситися питання виключно захисту інформації та кіберзахисту, а також впровадження заступників керівників з питань інформаційної безпеки (Chief Information Security Officer).

4. ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМІВ ТА ЗАВДАНЬ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ НА 2023-2025 РОКИ

Розпорядженням № 365-р схвалено перелік пріоритетних напрямів та завдань (проектів) цифрової трансформації на період до 2023 року (далі – Перелік).

Перелік складається з 94 проектів цифрової трансформації та охоплює сфери та напрями розвитку юстиції, охорони здоров'я, розвитку територіальних громад та територій, економіки та торгівлі, фінансів, захисту довкілля та природних ресурсів, соціальної політики, освіти і науки, реінтеграції, культури та інформаційної політики, оборони, соціального захисту ветеранів війни, енергетики, закордонних справ, внутрішніх справ, сільського господарства, інфраструктури, молоді і спорту, державного майна, антимонопольної сфери, сфери статистики, кіберзахисту, цифрової трансформації.

Перелік доступний для перегляду на Порталі Дія із зазначенням переліку підроектів, термінів їх реалізації та відповідальних органів⁵⁸.

Указом Президента від 21.04.2022 № 266/2022 «Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни» утворено Національну раду з відновлення України від наслідків війни (далі – Рада з відновлення).

Рада з відновлення у рамках утворених 24 робочих груп розробила план заходів з післявоєнного відновлення та розвитку України. Зокрема робочою групою «Діджиталізація» розроблено **пропозиції до Плану відновлення України**⁵⁹.

Також, з метою автоматизації процесу приймання, обліку, опрацювання та зберігання наданих Замовниками програм, завдань, проектів, робіт інформатизації (та відповідних матеріалів до них), в рамках проекту технічної допомоги EU4DigitalUA, 02.08.2022 розпочато роботи зі **створення та впровадження Єдиної інформаційної системи обліку Національної програми інформатизації** (далі – ЄІСОНП).

Основними завданнями ЄІСОНП є:

- Розробити єдиний автоматизований механізм проходження завдань (проектів, робіт) НПІ під час підготовки плану розвитку інформаційних систем, його виконання і подальшого впровадження.
- Впровадити систему моніторингу завдань (проектів, робіт) НПІ.
- Створити прозорий та публічний механізм погоджень завдань (проектів, робіт) НПІ, що унеможлиблює зовнішній вплив.
- Розробити зрозумілу систему стримань та противаг для всіх учасників процесу (замовників робіт), що передбачає: моніторинг протягом всього життєвого циклу виконання проектів НПІ; персональна відповідальність експертів; обробка скарг та/або заперечень від учасників процесу, публічний інтерфейс інформування громадян тощо.

⁵⁸ <https://plan2.diia.gov.ua/>

⁵⁹ <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/digitization.pdf>